

תשפ"ו

בלבבי

שיחות שבועות

ליצירת קשר
ישראל 073.295.1245
ארה"ב 605.313.6660

בלבבי
משכן אבנה

שיעורי הרב זמינים
ב"קול הלשון"

שאלות ותשובות
שיעורים חדשים
תובנות מעמיקות

תוכן העניינים

שבועות - משיח

מאכלי חלב בשבועות

נסיון של שבועות

שער הנון

חיים הנשמה עם הבורא

דבר והיפוכו

הכנה לקבלת התורה

בלבבי

שבועות מ.ש.י.ח.

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

ישראל 073.295.1245 | USA 718.521.5231

יום החמישים. "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה וגו' תספרו חמישים יום", וכדברי הגמ' במנחות "מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי".

תחילתו של דבר הוא בחודש ניסן - "החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה", זוהי המצוה שנמסרה לבית דין מצות קידוש החודש.

בכללות הזמנים נמסרו לבית דין, בית דין מונים את השנים את השמיטין ואת היובלות, אלו הזמנים שנמסרו לבית דין ולא ליחיד, והחידוש שמתגלה ביציאת מצרים הוא שנמסר לכל יחיד ויחיד ספירה מעין הבית דין, "שבע שבתות תמימות תהיינה עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום", נמסר לכל יחיד ויחיד מה שנמסר לבית דין בשמיטין ויובלות.

ואם כן, המצוות האלה הם מצוות נפרדות אחת מהשניה, מצוה של בית דין לעצמה ומצוה של כל יחיד ויחיד שמונה לעצמו, כמובן גם הבית דין עצמם כל יחיד מהם מונה אבל זהו מדין היחיד שבו ולא מדין הבית דין שבו.

שלימות קומת הזמן שבהארת משיח

נעמיד ראשית את נקודת היסוד הפנימית ולאט לאט נחזור לראשית הדברים מראשיתם לאחריתם בסיעתא דשמיא:

כאשר יצורף עומק ההארה של חיבור המנין של בית דין יחד עם המנין של היחיד זהו שלימות האור של הגאולה.

ובערך זה משיח נקרא משיח כי רמוז בו כל סדר הזמנים וחיבורם וצירופם, ואלו הם הזמנים שישנם: יום, הי' של משיח. שבוע, ש' של משיח. חודש ח' של משיח. שנה ושמיטה ויובל הם באותיות שחוזרות על עצמם. והמ' שבמילה משיח הוא המאחד ומחבר את כל המניינים כולם, הוא מחבר את היום, הוא מחבר את השבוע, הוא מחבר את החודש והוא מחבר את השנה, את השמיטין ואת היובלות, מצרפם מאחדם ומחברם גם יחד.

זהו עומק ההארה שמתגלה מכח הארת משיח שמצרף מאחד ומחבר את כל סדר הזמנים גם יחד. השתא נבדל מנין הזמנים של בית דין ממנין הזמן של היחיד, אבל כשיצטרף הבית דין והיחיד אהדדי זהו שלימות קומת הזמן שמתגלה בהארתו של משיח. שרשי הדברים:

חיבור עולם - שנה - נפש שבמדוגת מתן תורה

עומק כח קידוש הזמן - כידוע עד מאד בדברי חז"ל ישנם ג' מדרגות עולם, שנה נפש. ומצד כך בני ישראל כשהם יוצאים ממצרים, היוצא הוא הנפש.

הספירה של הזמן זה השנה, זמן.

והמקום הוא הר סיני.

וע"ז רמזו חז"ל כידוע "והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה'", עשן ראשי תיבות עולם שנה נפש. זה לא רמז בעלמא שנרמז במתן תורה אלא דייקא זה נרמז במתן תורה כי במתן תורה היה את עומק שורש

החיבור של עולם שנה ונפש. "אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם" - אלא הם קרויים האדם או אדם ומצד כך עשו זה ראשי תיבות עולם ושנה אבל נחסר לו מציאות הנפש, הנפש שלו היא לא נפש של אדם אלא של אדם, זהו עשו שהוא רק הצירוף של עולם ושנה - זמן, אבל אין בו מציאות של צירוף של אדם - נפש באופן השלם.

לעומת כך ישראל שנמסר להם כח הספירה שבזמן, "החודש הזה לכם ראש חדשים" לבית דין בראש חודש ניסן ולאחר מכן כל יחיד סופר את הזמן של הספירה ממחרת השבת וכו', נעשה צירוף של העולם שנה נפש' שמתגלה ב"והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה'".

כח הזמנה שבזמן וכח הפיכתו ל-למעשה

ומצד כך מהי ההגדרה של מציאות הזמן - כל זמן הוא מלשון זמם כמו שכתוב בקראי "כאשר זמם", "עצה ומזימה" וכן ע"ז הדרך, ועניינה של זממה הוא מחשבה, הוא חושב על הדבר, יש הגדרות דקות יותר אבל בהגדרה הכוללת מה שנאמר בעדים זוממין שהעונש שלהם הוא רק בזמן של הזמם, 'כאשר זמם' ולא כאשר עשה, זהו 'זמם', מה שהוא חושב על הדבר.

בכל מ"ט הימים של הספירה, כאשר אנחנו נמצאים בהם המהלך הוא מהלך של זממה - מחשבה, אנחנו נמצאים בהכנה לקראת יום החמישיים שהוא יום של מתן תורה ואז, ביום החמישיים זה יהפך מזממה להיות למציאות של מעשה בבחינת 'כאשר זמם וכאשר עשה', זה יוצא מהכח לפועל.

זה בעצם המושג שנקרא זמן, כל זמן הרי הוא תהליך, כלשון הגמ' 'הזמנה מילתא' או 'הזמנה לאו מילתא' לגבי הזמנה של קדושה כגון בית הכנסת או להיפך בהזמנה של טומאה כגון בבית הכסא, כל הסוגיות שישנם - כל הזמנה גידרה הוא - תהליך להגיע לנקודה האחרונה, וזה זמן, זמן הוא תהליך להגיע לדבר, ולפי"ז מהו הזממה שבזמן? - המחשבה, התהליך להגיע ל-דבר זהו הזממה שבזמן, וכשמגיעים ליום החמישיים זה הופך להיות ממציאות של זממה למציאות של זמן - זמ-ן כמו שהוזכר שזה זממה - נ', מגיעים ליום החמישיים 'תספרו חמישיים יום'.

כך היה צריך להיות צורת פני הדברים אילו הדברים היו נעשים במכוון הנכון שלהם בסוד 'סוף מעשה במחשבה תחילה', 'המחשבה תחילה' היינו שמראשית הדברים, מתחילת הדברים יש את המחשבה של הזממה שמגיע עד 'יום המעשה' יום החמישיים שבו ניתנה תורה.

יום החמישיים - הויה של 'יום אחד'

ואז, כאשר מתגלה מציאות הזמן של יום החמישיים - מובן מיניה וביה - יש הרי הבדל יסודי בין פסח וסוכות לזמן מתן תורה.

פסח יסודו ז' ימים, סוכות יסודו ז' ימים - שמונה ימים, שהיום השמיני לענין פז"ר קש"ב הוא רגל בפני עצמו, אבל יסודו ועיקרו הוא תהליך בתוך הזמן עצמו.

"שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה" של פסח וסוכות זהו זמן של שבעה ימים, שמונה ימים, ובזה המיוחד ביום מתן תורה - שהוא יום אחד, כלומר מה שהוא יום אחד אין ההגדרה שלו רק שכפשוטו הוא לא מתארך עוד ששה ימים או שבעה ימים אלא הוא נעצר ביום אחד, אלא הגדרת הדבר הוא - "תספרו

חמישים יום" שתספרו עד החמישים ותגיעו ליום החמישים וכשמגיעים ליום החמישים - כל ההויה היא הויה של יום אחד.

מעין דמעין של מה שמתגלה ביום הכפורים, שהרי יש שני זמנים של מתן תורה יש זמן של לוחות ראשונות שזהו שבועות בו' בסיון, ויש זמן של לוחות שניות שהוא יום הכפורים, ומצד כך כמו שיום הכפורים הוא יום אחד כמו שאומרים חז"ל 'ימים יוצרו ולו אחד בהם', זה יום הכפורים שהוא יומו של הקב"ה, ודייקא יום הכפורים הוא יום אחד שהרי בשאר הימים טובים נוהגים לעשות בחו"ל שני ימים טובים של גלויות משא"כ ביום הכפורים, כפשוטו זה מחמת סכנה כמובן אבל יסוד הדברים - יום הכפורים הוא רק יום אחד, [ועל אף שהיו אלו שהחמירו לשני ימים אבל עיקר יסוד הדבר של יום הכפורים לא נתקן בו יום טוב שני של גלויות], כלומר שהוא היום טוב היחיד שנשאר במדרגה של אחד, זה 'ימים יוצרו ולו אחד בהם'.

יום הכפורים ושבועות מקבילים אהדדי, לוחות ראשונות ולוחות שניות, ולכן לוחות ראשונות הם ביום אחד שזהו היום החמישים ולוחות שניות הם ביום אחד שהוא יום הכפורים, זה מקביל אהדדי.

והעומק שבהגדרה להנתבאר, כל זמן שהוא מלשון זמם, הוא תהליך עד שהוא מגיע לנקודת אחריתו, וכשמגיע נקודת אחריתו אם הוא מגיע באופן השלם שבו הוא יום אחד, ואם הוא לא מגיע באופן השלם שבו א"כ גם המועד הופך להיות שיש בו תהליך בתוך המועד עצמו, שבעה ימים, שמונה ימים, נעשה תהליך בעצם מציאות המועד שמתרחב ומתפשט.

וא"כ ברור הדבר - מציאותו של יום מתן תורה, יום שניתנה בו תורה יסודו, הויתו הוא יום אחד בעצם, זה המהות שלו - יום אחד -.

העלם מדרגת ה' שמנח שבירת הלוחות

זהו - אילו ניתנה תורה והכל היה נשאר באותה מדרגה כפי שהיה ראוי שיהא, אבל הרי ארבעים יום עלה משה להר ולאחר מכן נשתברו הלוחות, בתחילה משה הוריד שני לוחות אבנים בידו ולאחר מכן שברם, מה עומק הדבר שהלוחות נשברו דייקא אחרי ארבעים יום - כי כמו שהוסבר המילה זמן בנויה מ-זמ ונ', הזמ שבזמן הוא מלשון זממה, ומצד כך כאשר הופך להיות שהזממה נשאר בזממה ואינה יוצאת לפועל במעשה, שזה בבחינת הדין של 'כאשר זמם ולא כאשר עשה', הרי שהוא נשאר במ' שבזמ והוא אינו מגיע לנ' של הזמן שהוא נקודת האחרית. [- הסיבה שבזמ שבזמן יש מ' אחד לעומת המילה זממה כי המ' המוכפל. שבזממה - כידוע בדברי הראשונים שבלשון הקודש כל אות המוכפלת היא מדגישה את הדבר], ולפי"ז 'כאשר זמם' היינו שהוא נשאר במ' ולא הגיע ליעוד של הדבר, ליום החמישים של הדבר, זה נקרא זמם.

ארבעים יום עלה משה רבינו להר ולאחר מכן נשתברו הלוחות, כלומר שזה נשאר במהלכי הזמ, התורה הפכה להיות אז בבחינת 'כאשר זמם ולא כאשר עשה'.

ומצד כך התורה נקראת 'עצה ומזמה' כמו שכתוב בספר משלי, כלומר שהיא אינה יורדת עדיין לפועל הגמור של 'שני לוחות אבנים הוריד בידו', שידים זהו המקום של המעשה, אילו המעשה היה מתגלה באופן השלם שבו, היה ניתן הדבר בידו ואז היה מגיע מהלך הזמן שבדבר, ועומק נקודת הגילוי הוא שהיה מצטרף המ' והנ', הספירה של החמישים עם הארבעים בבחינת הזמ - ההכנה של הדבר, וכל מציאות

הזמן שכולל ז' – שבעה ימי היו"ט של פסח, והמן המ' של הארבעים יום והנ' של הספירה של החמישים, שזהו צירוף שלם של מהלכי הזמן, זו היתה צורה שלימה אילו ניתנו לוחות ראשונות בשלימות ולא נתקלקלו, זוהי צורת הזמן שהיתה מתגלה אילו לא היה שבירה.

אבל כאשר נעשה מציאות של שבירת הלוחות, וא"כ שבירת הלוחות גרמה לידי כך שזה הופך להיות 'כאשר זמם ולא כאשר עשה', ואז, התורה נשאר במדרגת מחשבה, והמדרגה של הנ' אינו מתגלה בשלימות.

העלם שער הנ' משערי בינה - מקביל לספירה שהיא מ"ט יום

זה עומק ההגדרה של דברי חז"ל "נ' שערי בינה נבראו בעולם וכולם ניתנו למשה חסר אחת שנאמר ותחסרהו מעט מאלקים", ברור לכל בר-דעת - הרי בספירת העומר נאמר "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאתכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהינה עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום", והרי שמצד אחד הספירה היא מ"ט ימים "שבע שבתות תמימות תהינה עד ממחרת השבת השביעית", ומצד שני נאמר בקרא כפשוטו "תספרו חמישים יום" שהספירה היא נ' ימים. מאותו יסוד של "נ' שערי בינה נבראו בעולם וכולם ניתנו למשה חסר אחת", מאותו יסוד הספירה צריכה להגיע לחמישים והיא נשארת במ"ט.

בעומק מה שאנחנו סופרים מ"ט ולא סופרים חמישים זהו משום שלחמישים לא הגענו בשלימות, אילו היינו מגיעים למדרגת החמישים בשלימות הרי שהיינו מגיעים למדרגת הזמן כמו שנתבאר, אבל מכיון שנפלו מהיום החמישים - נ', א"כ חוזרים רק למ', לכן הספירה נשארת במ"ט, היא נשארת בתפיסת המ' והיא לא יוצאת מהמ' ומגיעה לנ'. כלומר, שכשסופרים מ"ט נשארים ב-ארבעים ו... ולא מגיעים למציאות החמישים, זה עומק הדבר במה שסופרים את השבע שבתות תמימות, ונשארת עדיין ההגעה למציאות השלימות של היום החמישים.

הזמן - מציאות הנזם - תכשיט של ישראל

ולפי"ז להבין ברור, המילה זמן בהיפוך סדר האותיות היא מתהפכת למילה נזם, וכדוגמא מה שנאמר ברבקה "ואשים הנזם על אפה והצמידים על ידיה" (בראשית פכ"ד, מ"ז), מצד הקלוקל נאמר 'נזם זהב באף חזיר', וברור הדבר מה שנאמר 'נזם זהב באף חזיר' שורשו בחטא העגל שנקרא 'עגל הזהב' ששם נאמר 'ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב' (שמות פל"ב, ב'), כלומר שמזה נעשה שורש מציאות הקלוקל.

וההגדרה בבהירותה - כל תכשיט הוא בעצם תוספת על מציאות הדבר, זה ההגדרה של תכשיטים, והדוגמא היסודית והשורשית זה מה שנאמר כדוגמא לגבי דיני שבת 'במה אשה יוצאה ובמה אין האשה יוצאה' אבל ההגדרה הכוללת של מציאות התכשיט היא שיש את עצם מציאות החפצא עצמו ויש דבר שהוא תוספת שהוא הנקרא תכשיט רק שפעמים הגדרתו היא שהוא בטל לשורש ועל זה נאמר 'במה אשה יוצאה' כי התכשיט בטל לגוף האדם, אבל מ"מ יסוד מציאות התכשיט הוא תוספת על מציאות הדבר.

ולפי"ז בערכין דידן השתא מה שהוזכר שנזם הוא אותיות זמן, כל מציאות הזמן הוא התוספת - התכשיט של ישראל, הוא בגדר של תכשיטים, הרי ישראל כאשר הם היו במדרגת מתן תורה כמו שאומרת הגמ'

בשבת, בשעה שהם אמרו נעשה ונשמע ירדו שני מלאכים ונתנו לכל אחד עדי – תכשיט, אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור, ולאחמ"כ כשהם התפרקו מנזמי הזהב אז, באו המלאכים ולקחו מהם את התכשיט, מה היה אותו תכשיט לא נתבאר להדיא ולא הוזכר אלא לשון עדי שהוא שם תואר כללי לתכשיט.

אבל ברור הדבר, כל עדי הגדרתו היא מלשון עד – 'עדי עד', התהליך של הדבר שנקרא זמן זהו העדי, 'בנין עדי עד' היינו דבר שהוא נמצא בתהליך והוא מגיע וממשיך כדבר שאין לו הפסק בבחינת 'נצח סלה ועד', התהליך שבו הוא מגיע לדבר, שהוא מתפשט לדבר, שהוא מתהלך לדבר, זהו ה-עד, ה'עדי-עד', זה גופא הגדרת ה'עדי'.

הספירה מרוממת את הזמן להיות תכשיט במדרגת מתן תורה

וא"כ גדר הדבר, מהות התכשיט שניתן להם היינו שהזמן עצמו הוא גופא היה מציאות התכשיט, וביתר בירור, מונח מתוך הדברים עצמם – כאשר בני ישראל ספרו את הימים – 'וספרתם לכם ממחרת השבת וגו' תספרו חמישים יום' ומגיעים למדרגת מתן תורה, זה לא שכאשר מגיעים למדרגת מתן תורה היינו שספרנו עד מתן תורה והגיע זמן תורה, אלא בשעה שספרנו – היינו בתוך מהלכי הזמן, ספרנו בכל יום ויום את אותו יום וא"כ אנחנו נמצאים בתוך תפיסת הזמן, אבל כשמגיעים ליום החמישים ומסתיים המציאות של הספירה – מה נעשה עם אותו ספירה של זמן, זה לא 'העבר אין', אלא הספירה רוממה את הזמן והפכה אותו להיות תכשיט, שהרי כדברי רבותינו כידוע מאד על הלשון 'מספרים ביציאת מצרים' שסיפור הוא מלשון ספיר – הארה ולפי"ז ה"ה בלשון ספירה שהיא מאותו שורש, וא"כ מצות הספירה – ספיר, הארה היינו שהארנו את מציאות הזמן ועי"כ כאשר מגיעים למדרגת מתן תורה הזמן הופך להיות עדי, הוא הופך להיות תכשיט, זה עומק מדרגת העדי שהוא התכשיט שניתן להם.

הזמן – מתנת חתן לכלה שבמדרגת מתן תורה

"שלושה דברים עשה משה מדעתו והסכימה דעת המקום לדעתו של משה" כדברי הגמ' בשבת ואחד מהם שמשה הוסיף יום אחד מדעתו, דעת – דע הוא אותיות עדי, כלומר הוא הוסיף עוד יום אחד מדעתו והיום הזה שהוא הוסיף מדעתו גדרו הוא שהזמן שבו הופך להיות מציאות של תכשיטים.

יש חתן ויש כלה והחתן נותן לכלה תכשיטים, כמו שמבואר בחז"ל שיש כ"ד קישוטי כלה שאלו הם הכ"ד נביאים כידוע מאד, וכדברי הגמ' בנדרים לגבי הכ"ד נביאים שאלמלא היה מציאות של חטא לא ניתנו לישראל אלא חמישה חומשי תורה, וספר יהושע שבו כתובים גבולות ארץ ישראל אבל לא שאר כל הנביאים כולם, והגמ' מגדירה ביחס לשאר הנביאים 'כי ברוב חכמה רוב כעס', וא"כ כ"ד קישוטי כלה יש בהם שני צדדים, יש בהם צד אחד מצד הנפילה שזה הופך להיות כח הכ"ד של 'ברוב חכמה רוב כעס', אבל מהצד העליון זה הופך להיות עדי.

כלומר, הנזם כאשר הוא מתגלה מהצד דתיקון א"כ הזמן הופך להיות תכשיט, וכאשר הוא מהצד דקלקול זה הופך להיות 'נזם זהב באף חזיר', זה הופך להיות מקום של חרון אף, זהו 'ברוב חכמה רוב כעס'.

כאשר ניתנה תורה לישראל מציאות הזמן הפכה להיות התכשיט של בני ישראל כחתן היוצא לקראת כלה, וכמו שחתן נותן לכלה תכשיטים, וכדוגמא שהוזכר כשבא אליעזר בשליחותו של אברהם

[ובשליחותו של יצחק - שליחותו של אברהם כמפורש בקרא] והוא נותן מתנות לרבקה כמוהר הבתולות שזה מה שהוא נותן לה, כך גם במתן תורה כאשר ישראל היו במתן תורה שזה היה בבחינת חתן היוצא לקראת כלה, הקדוש ברוך הוא נתן מתנה לבני ישראל, ומהו המתנה שהוא נתן להם - התפיסה הנקראת זמן זה התכשיט שהוא נתן.

בריאת הזמן שב'בראשית' שנהפך מנח הארת מתן תורה

ולפי זה - הרי יש לנו שני שורשים שמהם מתחילה התורה כידוע עד מאד, השורש האחד 'בראשית ברא אלקים' והשורש השני 'אנכי ה' אלקיך', אלו הם שני השורשים לתורה א' וב' 'אנכי' ו'בראשית' כידוע עד מאד.

'בראשית' כדברי הראשונים ב'בראשית' נברא הזמן, ברא-שית, הוא ברא את מציאות הזמן, וא"כ קודם מתן תורה - המקום שממנו התחילה התורה כביכול הוא ב'בראשית ברא אלקים', שם תחילת התורה, אבל כשניתנה תורה - מאיפה מתחיל עכשיו עיקר התורה? מ'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', מעשרת הדברות, שם שורש הדבר, ואף שיש התחלה של תורה שמתחילה בבראשית - ברא-שית, אז ראשית כל כפשוטו 'ברא-שית' זהו 'יום השישי' שהוא השית והוא יום ו' בסיון שניתנה בו תורה כדרשת חז"ל על יום 'השישי', אבל בדקות, בזמן שניתנה תורה במתן תורה לעם ישראל, מה נעשה ב'בראשית' שהיא הברא-שית' בריאת הזמן - הוא הפך להיות התכשיט.

כלומר, שמציאות תחילת התורה שהיא 'ברא-שית' שזהו מציאות בריאת הזמן משתנה מקודם מתן תורה למדרגת מתן תורה, קודם שניתנה תורה א"כ ישראל נמצאים בתוך הזמן, אבל כשניתנה תורה שישראל מקדשים לזמנים, ב"ד המקדשים לזמנים בכללות ובספירת העומר היחיד מקדש את הזמן כמו שנתבאר בראשית הדברים - מכאן ואילך התורה הופכת להיות ב'בראשית' שבתחילתה - למציאות של תכשיט, זהו ה'בראשית ברא אלקים' שמכח מדרגת מתן תורה, מכח הארת מתן תורה האיר שתחילת הדבר של בריאתו של עולם אינו אלא מציאות של זמן שהופך להיות תכשיט לבני ישראל, זה עומק המדרגה שמתגלה במתן תורה.

מדרגת א"י שמתגלה בספר יהושע - הממוצע בין הזמן ללמעלה מן הזמן

בלשון אחרת והיינו הך - הזכרנו את דברי הגמ' בנדרים שאלמלא היה מציאות של קלקול היו ניתנים לבני ישראל רק חמישה חומשי תורה וספר יהושע, ומדוע ספר יהושע - שבו כתובים גבולות ארץ ישראל, ומה לא היה ניתן? - כל הכ"ד ספרים שע"ז דורשת הגמ' "ברוב חכמה רוב כעס", וא"כ מה שממוצע בין חמישה חומשי תורה לשאר כל הכ"ד ספרים זהו ספר יהושע שבו כתוב גבולות ארץ ישראל, הוא נקודת האמצע, כמעט מפורש בגמ'.

וא"כ כאשר הקדוש ברוך הוא נותן לעם ישראל את הכ"ד ספרים הרי שמצד אחד הם כ"ד קישוטי כלה כדברי חז"ל, אבל הוא נותן להם עוד נקודה נוספת שהיא הממוצעת, שהיא ארץ ישראל, ספר יהושע שבו כתובים גבולות ארץ ישראל.

וכדברי רש"י הידועים עד מאד בתחילת ספר בראשית - "א"ר יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם ראש חדשים וכו' [- שמצד כך העיקר הוא ה'אנכי ה' אלקיך] ומה טעם פתח

בבראשית בשביל ארץ ישראל שאם יאמרו אומות העולם לישראל ליסטים אתם וכו' הם אומרים להם כל הארץ של הקדוש ברוך הוא היא [- 'בראשית ברא אלוקים' -] וכו' ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו", כלומר שב'בראשית' מונח יסוד הדבר שהכל מתחיל ממדרגת ארץ ישראל, זה הסיבה שהתחילה התורה בבראשית.

יש את 'מוהר הבתולות' שהקב"ה נתן לעם ישראל שזהו במדרגה של זמן, אלו הם הכ"ד ספרים שהקב"ה נתן בבחינת קישוטי כלה, זה העדי.

ויש את התוספת של המתנה שהיא נקראת 'ארץ ישראל'.

זהו מה שבני ישראל נמצאים במתן תורה ומקבלים מתנה של מוהר הבתולות שהקב"ה נותן לבני ישראל, מה הוא נותן להם? הרי התורה ניתנה במדבר לפני הכניסה לארץ, וא"כ מה שניתן שם בעיקר אלו הם החמישה חומשי תורה, זה האור שהיה - שהכל רמוז בעשרת הדברות, אבל בתור תוספת של תכשיטים מה ניתן - ניתן ספר יהושע וכל הכ"ד ספרים.

הכ"ד ספרים זה מדרגת הזמן.

וספר יהושע שבו כתוב גבולות ארץ ישראל - להבין ברור, על ארץ ישראל נאמר "ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית שנה ועד אחרית שנה", היא ממוצע בין זמן ללמעלה מהזמן, זה עומק נקודת המתנה שניתנה במדרגת ה'עדי'.

כאשר ניתנה תורה לעם ישראל - החמשה חומשי תורה זה התורה עצמה גופא, יש את עשרת הדיברות שזה השורש, וההתפשטות מהם זה החמשה חומשי תורה, ומכאן ואילך כל מה שניתן כפי שנתבאר, החלק שניתן של ספר יהושע והחלק של הכ"ד ספרים שניתן, ניתן החלק של הזמן וניתן החלק של הממוצע בין הזמן ללמעלה מהזמן, והממוצע בין הזמן ללמעלה מהזמן זה גופא יוצר שהזמן נהיה מציאות של עדי, מציאות של תכשיט.

עד כמה שנמצאים בתוך מציאות הזמן א"כ הזמן הוא לא תכשיט, הזמן הוא עצם תפיסת המציאות, וזה נמצא במדרגת ספירת העומר, אבל כשמגיעים למדרגת יום החמישים זמן מתן תורה מתגלה שהזמן הופך להיות תכשיט, ואז נקשר הלמעלה מהזמן לזמן.

מדרגת חמישה חומשי תורה - למעלה מהזמן, ומדרגת נביאים תלויים במהלכי זמן

על החמישה חומשי תורה - נאמר 'זאת התורה לא תהא מוחלפת', היא למעלה מהזמן.

והממוצע הוא ארץ ישראל שזהו ספר יהושע שנאמר בו גבולות ארץ ישראל.

ויתר על כן ההתפשטות למדרגת הזמן של הכ"ד ספרים.

זה סדר הדבר שמתגלה במציאות הנבואה.

וברור ופשוט הדבר - החמישה חומשי תורה לא ניתן לשנות בהם דבר, "זאת התורה לא תהא מוחלפת", אבל בנבואה נאמר שנבואה לרעה יכולה להתבטל, וא"כ כל הנבואות הם נבואות לזמן, הם ברי ביטול והם אינם עומדים בעצם כנקודת עצם של עצמיות הדברים שאינה ניתנת לשינוי, הם תלויים במהלכי הזמן שלפי מה שיקרה באותו זמן בזה תלויה הנבואה, אבל הם ניתנים - מצד אחד לזימון [לשון זמן], הם ניתנים להכנה, אבל הם גם ניתנים למציאות של שינוי.

וא"כ, בעומק מדרגת מתן תורה כשקיבלנו את התורה קיבלנו את הזמן באופן שהוא הופך להיות מציאות של תכשיט כמו מתנה של כ"ד קישוטי כלה.

ולכן בית דין ובעיקר בית דין הגדול הם נמשלו הרי בלשונות הפסוקים ובדברי חז"ל וכגון מה שנאמר בשיר השירים "כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים" (פ"ד פסוק ד') שזה נדרש על בית המקדש שהוא בנוי לתלפיות ששם יושבים בית דין הגדול שהם יושבים בלשכת הגזית, וא"כ נמשלו הבית דין לכלה, והם נמשלו לכך מכח שהם צריכים להיות אלו שנמסר להם מציאות הזמן אבל בעיקר מה שנמסר לבית דין מציאות הזמן הוא נמסר להם במדרגה של תכשיט.

סדר הזמנים דהשתא לעומת סדר הזמנים בהארתו של משיח

ולפי"ז להבין ברור - כפי שהוזכר בראשית הדברים הזמנים שיש בידינו השתא, כל סדר הזמנים - יום, שבוע, חודש, שנה, שמנין השנה זהו לשמיטין וליובלות שלאחר מכן, זה סדר מציאות הזמן.

עכשיו שאנחנו נמצאים בתולדה של חטא, יש את הזמן שנמסר לבית דין לקדשו ויש את הזמן שנמסר ליחיד שזה ספירת העומר, והזמן הנוסף זה ה'וספרה לה' שאשה סופרת.

אבל כאשר יתגלה ההארה השלימה, הארתו של משיח, כפי שהוזכר בראשית הדברים, המשיח במ' שבמשיח מחבר ומצרף את הי' - יום יובל - , הוא מצטרף את הש' - שבוע שנה שמיטה, הוא מצרף את הח' של החודש, הוא מצרף מאחד ומחבר את כל הזמנים כולם, ומכח כך שנעשה צירוף של כל הזמנים כולם, יש איחוד של עצם ההויה המתגלה במהלכי הדבר.

כאשר מתגלה מדרגת מתן תורה מתגלה האור של המציאות שלמעלה מן הזמן שזה הרי מה שהוזכר שיום שניתנה בו תורה לישראל הוא 'יום אחד', הוא לא בתהליך של שבעה ימים וכו' כי הוא עצם היום עצמו, הוא מעין יומו של הקדוש ברוך הוא, ואז נמסר לבני ישראל כל מהלכי הזמנים במהלכי תכשיט.

אבל חטאו בני ישראל ונבדל מציאות הזמנים של בית דין ממציאות הזמנים של יחיד כפי שהוזכר סדר הדברים, ומכאן ואילך הכח של מציאות הזמנים איננו נוגע בתפיסה שמגיעים למקום הזה שהזמן כולו תכשיט אלא הזמן יש לו גדר של המציאות של הדבר.

אבל כאשר יאיר ההארה של משיח, ההארה של משיח מאירה - כפי שנתבאר זמם זה לשון של מחשבה, ולא זכינו שהתורה תינתן באופן של ה'למעשה', שלושה לבושי הנפש הם מעשה דיבור ומחשבה, ואצל משיח צדקנו מתגלה שהוא משלשל את הדבר מהארת מחשבה להארה של דבור, משיח אותיות משיח כידוע עד מאד.

כח ה"מורח ודאין" של משיח - הגילוי של נזם - תכשיט שבמציאות הזמן

אבל יתר על כן, מאיפה מתגלה אצלו מציאות של המעשה? - "מורח ודאין כמו שאומרת הגמ' בסנהדרין בפרק חלק, כחו של משיח לחזור ולדון דבר מכח "מורח ודאין".

עכשיו על מנת לדון צריך שיהיה מציאות של עדים אבל משיח מכח מה הוא דן? - הוא דן מכח חוש ההרחה, וברור הדבר - מה שעכשיו זה "נזם זהב באף חזיר" שנעשה הנזם באופן דקלקול כסדר הדברים שנתבאר שלא הגענו למהלכיו הנ' שבזמן אלא הגענו רק למהלכי המ', וא"כ צריך לבדוק כל עדים, צריך

עדים וצריך בדיקה של עדים שמא זה עדים זוממין ושמא זה עדים אמיתיים, זה כל המציאות של עדים שנצרכת, [- כמובן יש גם מציאות של הכחשה בעדים ולא דוקא הזמה אבל בהגדרה הכוללת זה הזמה]. אבל כאשר מתגלה הארתו של משיח שמתגלה אצלו מכח כך ה"מורח ודאין", כלומר הוא "מורח ודאין" מצד כך שהוא מהפך את הנזם דקלקול 'נזם זהב באף חזיר', הוא מהפך אותו למציאות של זמן כמציאות של לבוש, כמציאות של תכשיט ומכח כך הוא "מורח ודאין".

הוא משלשל את הדבר ממחשבה לדיבור - מהזמם למשיח - משיח, והוא משלשל את זה למעשה של "מורח ודאין", כלומר, הוא בודק במהלכי החוטם, במהלכי האף - מכח הזממה, האם זה נשאר במהלכי זממה או שזה יוצא מהכח לפועל כפי שנתבאר.

הזמן שבמדרגת משיח - כולו מציאות של 'הוה'

וביתר דקות, משיח צדקנו שהוא דן מכח מדרגת החוטם, מדרגת האף - מתגלה אצלו שהזמן הוא במהלכי התכשיט, הרי קי"ל "לא תהא שמיעה גדולה מראיה", וא"כ מדוע תמיד בית דין צריכים מציאות של עדים - כי המעשה היה אתמול והוא לא עכשיו, אם הוא היה עכשיו א"כ הוא עומד בפנינו, אם המעשה עדיין עומד וקיים א"כ כביכול ב"ד יכולים לבוא ולראות את המעשה, וא"כ כל מה שנצרך מציאות של עדים זה משום שהמעשה הוא 'עבר' וא"כ אי אפשר לראות אותו, כמובן לפעמים יש גם הפרעה מכח מרחק של מקום, ובהגדרה החיצונית בית דין יכולים לצאת, ופעמים אף בית דין יוצאים למקום לראות את הדבר כמו שהקדוש ברוך הוא יצא כפי שנאמר הרי בסדום וכו', וא"כ מה שגורם לידי כך שבית דין נצרכים למציאות של עדים, כי הדבר אינו נמצא עכשיו אלא הוא בעבר, ו'העבר אין', לכך נצרך עדים שיעמידו את ה'עבר' כ'הוה'.

אבל מכח הארתו של משיח שזה מדרגת הזמן שחוזר להיות הארה של תכשיט כמו שנתבאר, מעין מתן תורה אבל בלי הנפילה של חטא העגל אלא מתגלה שורש נקודת השלימות, א"כ מה שהיה בעבר עומד במציאות של הוה. זה ה'יום אחד' של מתן תורה, תפיסת ה'יום אחד', ומצד כך הזמן שהופך להיות אצלו תכשיט של נזם מעמיד את הדבר כולו במציאות של הוה.

זה נקרא "מורח ודאין", שזה הרי ההבדל בין חוש הריח לשאר החושים, שבחוש הריח אף דבר שהיה מצד הריח הוא נשאר עדיין במציאות של הוה - החפץ נסתלק אבל הריח נשאר, כלומר אצלו מה שהיה עבר נשאר במציאות של הוה, זה נקרא 'מורח ודאין'.

זה תפיסה של נזם כתיקון של הזמן.

והרי כדברי הגמ' שבשעה שניתנה תורה נתפשט בכל העולם כולו בשמים, זה העומק של ההארה הזו של הבשמים שנתפשט, נתפשט כל העולם כולו את התפיסה שהזמן הוא נזם, הוא מציאות של תכשיט.

זה תוקף הספירה שאנחנו סופרים בימי ספירת העומר לצאת ממדרגת ה'זמ' ולהגיע למדרגת הזמן, להגיע ליום החמישים שזה יהפוך להיות כולו מציאות של תכשיט.

"כולם ניתנו למשה חסר אחת" - ניתן לו העצם של המ"ט אבל התכשיט עדיין לא ניתן בשלימות.

יזכה אותנו הבורא שנזכה במהרה דידן בשנה זו לקבל את התורה כקבלה ראשונה ויאיר עומק תוקף ההארה שהזמן יאיר בשלימותו בתוקף של תכשיט, "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה".

בלבבי

עומק ענין

מאכלי

חלב

בשבועות

יניקה מלבנינות העליונה,
תורה של מקום שאין בו חטא

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

כפשוטו של דברים ממש, זהו הקאה של החלב גשמי ויניקה של חלב רוחני. זה פשוטו של דברים. אמת. אבל נתבונן יותר להבין את החילוק בעצם המהות של יניקה של דבר גשמי ליניקה של דבר רוחני, ולפי"ז זה, להבין שלא רק שהחלב שהוא מקיא הוא חלב גשמי ושהוא יונק חלב רוחני של תורה, אלא כל צורת היניקה של גשמי וצורת היניקה של רוחני - שתי פנים הם, ושונים זה מזה בתכלית.

שתי נורות של יניקה - מפרק חלב ממקומו, וזירוף הולד לאמו

גדרי יונק בדברי תורה, סוגיא בשבת היא. יונק, יניקה [מעשה יניקה] בשבת, הוא בכלל מלאכת מפרק (רש"י שבת צה.), ויש בו דין של דש. המעשה יניקה הוא בגדרי מפרק, מפרק החלב ממקומו.

בדקות, יש שתי צדדים איך אוכלים החלב שמגיע מהדדים.

יש חליבה, שחולבין אותו בכלי או לקרקע, ואז שותין החלב. צורת השתייה של חלב מפרק, יונקים, חולבין אותו לכלי או לקרקע. זה אופן אחד של הוצאת חלב מדדי בבהמה - חולב, חליבה, שהוא בגדר מפרק, שמוציא החלב ממקומו לתוך כלי או לקרקע ואז השותה מקבל חיות ממנו.

האופן השני של הוצאת החלב הוא באופן של יונק משדי אמו. זהו אופן העליון יותר של יניקה. תינוק מלשון יונק, יונק מעצם המקור, משם מקבל החיות באופן ישר, לא באופן נבדל, לא באופן של הפרדה, אלא באופן של צירוף.

אלו הם שני הגדרות - גדר של חולב, וגדר של יונק. חולב הוא באופן שהדבר נפרד ממקורו, ולעומת זאת יונק, זה צירוף של מקור היניקה,

מנהג לאכול מאכלי חלב בשבועות - נמשלה התורה לחלב

נעסוק בעזר ה' קצת בענינו של יום, זמן מתן תורה.

מנהג ישראל שהובא בשולחן ערוך לאכול בחג השבועות מאכלי חלב. כמה וכמה טעמים נאמרו בזה בפוסקים, ואחד הטעמים שהפוסקים מביאים, שהתורה נמשלה לחלב, "דבש וחלב תחת לשונך", ובלשונות חז"ל מצינו כמה וכמה פנים של המשל של תורה לחלב.

"אין התורה מתקיימת אלא צמי שמקיא חלב" שינק משדי אמו

בגמ' ערובין (ד.) "דדיה יריון בכל עת, מה דד זה כל זמן שמשמש בו התינוק מוצא בו חלב בכל עת, אף דברי תורה כן". הרי שהתורה נמשלה לחלב, של יניקה, יונק משדי אמו.

והיפוך מכך אומרת הגמ' בברכות (30.) "כי מיץ מחלב יאכל חימה, אין התורה מתקיימת אלא במי שמקיא חלב שינק משדי אמו".

הרי יש כאן דיבור והיפוכו. מחז, התורה נמשלה ליניקה, "דדיה יריון בכל עת, מה דד זה כל זמן שמשמש בו התינוק מוצא בו חלב בכל עת, אף דברי תורה כן", הרי שהתורה נמשלה ליניקה של תינוק שיונק משדי אמו. אבל בכדי לקבל תורה, שהיא בבחינת תינוק היונק משדי אמו, צריך להפקיע את היניקה הגשמית, להקיא את החלב שינק משדי אמו הגשמית.

דבר והיפוכו שנצרך להשגת התורה - צריך להקיא כביכול את אותו חלב, ועי"כ הוא נעשה כלי ליניקה שיונק את הדברי תורה, שהיא בבחינה של "דדיה יריון בכל עת".

בכל פעם טעם חדש. כמו שנאמר בגמ' יומא (עד.) גבי אכילת המן שהיה בו כמה וכמה טעמים.

זהו הגדרת שתיית "חלב" של הדברי תורה, שיש בו כמה טעמים.

חלב של יניקה מגיע ממקום הלז שהוא מקור הצינה

בגמ' ברכות (:) מבואר, שהתינוק יונק ממקום בינה, הלב, ממקום "לבה, שבה הלב מבין", מקום השדיים. ובגמ' מבואר שזהו מעלת התינוק שאינו יונק ממקום ערוה. לעומת זאת, אומרים חז"ל במדרש שאינו דומה יניקה של בהמה ליניקה של אדם. ביניקת בהמה, יש יניקה ממקום בושת, מקום הערוה, משא"כ ביניקת אדם, היניקה ממקום הלב, מקום הבינה, שלא במקום בושתה. ביניקת בהמה, זהו יניקה באופן שאינו מצטרף, בושת, כמו בושא שמסלק הדם מהפנים, באופן שהיונק לא מצטרף לאמו, והוא יונק אבל מובדל מאמו. לעומת זאת, ביניקת אדם, היונק מצטרף לאמו, זהו יונק ממקום בינה, ממקום הצטרפות של וולד לאמו, "ויבן את הצלע ויביאה אל האדם", בינה יתירה ניתנה לאשה - בנין, דבר מצטרף.

א"כ העומק של "דברי תורה מתקיימים רק במי שמקיא חלב אמו", זהו להקיא יניקה שמגיע ממקום הבושת, יניקה של בהמה, ולינוק ממקום בינה. ועל זה נאמר נמשלה התורה לדד, לחלב.

שורש היניקה נכנסת ישראל חלל שרה חמנו ליחמק

בשורשי הדברים, איפה מצינו יניקה בפעם ראשונה בכנסת ישראל?

אברהם לא ינק מישראל. הראשון בכלל ישראל

של אמו, אל היונק. שתי פנים בחלב - חולב, שהוא אופן התחתון, ויונק, שהוא אופן העליון.

ההבדל ברור מאד. בחולב, זהו חלב, אותיות "חבל", מלשון "חבלה". בגמ' כתובות מבואר, סתם מניקות יש להן דין של חולה. לא רק מדין יולדת, אלא מדין מינקת, כי החלב מגיע באופן של חבלה. זה אופן של מפרק החלב אמו. מצד כך, תינוק יונק אמו באופן שיוצר חבלה אצל אמו. משא"כ כאשר יונק באופן של צירוף, חיבור. גבי דוד, אומרת הגמ' שהיה יונק מאמו ומסתכל בה ואומר שירה. כלומר, זהו יניקה של צירוף התינוק לאמו. עולל שיונק אמו, זהו "כגמול עלי אמו", ואין לך צירוף גדול מזה.

א"כ יש ב' פנים בחלב. יש חלב דגשמי, והוא חלב של חבלה, של שדיים, מלשון שד, שודד. על אותו חלב, אומרים חז"ל שצריך להקיא. ויש חלב רוחני הוא חלב של צירוף. "כגמול עלי אמו", יניקה דתורה, יניקה באופן של צירוף, חיבור. "מה דד זה", לא מלשון שד, מלשון דד, "אלדד ומידד מתנבאים במחנה", מקום שמשם יונקים הנביאים, לשון של צירוף. יניקה גשמית מגיע באופן חלב מלשון חבלה, שדים מלשון שדודה. יניקה רוחנית מגיע כשיש תפיסה שהיניקה הוא ממקום של צירוף, אופן של חיבור, באופן של כגמול עלי אמו.

א"כ כשחז"ל אומרים שצריך להקיא חלב אמו, מלבד פשוטו של דברים שמדובר כאן על הקאת החלב הגשמית, מדובר כאן על הקאת עצם התפיסה של יניקה שהוא באופן של חבלה והיא לא באה באופן של התקשרות. לעומת זאת, "דברי תורה נמשלו לדד זה", שכל פעם שהתינוק ממשמש בו מוצא בו טעם, אף דברי תורה כן, כל זמן שמשמש בו שמוצא בו טעם בכל עת, היינו יניקה של צירוף, שמוצא בו

לכל אומות העולם (וכמו שאברהם נקרא אב המון גוים), אבל באופן של יונק, של צירוף, ולא באופן של חבלה. על כן שורש היניקה לכולם בא משרה. לכן כל מי שינק משרה היה מגייר, כיון שהכל מצורף אליה ע"י היניקה ממנה. זה השורש בכנס"י למהלך שנקראת יניקה.

"פרה רוצה להניק" - צחינת יניקה

נחזק יותר בהבנת החילוק בין יונק לחולב-חבלה, ולפי"ז להבין איך מתן תורה הוא בבחינת יונק.

בגמ' מבואר, "יותר ממה שהעגל רוצה לינוק הפרה רוצה להניק". החטא העגל מגלה "עגל רוצה לינוק", ומתן תורה מגלה מה שה"פרה רוצה להניק", סוד היניקה - סוד החלב דמתן תורה.

זה ההבדל בין תיקון לקלקול. העגל, צד הקלקול, רוצה רק לקבל, לינוק. הכח המקבל הוא שורש כל הקלקולים, כל חד הרוצה לקבל עושה זאת רק לגרמיה. הצד התיקון אמנם רוצה רק לתת, להניק. כח הנותן הוא השורש לכל בנין העולם כולו, "עולם חסד יבנה". זה פשוטו של דברים ממש. עגל, תפיסת מקבל, הוא סוד חורבן העולמות, לעומת כך מתן תורה, תפיסת נותן, הוא סוד בנין העולמות. זה רק ההבנה פשוטה.

אבל להבין יותר ברור, אלו הם שני תפיסות. העגל רוצה לינוק, זהו סוד חיותו. הפרה רוצה להניק, זה לא רק בכמות, אלא רוצה התקשרות בההנקה.

משה רבינו היה יונק רק מעברי ולא ממצרי, דלא כמו שאר תינוקות. לתינוק אין נפקא מינא ממי הוא יונק, כמו שהעגל רוצה לינוק מכל

שינק מישראל, היה יצחק. מובא בטור, שחג השבועות כנגד יצחק, כלומר שזהו כנגד היניקה של יצחק. ולא רק שיצחק היה הראשון לינוק מישראל, אלא זה מתחיל משרה, שהיתה מינקת ליצחק בנה. שרה היתה מצחק, "כל השומע יצחק לי", זה היה חידוש בעצם הלידה של יצחק, שרה מצחק מדדיה ואמרה מי יונק מדדים אלו. זה לא רק היה נס פרטי שזקינה יכולה להניק, אלא בלידת יצחק מתגלה יונק לא מהדדים שצריך להקיא, אלא יניקה ממקום הבינה, ויניקה זה יכולה אף בעת זקנותה. שרה מניקה אותו א"כ מכח המדרגה של "נמשלה דברי תורה לדד זה".

בתנחומא מבואר שכל תינוק שינק משרה, היה מגייר. לא רק שזה היה השפעה על נפש היונק משרה, אלא כל קומת גרות מתחלת ממקום יניקה באופן של דברי תורה נמשלה לדד זה, נביעה חדשה של יניקה ששרה היתה מינקת להרבה ולדים. ביניקה של "יונק", יש צירוף של יונק למינקת, משא"כ ביניקה של חבלה, אין היונק מצטרף למקורו. אצל שרה מתגלה תיקון ליניקה. בכל מינקת אין כ"כ חלב, ותלוי כמה שהיה ילדה. אבל בשרה שהניקה בנים, זה היה מניקה לכולם כמו שאומרים חז"ל, לא יניקה של חולב לבנה בלבד, אלא לכולם, מה שבדרך כלל אי אפשר.

כל יולדת נקרא חיה, מלשון "חיה", וחיה היא מלשון "חויא", מילה ארמית של "נחש", שהוא גורם מיתה לעולם ומזכיר את העוון של אדם וחיה. זהו עומק הדבר שכל יולדת הוא בחזקת סכנה של מות. יונק וחולב, הראשי תיבות שלהם הם אותיות "חי", כלומר חיה היתה צריכה להיות ה"אם כל חי", המינקת של כל חי, אבל בחטאה גרם מיתה לעולם, חבלה לעולם. התיקון לכך היה ע"י שרה אמנו. שרה היא מינקת לכולם,

שלוש מדרגות של יניקה

"אלדד ומידד מתנבאים במחנה", יש בחינת "אלדד" שהיא אופן העליון של יניקה (לעומת אופן התחתון של יניקה שהוא בבחינת "חבלה" כמו שהוזכר לעיל), ויש בחינה עליונה אף מזה, שהוא בבחינת "מידד", שהוא לשון דד. הלשון "אלדד" הוא מלשון "א-ל דד", כלומר החסד ושפע שבא מה'. זהו יניקה באופן אחד. ויש "מידד", כלומר שבא מהדד [ונסביר בעזתי"ת].

הסברנו עד עכשיו שני מהלכים ביניקה. יניקה תחתונה הוא יניקה ממקום בושט [חלב בבחינת חבלה], ויניקה עליונה שהיא ממקום בינה [חלב בבחינת לב]. זה היה תמצית הדברים ממש.

בדקות, יניקה עליונה יש בו ב' פנים. ביניקה עליונה, יש יניקה מצד מה שיש רצון להיטיב, שהוא בחינת "אלדד", אל-דד, חסד והשפעה מה'. ויש יניקה של "מדד", שהיניקה היא כלי לגלות נקודת הפנימית של הלב נ'.

הזכרנו זאת לעיל, ועכשיו אנחנו מחדדים את ההגדרות. אלדד ומידד הוא מלשון דד. אל-דד הוא מצד התפיסה להיטיב, השפעה, חסד, "פרה רוצה להניק". ומידד הוא התפיסה עליונה יותר - של גילוי לב הנ', ליתן עומק הלב להולד.

מתן תורה - גילוי התפיסה העליונה של יניקה

בכנס"י היה זמן אחד שכולם היו נביאים, וזאת היה בזמן מתן תורה. "אחת דבר אלוקים", זה היה בזמן מתן תורה, שכל ישראל היו במדרגת נביאים, שבו נאמר "אתה הראת לדעת" לכולם.

זה היה תפיסה עליונה של יניקה. "נ' שערי בינה נבראו בעולם, וכולן ניתנו למשה חוץ מאחת". כלומר, משה זכה למ"ט מצד מדרגתו,

מקום. אבל "פרה רוצה להניק" את בנה - כמו "אל הנער הזה התפללתי", להניק את בנה. העגל רוצה לינוק חלב, הפרה רוצה ליתן חיות אל ולד.

חלב - ח' לז - גילוי שער הנו"ן ציוס מתן תורה

לעיל הוזכר שיש חלב בבחינת חבלה, אבל מצד תפיסה עליונה, כל חלב הוא בבחינת לב.

חלב מגיע ממקום הלב שהוא בינה, שער הנ' של בינה, חלב יש בו גילוי של שער הנ'. חלב אותיות לב ח', לב נ', שמונה פעמים לב, שבת הוא יום שביעי, וספירת העומר הוא לשבעה שבועות עד יום החמישים, שהוא שער הנ' [בחינת שמונה שבא אחר השבע].

החבלה בחלב שיש לתינוק מאמו הוא כשאין התקשרות של האם לולד - אין לך חבלה גדולה מזו אם אין שייכות של הולד להאם. אבל כשיש יניקה באופן של "פרה רוצה להניק בנה", זהו יניקה של התקשרות, שהאם יתן לבנה את לבה, ממקום לבה שהוא בינה. מקום השער הנ' שנמצא בלב, מקום בנינה, בה ה"לב מבין". זה מה שרוצה להניק לבנה.

לב נ' [גילוי שער הנ' בלב], שהוא לב ח', "חלב", מתן תורה, זה היינו הך. יום החמישים, מאותו עומק של יום החמישים, מאותו עומק יש מנהג בישראל לאכול מאכלי חלב ביום שבועות זמן מתן תורה. יונקים מהמקום של שער הנ' של הבינה, נ' שערי בינה נבראו בעולם כמו שאומרת הגמ' במס' ר"ה, וכשמגיעים ליום החמישים מגיעים לשער הנ', שם יונקים את ה"חלב". זה מקום היניקה שממנה אנו אוכלים, בזמן חג מתן תורה.

כל שפע מזון בעולם, ובדקות זה נאמר על כל יניקה בעולם, אבל **אצל תינוק שיונק מאמו, אז רואים בו שאין בו את הקללה של בזעת אפיך. זה גילוי של הלבנינות עליונה, שאין בו חטא.** יש קללה מתולדת החטא, אבל עדיין נשאר הגילוי הראשון, מעין המדריגה של אדם הראשון קודם החטא, שכל תינוק שנולד, יש לו אמו מינקת לכל כ"ד חודש מעת לידתו כמו שאומרת הגמ', שמה נאמר את היסוד הזה. זהו גילוי שהוא למעלה מקומת החטא. זה הלבנינות העליונה.

זה עומק הגילוי במתן תורה. אומרים חז"ל על שעת מתן תורה שאז "חרות על הלוחות - חרות מיצר הרע, חרות ממלאך המות". ואומרים חז"ל "פסקה זוהמתן", שנפסק החטא הראשון. מה קרה אז כשנפסק החטא הראשון? נפסק תולדת החטא, של הקללה של בזעת אפיך תאכל לחם. אז כל שפע המזון מגיע באופן של יניקה, באופן של מינקת, ולא רק באופן של כ"ד חודש של מינקת, אלא שפע של מינקת לכל החיים.

חלב נשזועות - יניקה ממקום שאין בו חטא

זה עומק התפיסה של החלב שאוכלים ביום מתן תורה. מתן תורה מגלה, שכל השפע מגיע באופן של אותו לבנינות עליונה, מקום שאין בו חטא, כמו שמצינו אצל כל יולדת, בכל תינוק היונק מאמו, "כגמול עלי אמו". זה גילוי על כל תפיסת המזון.

"לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן", ואומרת הגמ' (יומא) מה דד זה בכל פעם שהתינוק ממשמש בו מוצא בו כמה טעמים, אף המן, בכל פעם שאוכלים אותו מוצאים בו טעם חדש. זה גילוי של שפע המזון שמתגלה ביום מתן תורה, שמגיע מנקודה של קודם החטא, והגילוי הזה

ולא זכה לשער הנ'. ביום החמישים שער הנ', משה זכה לשער הנ', וכמו ש**משה זכה לשער הנ', כמו כן כולם זכו לשער הנ', במתנה.** מ"ט שערי בינה משה השיג, אמנם שער הנ' לא השיג אלא היה מתנה למשה, וכן היה מתנה לכולם [אחרי שמשה השיג שער הנ']. **שער הנ' נקרא "מתנת חנם"**. מתנם חנם הוא בעומק סוד יום החמישים, שבו היו כל ישראל נביאים.

גוון לזן של החלב מורה על לבנינות העליונה שהיא קוד ההשמות

בלשון אחר והיינו הך, חלב הוא בגוון לבן. חז"ל אומרים על שעת מתן תורה שהקב"ה נגלה להם כמו "זקן מלא רחמים", זקן הוא כולו לבנינות עליונה, יש בו לבנינות מראשו עד זקנו- וסוד הלבנינות העליונה הוא שהכל לבן, הכל שווה, שאין נפקא מינה בין שום אחד. זהו עומק הדבר של לבנה, ש"מלבין עוונותיהם של ישראל", ואז מצד כך כולם נקיים, כולם משתווים זה לזה. כמו יוה"כ, "יומו של הקב"ה", כיון שיש גילוי של "מלבין עוונותיהם של ישראל", ועל כן ביום הזה כולם משתווים זה לזה. א"כ החלב מגלה בעומק הלבנינות העליונה, שכולם שווים.

יניקת חלב של תינוק -

גילוי השפע ממקום שאין בו חטא

זה דבר עמוק מאד. בכל שפע שיש בבריאה, כל אחד מקבל שפעו, אבל יש סדר של שפע שכולם מקבלים כסדר (ובודאי שיש יוצאים מן הכלל, אבל יש שפע כסדר בבריאה). זה שפע של יניקה.

תמיד נאמר קללת אדם הראשון "בזעת אפיך תאכל לחם". יש גילוי אחד שבו לא נאמר הקללה של "בזעת אפיך תאכל לחם", אצל תינוק שיונק מאמו. יש קללה של בזעת אפיך תאכל לחם על

ואדום", צח, לבנינות, אינו מתקלל כלל ע"י האדמימות. זה מקום הצירוף של הבשר והחלב. השלימות של מתן תורה מגלה שכל הרע נתקן, יש אתהפכא של הרע לטוב. שם הדברים מקבלים את האיחוד גמור.

תיקון האדמימות ע"י הלבוניות

הגמ' אומרת "יין יפה לחלב". על היין דקלקול נאמר "אל תראי יין כי יתהלל", אבל כשמתגלה היין הפנימי, אז היין יפה לחלב. על אדם הראשון קודם החטא נאמר "מלאכים צוללין לו בשר ומסננין לו יין", שם היה "אדמימות" [המראה האדום של היין] של קדושה, אבל כשנופל לחטא אז היה נופל מהאדמימות של היין ל"אדם" שהוא בשר ודם. כשנתקן, אז האדם חוזר ל"לבנונית" העליונה, ומשם מצרף האדום לאדמה.

עומק גילוי דמתן תורה, שמצטרף האדמימות עם הלבנינות העליונה. שם בעצם נתקן כל הבריאה כולה.

שיזכה אותנו הבורא ית' שמו, שנזכה בעזר ה', לתיקון השלם בבריאה, שהחטאים שהם בבחינת "צמר אדום" יהפכו לשלג, יהפכו ללבנינות, והבריאה כולה יתגלה בה הטהרה השלימה, הקדושה השלימה, שיעשה כלי לגילוי הבורא ית' שמו.

[שבועות_018_ ענין חלב בשבועות תשע"ב]

היה הלבנינות העליונה, שאין שם חטא, "מלבין עוונותיהם של ישראל". זה עומק השפע לכל העולם כולו.

הניקה שרה בנים לאברהם, ואומרים חז"ל לא רק בנה אלא בנים. העומק בזה, מה שהיתה מניקה לכולם זה היה גילוי של ההנהגה של קודם הטא. קודם החטא לא היה זקנה. כל זקנה היא התקרבות למות, שהיא תולדת החטא. אז קודם החטא, אין זקנה. אברהם ושרה תיקנו את חטא אדם הראשון וחווה, כמו שידוע מאד מחז"ל, שגילו מקום בחיים שאין בו מות, יניקה של קודם החטא, שאין בו חטא. זה שורש ליניקה למתן תורה, יניקה של חלב שאין בו חטא.

תיקון הנשר והדם על ידי החלב

לפי"ז, יש נקודה נפלא. "עפר אתה ואל עפר תשוב". הבשר ודם חוזרים אל הקבר. החלב מגיע ממקום הבינה, הלב, מקום של קודם החטא. כל תינוק יונק מהלב, לא רק מהבשר. אין לך תיקון גדול מזה.

כשאוכלים בשבועות מאכלי חלב, יש דין לאכול סעודה אחת של מאכלי חלב, וסעודה שניה של מאכלי בשר. אוכלים מאכלי חלב מדין יו"ט דשבועות, ואוכלים מאכלי בשר מצד שמחת יו"ט. עומק הדבר. כל יניקה, כל חלב, מגיע ע"י הבשר. אז הלבנונית יורד אל הדם, וא"כ היניקה בא לא רק מבשר ודם, אלא מהחלב שמגיע ממקום הלב, מקום הלבנונית העליונה, והלבנונית הזו יורד להתינוק על ידי הבשר והדם, שאז הבשר מתגלה כמקום של חיים, לא מקום של מות,

אלא ממקום בינה. שלימות הגילוי שמתגלה במתן תורה היא שאורו של ית' שמו, "דודי צח

בלבבי

כסיון של שבועות

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

ישראל 073.295.1245 | USA 718.521.5231

שני הגילויים של הקב"ה במעמד הר סיני

אנחנו נמצאים בשלושת ימי ההגבלה, זמן ההכנה למתן תורה. נתבונן בעז"ה קצת בסדר הפסוקים דמתן תורה, וההתעוררות למעשה לפי ערכו של כל אחד ואחד.

"וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ואת ההר עשן וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק" (שמות כ, טו). יש גילוי של הקב"ה במעמד הר סיני - "וירד ה' על הר סיני" (שם יט, כ), "רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ואת ההר עשן".

כאשר יש התגלות של שכניה בהר סיני, מרוב גודל ההארה של השכינה שהתגלתה במעמד הר סיני, - "וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק".

על זה אומרים כנסת ישראל למשה רבינו: "וויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלוקים פן נמות" (שמות כ, טז). מה משיב משה רבינו לישראל? "וויאמר משה אל העם אל תיראו, לבעבור נסות אתכם בא האלוקים ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו" (שם שם, יז).

במעמד הר סיני יש שני חלקים: "לבעבור נסות אתכם בא האלוקים" - זהו חלק ראשון, והחלק השני: "בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו".

חודש ניסן וחודש אייר - שני מהלכי הכנה למתן תורה

א"כ שני החלקים שהתגלו במעמד הר סיני הם: "בעבור נסות אתכם בא האלוקים" - לשון של נס, לשון של נסיון, ו"בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו" - יראה.

ספירת העומר שאנחנו סופרים מזמן יציאת מצרים בניסן, חציו של ניסן, כל חודש אייר, ומעט מחודש סיון - אלו ימים של הכנה לזמן מתן תורה. ניסן, כדברי רבותינו כידוע, נקרא ניסן מלשון נסיון. "לבעבור נסות אתכם בא האלוקים" - זו ההכנה מכח ניסן.

"ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו", אייר אותיות יראה, זוהי ההכנה למידה של היראה, לזמן מתן תורה.

נמצא, שניסן ואייר זו הכנה ל"בעבור נסות אתכם האלוקים", ול"בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו", אלו הם שני החלקים.

המהלך של חודש ניסן - נס, מלשון נסיון

מהו "בעבור נסות אתכם בא האלוקים", מהו נסות? אומר רש"י, לשון הרמה וגדולה, כמו הרימו נס.

כל נסיון, אומרים רבותינו שנקרא נסיון מג' פנים, הוא נקרא נסיון מצד מה שיש כאן נסיון האם הדבר ירומם אותו ויעלה אותו, מלשון הרמה וגדולה, נס להתנוסס. או שהנסיון יגרום לו לידי כך שהוא בורח מן הדבר, הוא נס מן הדבר, מלשון "וינס ויצא החוצה" (בראשית לט, יב).

כל נסיון ונסיון שיש לאדם, מעמיד אותו במקום של בחירה האם הנסיון הזה ירים אותו, ירומם אותו, יעלה אותו, בבחינת נס להתנוסס, לשון הרמה וגדולה, או שהנסיון הזה יברח אותו לאחור.

מעמד הר סיני היה לבני ישראל נסיון. אמנם צריך להבין מה היה הנסיון, אבל ראשית מה הנסיון הזה פעל, כאשר בני ישראל שומעים את קול ה', רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ואת ההר עשן, היה כאן נסיון.

האם הנסיון הזה פעל נס להתנוסס, לשון הרמה וגדולה, שהם נתעלו על ידי כן, או שהנסיון הזה פעל מלשון נס, בורח, וינס ויצא החוצה?

"וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק". כאשר היתה התגלות של השכינה במעמד הר סיני, היה נסיון לבני ישראל, הנסיון הזה יכל להעמיד אותם באופן של הרמה וגדולה, אבל מה קרה למעשה מכח הנסיון של מתן תורה? "וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק"!

הנסיון הזה לא קירב אותם באופן של הרמה וגדולה, אלא הנסיון פעל להיפך; "וינעו ויעמדו מרחוק", אומר רש"י היו נרתעים לאחוריים י"ב מיל כאורך מחניהם, ומלאכי השרת באים ומסיעים אותם להחזירם, שנאמר מלאכי צבאות יודון יודון, הם דידו אותם ממקום למקום.

כאשר בני ישראל עמדו במעמד הר סיני לשמוע את קול ה', היה כאן נסיון, מה פעל הנסיון הזה, היפך מהתכלית הרצויה, הם נעו לאחור.

אומר להם משה רבינו לישראל, "אל תיראו, כי לבעבור נסות אתכם בא האלוקים". מה התכלית של הנסיון שהקב"ה העמיד אתכם? התכלית של הנסיון הוא לא במטרה של "וינעו ויעמדו מרחוק", לשון נס וברח, אלא התכלית של הנסיון כדברי רש"י: "לבעבור נסות אתכם", לשון הרמה וגדולה.

מתן תורה שהיה בו נסיון, היה על מנת לרומם אותם, לגדל אותם, להעלות אותם. הם בחרו בצד של וינס ויצא החוצה, וינעו ויעמדו מרחוק. אומר להם משה רבינו - לא, אל תיראו, לבעבור נסות אתכם בא האלוקים, הקב"ה עשה את זה על מנת לרומם אתכם ולהעלות אתכם, ולא על מנת שתנועו מרחוק.

הנסיון שמתגלה במעמד הר סיני

מה היה הנסיון במתן תורה, איזה נסיון היה שם?

כתב הרמח"ל בתחילת מסילת ישרים, שכל המצבים של האדם בעוה"ז, ללא יוצא מן הכלל, כולם נסיון; העוני מצד אחד והעושר מצד אחר. החכמה מצד אחר והסכלות מצד אחר. כל מצב ומצב שהאדם נמצא בחיים, מונח בו נסיון.

במתן תורה, הזמן הגדול ביותר שהיה לכנסת ישראל בפרט, ולבריאה בכלל, שלמות מדרגת הבריאה היתה בזמן מתן תורה - מה היה הנסיון בזמן מתן תורה?

מתחילה הנסיון היה, שהקב"ה החזיר את התורה על כל אומה ואומה האם לקבל את התורה או לא לקבל את התורה. שאר האומות, כדברי הגמ' בע"ז (ב ע"ב) כידוע, לא קיבלו, וישראל לעומתם רצו את התורה - כמו שנאמר: "כל אשר דבר ה' נעשה" (שמות יט, ח). זה היה הנסיון לפני מתן תורה, האם הם מוכנים לקבל את התורה, להגיע למתן תורה.

אבל בזמן מתן תורה עצמו, כאשר הקב"ה מדבר עם בני ישראל, וירד ה' על הר סיני, את קולו שמעת מתוך האש, היה נסיון בעצם המתן תורה עצמו, מהו הנסיון בזמן מתן תורה? כאשר כל ישראל עמדו לרגלי הר סיני, לשמוע את קול ה', עשרה דברות, היה נסיון בזמן המתן תורה - מה היה עומק של הנסיון בזמן מתן תורה עצמו?

זה מה שמפורש כאן בפסוק, כשבני ישראל שומעים את קול ה', "ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה, ואל ידבר עמנו אלוקים פן נמות". לבני ישראל במעמד הר סיני היה נסיון, מה היה הנסיון של זמן מתן תורה? האם לשמוע את קול ה' ישר מבורא עולם, או "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלוקים פן נמות".

הבחירה, הנסיון שהיה לבני ישראל בזמן השלמות העליונה של כל קומת כנסת ישראל, היה נסיון דק, עליון, ופנימי מאד. מהו הנסיון? לא האם לקבל תורה או לא. את זה הם כבר קיבלו בזה שהם אמרו נעשה, נשמע, כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע.

כשרגליהם עומדים לפני הר סיני, קרבנו לפני הר סיני, והם שומעים את קול ה', עכשיו יש כאן נסיון חדש. הנסיון החדש הזה, הוא - האם לשמוע את קול ה' ממנו ית' שמו. האם זה יהיה רק באופן של "אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו" (מכות כד ע"א), אבל שאר כל הדברים מפי משה - או שנוכל לשמוע את כל הדברות כולם מפי ה' ית'.

האם בני ישראל עמדו באותו נסיון, או לא עמדו באותו נסיון? מפורש בפסוק שהם לא עמדו באותו נסיון: "ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר אלוקים עמנו פן נמות", אומרים חז"ל. ומבואר בגר"א, שזה היה השורש לתחילת חטא העגל.

כאשר רגליהם של בני ישראל עמדו על הר סיני והם שמעו את קול ה', הבחירה שלהם היתה האם להמשיך לשמוע את קול ה', ועל אף שאולי הם ימותו, היו מוכנים לשמוע את קול ה' במסירות נפש.

עומק הבחירה שלנו

נתבונן. כיצד אפשר להבין את טענת בני ישראל: "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר אלוקים עמנו פן נמות"? אם היו אומרים לאדם שהוא יכול לשמוע את קול ה' ולמות על מנת כן, או לחיות ובלי לשמוע את קול ה', איזה חיים הוא היה בוחר?

אומרים לאדם שיש לו בחירה, לשמוע את קול ה', עשרה דברות, ולמות, או לא לשמוע את קול ה', ולהמשיך לחיות. יהודי שרוצה להמשיך לחיות בלי לשמוע את קול ה' - בשביל מה הוא חי?

ודאי, לא מדובר כאן לא לשמוע את קול ה' וללכת לעבוד ע"ז. מדובר כאן שבמקום לשמוע את קול ה', שומעים את הקול של משה רבינו, צדיק כל הדורות כולם. אבל יש בחירה לבני ישראל, שעומדים במדרגת הר סיני, האם לשמוע את קול ה', ולפי הבנתם למות על מנת כן [על כל דיבור ודיבור פרח נשמתם ובא טל תחיה והחייהו, אבל זה למות על כל דיבור ודיבור], וכעת הם עומדים בפני ברירה: האם כדי לשמוע את קול ה' הם מוכנים למסור את הנפש, או שהם מעדיפים לחיות, "ימי חיינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה", העיקר לחיות, אבל בלי לשמוע את קול ה'...

איזה ערך יש לחיים של יהודי שרוצה לחיות שבעים שמונים שנה, אבל את קול ה' הוא לא רוצה לשמוע?!

מי היה הראשון שפחד לשמוע את קול ה'?

כאשר אדם הראשון חטא בעץ הדעת טוב ורע, הוא שמע את קול ה' מתהלך בגן לרוח היום, שואל הקב"ה את אדם הראשון "איכה", ומה התשובה שאומר אדם הראשון לקב"ה? "את קולך שמעתי בתוך הגן ואירא ואחבא" (בראשית ג, י). כשהוא שומע את קול ה', הוא בורח.

יונה הנביא ברח מלשמוע נבואה, עם כוונה לטובה, על מנת שלא יהיה קטרוג על ישראל. אבל כשמתגלה אצל אדם הראשון החטא של שורש אדם הראשון, "את קולך שמעתי בתוך הגן ואירא ואחבא", אצל בני ישראל שעומדים במעמד הר סיני פסקה זוהמתן, זוהמת הנחש, חוזרת אותה בחירה עוד פעם.

אדם הראשון עמד באותה בחירה או לא עמד באותה בחירה? לא עמד, נפל - "את קולך שמעתי בתוך הגן ואירא ואחבא". בני ישראל עומדים עוד פעם רגליהם על הר סיני לשמוע את קול ה', - כשהם שומעים את קול ה', עוד פעם ואחבא.

היכן מתגלה כאן "ואחבא"? "וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק". הם בורחים י"ב מיל מחוץ למחנה.

הנסיון הזה הוא נסיון שכל אחד מאיתנו עבר במעמד הר סיני. שישים ריבוא נשמות ישראל עמדו רגליהם על הר סיני, זה אנחנו כמו שאומרים רבותינו, בגלגול הקודם כל אחד מישראל עמד שם, אז כל אחד מאיתנו, מישראל, עמד במעמד הר סיני, וקיבל את התורה, והיה לו את הנסיון הזה. אז אנחנו עמדנו באותו נסיון? לא, נפלנו!

כל שנה ושנה, כשמגיע זמן מתן תורה, בודאי שיורד האור של מתן תורה, כדברי רבותינו כידוע מאד, אבל לא רק שיורד האור של מתן תורה, אלא חוזר הנסיון הזה מחדש! מה שהיה בימים ההם, הרי הוא בזמן הזה ממש!

כשם שבזמן מתן תורה הקב"ה דיבר עם בני ישראל והיה להם בחירה האם לשמוע את קול ה' או לשמוע את משה רבינו, מכאן ואילך בני אדם רבים פונים למשה שבדור, לצדיק שבדור, אבל לא לקב"ה.

הנסיון הזה מתגלה בכל שנה ושנה, כאשר מגיע זמן מתן תורה, חוזר וניעור המתן תורה. אבל חוזר וניעור גם מעמד הר סיני, הנסיון של מעמד הר סיני, "לבעבור נסות אתכם". שוב חוזר אותו נסיון, האם נעמיד בעצמנו את הנסות מלשון של הרמה וגדולה - או ח"ו להיפך, "וינעו ויעמדו מרחוק"...

הנסיון של הדור הזה

כשמתכוננים בשלושת ימי ההגבלה לזמן מתן תורה, צריך להבין שזמן מתן תורה הוא זמן של נסיון לכלל ישראל כולו, ולכל יחיד ויחיד בפרט. כעת ננסה להבין, כיצד הנסיון שיש לנו מתגלה השתא.

בזמן מעמד הר סיני הנסיון היה ברור, האם לשמוע את קול ה' להדיא, או לשמוע את קול משה. הנסיון הזה חוזר כל שנה ושנה, אבל לא של מעמד הר סיני ממש, אנחנו לא נביאים, אבל הנסיון הזה הוא גם השתא כל שנה.

כיצד היא צורת הנסיון הזה שמגלה את כל השורש הפנימי של מעמד הר סיני?

ראשית, לפני שנבין מהו הנסיון, צריך להבין שיש שתי צורות של חיים שונות לגמרי. יש צורה של אדם שלומד תורה, מקיים מצוות, וכשיש לו צרה ח"ו, הוא הולך לצדיקים, הוא נוסע לקברי צדיקים, הוא תורם לועד הרבנים. אבל "את קולך שמעתי בתוך הגן ואירא ואחבא" – הדבר הכי פשוט והכי אמיתי, מלבד כך שהוא מתפלל על קברי צדיקים, הוא מדבר עם הריבונו של עולם ישר!

בודאי שיש כח לצדיק ויש כח לצדקה, יש גם סגולות בספרים שהם אמת לאמיתה. אבל איפה השורש שלהם? "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר אלוקים עמנו פן נמות".

לא מדובר כאן ח"ו על אלוהים אחרים. מדובר כאן על מדרגה עליונה של לשמוע תורה מפי משה, אבל התורה מפי משה לעומת תורה מפי הר סיני, מהקב"ה עצמו, זה אין ערוך כלל.

נבדוק את כל צורת החיים שאנחנו מכירים היום. האם כל צורת החיים היא "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר אלוקים עמנו פן נמות", או שצורת החיים היא לדבר עם הקב"ה לשמוע את קול ה'?" "לשמוע את קול ה'" זו כבר מדרגה, אבל מהצד שלנו, האם צורת החיים היא דרך האמצעים בלבד – תורה ומצוות, צדיק, צדקה, סגולות – כל אחד לפי ערכו מה שהוא מכיר? או שיש צורת חיים פשוטה, אמיתית, האדם הפשוט, היהודי הכי פשוט, כולם, "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם" (דברים כט, ט), עומדים לפני ה'.

כאשר האדם עומד בתפילת שמונה עשרה שנקראת תפילת העמידה, הוא עומד מול הקב"ה ישר, או דרך פלוני או דרך אלמוני!?

"ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך", הוא עומד בעצמו מול ריבונו של עולם ומדבר, אבל האם כל צורת החיים היא באופן כזה שהאדם עומד לפניו ית"ש, עמו הוא נושא ונותן, לפניו הוא מתחנן "כאשר ידבר איש על רעהו" – כלשון המסילת ישרים (פרק יט)?

הבחירה הזו היתה אז, ולא עמדנו בה, אבל היא חוזרת וניעורה בכל שנה ושנה. וכאן יש לנו את האפשרות של אותה בחירה, לחזור ולתקן את מה שאז לא עמדנו בה.

מעמד הר סיני היה צורה של חיים שכולם עומדים לפני ה' ית', כולם. מאז שהם לא רצו לעמוד באותה מדרגה, כל פלוני שרוצה משהו, הולך ומשתמש עם עוד כוחות רוחניים של קדושה. נדגיש שוב, איננו עוסקים ח"ו בכוחות שאינם של קדושה, אלא של קדושה, אבל זוהי צורת הנפילה של מעמד הר סיני.

מהו הדבר הפשוט ביותר שיהודי עושה כשהוא רוצה משהו? "אומנות אבותינו בידינו!" הוא חי עם הריבונו של עולם! עמו הוא נושא ונותן, לפניו הוא מתחנן! האם הוא מעמיד את עיקר צורת החיים כעומד לפני בוראו, או שתפילה זו עוד אחת מה"סגולות". האם הדיבור עם הריבונו של עולם זה עוד 'סגולה', או שכל צורת החיים היא "לשמוע את קול ה'", ולדבר עם ה' יתברך!?

הנסיון שלנו בכל חג השבועות – לחזור למצב של מעמד הר סיני ולשמוע לקול ה'

מהי נקודת הטעות?

אם היה מדובר במצוה מול עבירה, הרי שזה הרבה יותר ברור לאדם; מחד מצוה, מאידך עבירות, מחד יצר הטוב, מאידך יצר הרע, ברור לאדם שהוא צריך לברוח מדרך זו ותבחר בדרך הקדושה. אבל כאן מדובר בשני מהלכים עמוקים במהלכי הקדושה.

כל מי שמעט רואה את צורת החיים שבה אנחנו חיים, מבחין שכל צורת החיים מונחת באותו מקום של "את קולך שמעתי בתוך הגן ואירא ואחבא", "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר אלוקים עמנו". איך אפשר להבין את זה?

חז"ל אומרים שמי שאמר את זה אלו היו הערב רב, אלא שישראל נמשכו אבתריהו. בכל פעם שנאמר העם, כדברי חז"ל כידוע, הכוונה לערב רב. מי אמר כאן את הדבר, "ויאמרו אל משה", מי שאמר את זה היו העם, לא ישראל, אבל ישראל נמשכים אחרי זה.

אם אנחנו רוצים שהמתן תורה של השנה, יהיה יותר טוב ממתן תורה של שנים קודמות, צריך שיהיה כאן פנים חדשות. אבל איזה פנים חדשות, "חדש אסור מן התורה", פנים חדשות הכוונה לחזור לדבר כפי שהוא היה במעמד הר סיני באמת.

"פן תשכח את הדברים וגו' יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב" (דברים ד, ט-י). הזכירה הזו היא אחת משש זכירות שנצטוונו לזכור בכל יום. זו איננה זכירה מן השפה ולחוץ, אלא זכירה שהאדם צריך לזכור איך היה מתחילת מתן תורה, איך נפלנו בתוך מתן תורה, והאם בנפשו הוא רוצה לחזור לסדר הראשון כפי שהוא היה במתן תורה.

כל שנה ושנה שחוזר ומאיר האור של מתן תורה, איזה אור אנחנו רוצים לקבל? את מה שהקב"ה דיבר, או כל שנה לומר עוד פעם את אותה טעות, "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלוקים פן נמות"...?

אין פירוש הדבר שאדם אומר את זה בפה, אבל אם הוא בוחן לבבו, הוא מעמיק במעמקי לבבו, הוא צריך לבחון את עצמו מהו הרצון האמיתי שלו כשמגיע מתן תורה, לשמוע את "קול ה'", או לשמוע רק את "מעמד הר סיני" בלי ה"קול ה'".

לצפות לגאולה: למי אנו מצפים, למשיח או להקב"ה?

נשאל את השאלה הכי עמוקה. כולנו מצפים לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, שיבוא היום, יבוא משיח צדקנו וילמד תורה. תהיה לאדם בחירה האם ללכת לשמוע תורה מהקב"ה, או מ.משיח? אצל מי נלך לשמוע תורה?

מי שחושב שהוא יגיד איזה משפט ומיד הוא ילך לקב"ה, כמובן שהוא טועה! צריך הרבה עמל ויגיעה כדי לתקן את המקום בחטא. אם כל החיים הוא לא דיבר עם הריבונו של עולם, גם אז תהיה לו אפשרות לשמוע את קול ה'. ומה הוא יגיד, "דבר אתה עמנו ונשמעה", אני רוצה לשמוע תורת משיח, אני לא רוצה לשמוע את הקב"ה...

לא יתכן שכל צורת החיים של האדם תהיה באופן שהוא לא מדבר עם הקב"ה, ופתאום כאשר תתגלה אפשרות לשמוע את קול ה' הוא ישמע את קול ה', הרי אדם כזה ירעד מפחד שהוא הולך למות, והוא מיד יכריז: 'לא לא, איני רוצה'.

זה אמת. זה מה שהיה הנסיון במעמד הר סיני. ודאי שאם שואלים כל אחד בשכל פשוט האם אתה רוצה לשמוע את קול ה', הוא ודאי יגיד למה לא, א-גרויס'ע תענוג, למה לא! אבל כשהוא יתחיל לשמוע והוא ירגיש שהוא הולך למות, ברור שהוא יהיה נסוג לאחוריו.

מסירות נפש לקב"ה למען קבלת התורה

האם אתה מוכן למות למען זה?!

"אם בחוקתי תלכו - שתהיו עמלים בתורה" (רש"י ויקרא כו, ג). ממייתים עצמם באהלה של תורה. מה עומק ההגדרה ממייתים עצמם באהלה של תורה?

ודאי, פשוטם של דברים, והוא אמת לאמיתה, פרישה מן החומר וחיבור עמוק לתורה הקדושה. אבל בעומק יותר, מה שהתגלה במעמד הר סיני, בשביל לשמוע את קול ה', דבר תורה מפי ה', אתה מוכן למות למען זה? אם לא, התאריכים ו' סיון, ז' סיון וי"ז תמוז, וט' באב - הופכים להיות אותו דבר.

מתי לאחר מתן תורה לא מתגלה י"ז תמוז שבו נשתברו הלוחות, שורש לכל חורבן הבית, אם כשתבוא הבחירה נבחר לשמוע את דבר ה'. האם ברור לכל אדם ואדם זאת?! ואם לא ברור לו, הוא צריך לברר את זה. אם עכשיו בו' סיון הבעל"ט הקב"ה היה בא לדבר אתו, והוא היה מרגיש שפורחת נשמתו על כל דיבור, הוא היה עומד שם לשמוע ולמות למען זה? או שהוא היה אומר: 'אני צריך לשאול את האשה בבית', 'יש לי ילדים, הם יהיו יתומים', וכל מיני חשבונות. הוא מוכן באמת, או לא?

אם כן, יש לו הכנה אמיתית למתן תורה. אם לא, זה מן השפה ולחוץ. עוד שנה ועוד שנה, ועוד שנה ועוד שנה. "מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום", כמו שאומרים רבותינו, אתמול נראה כמו שלשום, והיום כמו אתמול, ושום דבר לא משתנה.

צורת חיים אמיתית של אדם שיושב ועוסק בתורה, כלשון חז"ל "כל היושב ועוסק בתורה, קוב"ה יושב ושונה כנגדו" (תנא דבי אליהו פרק יח). מה זה יושב ועוסק בתורה שקוב"ה יושב ועוסק כנגדו?

כל אדם ואדם יכול לשבת ולעסוק בתורה, אבל לא כל אדם זוכה להרגיש שקוב"ה יושב ושונה כנגדו, למה לא?

מי יכול לזכות שכשהוא יושב ועוסק בתורה, לחוש שקוב"ה יושב ושונה כנגדו? מי שבשעה שהוא ירגיש שקוב"ה יושב ושונה כנגדו - אפילו שהוא ירגיש שהוא הולך למות - יהיה מוכן להמשיך לעסוק כך בתורה. אז, ורק אז, הוא יכול להרגיש שהקב"ה נמצא אתו. אלא שאז הוא כמובן לא ימות - אלא "בא טל תחיה ומחייהו". הוא חי. דבוק בחי החיים. והחיים שלו הם חיים אמיתיים.

אבל מי שבשעה שהוא יושב ועוסק בתורה, אם היו אומרים לו למסור את הנפש על מנת לשמוע את דבר ה', הוא לא מוכן, הרי שההגדרה היא שבשעה שהוא יושב ועוסק בתורה הוא לא ירגיש שהקב"ה יושב ועוסק בתורה יחד אתו.

יבואו אנשים ויאמרו, מדברים כאן מדרגות מאד גבוהות. מה זה שייך אלינו, אנשים חיים בדרא בתראה, מה זה שייך אלינו כל הדברים הללו? במילים אחרות אותם אנשים אומרים: 'אין לנו שייכות למתן תורה'. מתן תורה זו היתה מדרגה גבוהה, או מדרגה נמוכה? ודאי שמדרגה גבוהה ולא מדרגה נמוכה.

א"כ כשמגיע יום מתן תורה, אנחנו רוצים להשיג מדרגה גבוהה או מדרגה נמוכה?

השאלה שיהודי צריך לשאול את עצמו כל שנה כשמגיע מתן תורה, אם עכשיו הייתי עומד בהר סיני, הייתי במדרגה של זכות לקבל תורה או לא. אם כן - ראוי לו, אם לא - הוא לא יכול לקבל את האור של זמן מתן תורה.

אי אפשר להגיע לזמן מתן תורה מבלי לבדוק מהי ההכנה האמיתית שהיתה נצרכת אז למתן תורה, וכך להכין את עצמו על מנת שנוכל לחיות חיים אמיתיים ולקבל את אור התורה בשלמות כשמגיע זמן מתן תורה.

ההכנה המעשית לזמן מתן תורה

הדברים הללו הם דברי אמת פשוטים, למי שמחפש חיים אמיתיים, ולא מבולבל מכל מה שקורה בדרא בתראה, שכבר הדעת כמעט נעלמה לגמרי לגמרי מרוב בלבול, פנים ואחור ימין ושמאל מעלה ומטה משמשים בערבוביא, ואין מי שיודע את נפשו.

הדברים הללו הם ההכנה האמיתית, לזמן מתן תורה. כל יחיד ויחיד שמבקש אמת, צריך לשבת עם עצמו בשלושת ימי הגבלה, לבחור לעצמו זמן של שקט, של ישוב הדעת, "יתבודד בחדריו", [כלשון רבינו יונה (שערי תשובה שער ב)], ויחשוב חשבון אמיתי: 'אילו עכשיו היה מתן תורה והיה מתגלה הקב"ה, האם אני באמת מוכן למסור את הנפש - או שיש לי חיבור לזה, ויש לי חיבור לזה, ואני לא מוכן!..!!

היעד שאליו צריך לשאוף, הוא להגיע לו' סיון [וכאן לבני חוץ לארץ ג"כ ז' סיון] באופן כזה שמוכנים באמת לקבל את התורה, למות למען זה. זוהי אמת לאמיתה. זהו מתן תורה באמת.

צורת החיים הזו, צריכה שתמשיך לכל השנה כולה. חיים שכל מהותם הוא קשר אליו ית' שמו, חיים שהאדם מדבר עם ריבונו של עולם לא רק בשחרית מנחה ומעריב, אלא הסדר של היום שלו הוא עם הריבונו של עולם. כל יום יש לו זמן של התבוננות, של חשבון הנפש, של התקשרות בא-ל חי.

חיים שכל הצורה שלהם, היא "זכור יום אשר עמדת לפני ה' אלוך בחרב", אבל את ה"עמדת לפני ה'" להמשיך לכל השנה כולה, לעמוד לפני ה' ית'.

אני מקווה בעז"ה, שראשית יבינו שהדברים שנאמרו אין בהם ולו חידוש קל, אלא אלו דברים פשוטים ביותר שכך היתה צורת החיים מימים ימימה, צורת מתן תורה כפי שהתגלתה בשורש.

שיזכה אותנו הבורא בעז"ה, שנזכה יחד כל הכנסת ישראל לקבל תורה מפומיה דקוב"ה, להסכים למסור את הנפש באמת, באמת, כדי לקבל את קולו ית' ואת תורתו. שנעשה את זה מעומק נקודת לבבנו, מהאמת האמיתית הפנימית של כל יהודי, לא מהשפה ולחוץ, אלא מהאמת הפנימית של "ובחרת בחיים", לבחור באמת חיים שהם חיים של תורה, חיים של דבקות בו ית', חיים שנמצאים בצל כנפיו יחסיון, ולא חיים שנראים חיים של אמת, למי שעדיין סבור שהחיים של היום הם חיים של אמת.

מי שנראה לו שהחיים של היום שאנחנו רואים הם חיים של אמת, הוא בעל דמיונות מופלג שאין כמוהו. החיים של היום רחוקים לגמרי מכל ה'אידישקייט' כפי שהיא היתה בצורתה.

מי שרוצה להתחיל לחיות כראוי, חייב לבחור מהתחלה, להתנתק מהמקום שאנחנו נמצאים כאן, מהזמן שאנחנו נמצאים, להיות נפשות של הבורא עולם, ולבחור חיים אמיתיים.

ומי שחפץ בחיים, יזכה בחיים, יחד עם כל הכנסת ישראל, במהרה בימינו אמן.

בלבבי משכן אבנה

שער הנון

שער הנון דקדושה

חג השבועות

ליקוט מספרי רבותינו

ראשונים ואחרונים

עם בירור וביאור

מבעל מחבר ספרי "בלבבי משכן אבנה"

נערך ע"י תלמידי
מורינו הרב שליט"א

פזמון שנכתב לכבוד חג זמן מתן תורתנו
נכתב ע"י מורינו הרב שליט"א
בימי ציערותו, סיון תשנ"ה

תאומה את לנו תורתנו,
מאב אחד גם שנינו נאצלנו.
בחודש השלישי לצאתנו נתחברנו,
את לנו, אנא אל תעזבינו.

קדושת ההר אשר בו נתת, עדיין אינו פג,
השפעות הקדושה שבה הושפענו, עדיין אינו נספג.
כל זמן אשר בך אנו עוסקים, למה זה נדאג
חכמתך שותים אנו בצמא, כמי גשמים לדג.

בך הוגים אנו, יומם וליל
שומרת את עלינו מלהתבולל.
להבינך מתפללים אנו אל א-ל
חכמה מצאנו בך אשר מי מלל.

בך ששים רבוא אותיות,
כנגד הרואים בך את האות.
לכל קדמת את בבריאיתך המוקדמת,
לכך נתחברת בעדה המקדושת.
העסוק בך הובטח לבל ינזק,
העוזבך קיים לעצמו הנזק.
בך וביוצרך אנו נדבק,
לאחר אין אנו צריכים להזדקק.

נפשנו ונשמתינו מחוברים בך,
לעולם מאז ומקדם אליך.
נושאים עין כולם אנא אנא בעל הסליחות והרחמים,
קיים חבור זה, לעד ולעולמי עולמים

גילוי שער הנו"ן דקדושה בשבועות

הם ראו את הקב"ה. "ונועדתי לך שמה" - איפה הוא המקום שבו הקב"ה נועד עם ישראל, נפגש עם ישראל? זהו השער הפנימי ביותר בלב, נקודת הלב הפנימית.

ואם הקב"ה מגיע לשם והאדם לא נמצא, על זה אומר הנביא "מדוע באתי ואין איש". זו היתה המדרגה של כלל ישראל במעמד הר סיני. אילו לא היו נמצאים בני ישראל באותו מקום פנימי, הם היו יכולים אולי לקבל תורה, אבל לא מפומא דקודשא בריך הוא, אלא מפי רב, מפי משה, מפי יהושע וכו'. אבל בשביל לקבל תורה מהקב"ה, אפשר רק מהמקום הפנימי הזה.

מצוות תפילה, היא להיות כעומד לפני המלך. כיצד והיכן האדם יכול לעמוד לפני המלך? הוא צריך להיכנס למקום הפנימי של הלב שלו, שם הוא מוצא את הקב"ה, והוא עומד לפני מלכו של עולם. כאשר האדם עומד לפני התפילה, קשה לו מאד לרכז את המחשבה שלו. יש לאדם, כפי שהוזכר, חמישים חדרים, חמישים שערים. כשיש לו חמישים שערים ובכל שער יש לו דברים, הרי הוא דומה לאדם שיש לו בית גדול עם חמישים חדרים, והוא צריך ללכת פעם לחדר הזה ופעם לחדר הזה. בשעה שאדם עומד בתפילה, הוא מביא את הלב שלו לתפילה. וכאשר הוא מביא את הלב שלו, והלב בכל החמישים שערים מלא בהרבה דברים, יש לו הרהורי מחשבות של כל החמישים שערים. וכאשר כל החמישים שערים מתעוררים, והוא רוצה לכוון את עצמו לשער הפנימי, להיות כעומד לפני המלך, הרי יש כאן שער אחד כנגד ארבעים ותשעה - והוא בטל ברוב.

מי שיש לו מנוחת הנפש, יכול בקלות לה-

קבלת התורה בשבועות בשער הנו"ן שבלב - גילוי ה"רצוננו לראות את מלכנו"

אומרים חז"ל (ראש השנה כא): נ' שערי בינה נב' ראו בעולם. כלומר, בכח בינת הלב, יש עוד שער ועוד שער, עומק לפנים מעומק. לכל אחד יש חמישים חדרים בלב, ולכל חדר יש שער.

איפה הוא נמצא בתוך החמישים חדרים האלה? מי שיש לו לב טהור, שיש לו רק רצון אחד: "רצוננו לראות את מלכנו", הוא נמצא בהיכל הפנימי ביותר של הלב.

מי שאין לו לב טהור, ויש לו עוד רצונות - כל רצון שיש לו, מריץ אותו מההיכל הפנימי החוץ צה יותר ויותר. מי שכולו רצונות פרטיים, נמצא בנקודה החיצונית ביותר של הלב, רחוק מההיכל הפנימי של הלב שלו עצמו.

על הכתוב "ושכנתי בתוכם" אומרים חז"ל, בתוכו לא נאמר, אלא בתוכם - בתוכו של כל אחד ואחד, "צור לבבי וחלקי הוי"ה" - הקב"ה נמצא בשער הפנימי של הלב, בשער הנ', הפנימי ביותר. ומי שנמצא בשער הנ' של הלב של עצמו, שם הוא פוגש את הקב"ה.

אבל מי שיש לו עוד רצונות, הרי שהוא רץ מההיכל הפנימי להיכלות יותר חיצוניים, הוא רץ החוצה מהמקום שבו אפשר להימצא עם הקב"ה.

כשבני ישראל אמרו רצוננו לראות את מלכנו, הם נכנסו לנקודה הפנימית, להיכל הפנימי, לשער הפנימי, ושם היו כולם בזמן מתן תורה. "וירד ה' על הר סיני" - להיכן הוא ירד? לליבם של ישראל, לאותו מקום שהם היו בו, בשער הנ' של הלב. לשם הוא הגיע, ושם הם נפגשו. שם,

- הוא מרגיש קלות בלב, בדיוק כמו מי שסוחב בשני ידיו סלים כבדים, וכשהוא מוריד אותם נהיה לו קל. מי שיש לו לב כבד, לא יתכן שיהיה לבו לשמים. מי שהלב שלו קל, שיש בו רק רצון אחד, רצוננו לראות את מלכנו, הוא האדם שלבו לשמים, והוא דבוק בבוראו. לפי זה מובן, שמי שיש לו עוד רצונות, רץ כל הזמן מהנקודה הפנימית שבלב שבה נמצאת המנוחה, לחיצוניות של הלב.

המנוחה קיימת רק בהיכל הפנימי ביותר. כמו שמצינו ביובל, שלמשך מ"ט שנים הארץ יכולה לצאת מיד בעליה החוצה, וביובל היא חוזרת לבעליה, כך הוא במ"ט שערי הלב, מי שמגיע למקום הנ', חוזר למקורו, לשרשו, לבורא יתברך שמו, ושם יש לו מנוחה.

שורש התורה אחת משש הזכירות שאנו חייבים בהן, היא זכירת מעמד הר סיני ומתן תורה. מהי כוונת החיוב לזכור? האם הכוונה לזכרון בעל-מא, כמו שאדם זוכר שאתמול הוא קנה לחם? ההגדרה האמיתית של החיוב, היא לא זכירה בלבד, אלא להרגיש ולהיות כל יום במעמד הר סיני. כמו שבמצות זכירת יציאת מצרים, אומרים חז"ל (בהגדה של פסח) שהחיוב הוא לראות את עצמו כאילו עכשיו יצא ממצרים. כך גם מעמד הר סיני, שנאמר בו "תעבדון את האלוקים על ההר הזה" (שמות ג, יב), הזכירה שלו היא להיות במצב של מתן תורה כל יום. לזכור, ועל ידי הזכירה להגיע לבחינה של "היו עיני ולבי שם כל הימים". בכדי שהאדם יוכל לזכות לכך, הוא חייב להגיע למהלך של "טהר לבנו לעבדך באמת". מי שלא הגיע לזה, גם תורה אמיתית אינו יכול לקבל. רק אדם שנמצא במקום של "רצוננו לראות את מלכנו", הוא זה ששומע את עשרת הדברות מהקב"ה כל שנה ושנה, ובדקות בכל יום ויום. במעמד הר סיני נאמר (דברים ה, יח) "קול גדול ולא יסף". חז"ל אומרים (אונקלוס שם) "ולא

סיח דעת מענייני העולם, מהחדרים החיצוניים, לקשר את עצמו לנקודה הפנימית, ושם למצוא את הקב"ה. אבל מי שאין לו מנוחת הנפש, המר חשבות עולות לו מכל צד ומכל ענין, והוא מתבלבל ולא מצליח להתרכז. במצב כזה, העבודה היא "ואנוכי פיניתי הבית" - הוא חייב לפנות את כל חדרי הלב שלו. אותו דוד המלך שאמר "לבי חלל בקרבי", הוא זה שאמר על השער הנ' שבלב "שויתי ה' לנגדי תמיד". כי צריך להגיע למצב של "לבי חלל בקרבי" - ארבעים ותשעה שערים ריקים, ואז, בשער הנ' מגיעים ל"שויתי ה' לנגדי תמיד". וכמו שמבאר הרמ"א (מדברי הרמב"ם כמו-ה נבוכים) בתחילת השולחן ערוך, שאינו דומה תנועת וישיבת אדם שיושב בכיתו, ליושב בבית המלך. "שויתי" - זה אדם שרואה את עצמו תמיד נמצא בבית המלך, לפני המלך.

משל למה הדבר דומה, למי שמכניס חפצים לביתו, כל חפץ שהוא מכניס - נהיה בבית יותר צפוף ויותר צר. כך גם כל רצון ורצון שהאדם מכניס ללב שלו, הלב שלו נהיה יותר קטן ויותר צר. כל רצון שאיננו של אמת, שאינו רצוננו לראות את מלכנו שנמצא בלב, הוא בבחינת "מן המצר קראתי יה" (תהלים קיח, ה). אדם שיש לו הרבה רצונות בלב, יש לו לב כבד, מלא רצונות. וכמו שבגשמיות, ככל שהרכב עמוס יותר וכבד יותר, כך הוא נע לאט יותר. משל למטוס, אם הוא מלא יותר וכבד, הוא פחות יכול לעלות, ואם הוא יותר קל, הוא יכול לעלות יותר בקלות. כך גם בלב האדם, כאשר הלב מלא ברצונות, הוא כבד ושוקע למטה, אבל מי שמרוקן את הלב שלו, הלב שלו נעשה קל. כאשר הלב נעשה קל, הוא הופך להיות 'לבו לשמים', הוא יכול לעלות מעלה מעלה, ולהיות סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה לבורא יתברך שמו.

אלו הם דברים מוחשיים. מי שמרגיש את רצו-נותיו - הלב שלו כבד, וכאשר הוא מבטל אותם

שות, והוא רוצה לדעת מה דעתה של תורה, הוא צריך לבטל את הרצון שלו לאחד משני הצדדים. כאשר הוא יגיע לאותו מקום בלב ששני הצדדים שוים בעיניו, משם הוא יקבל את האור של התורה, והוא ידע מה דעת תורה לעשות. אם הוא באמת רוצה לדעת מה רצון ה', הוא חייב להגיע מאותו מקום ששם השאלה אצלו היא בגדר שקר-לים הם, שהוא רוצה את שני הצדדים בשוה.

בדברי רבותינו כתובה עצה, שכאשר יש לאדם ספק מה לעשות ואין לו רב לשאול, עליו לבדוק מה היתה המחשבה הראשונה שלו, ולעשות בדיוק הפוך. מדוע? כי המחשבה הראשונה באה מהיצר הרע, ובמחשבה השניה - שם מתחיל היצר הטוב להגיד את דבריו. בשעה שאדם נולד, "לפתח חטאת רובץ", היצר הרע נכנס משעת לידתו של אדם, ואילו היצר הטוב נכנס לאדם רק בהיותו בן י"ג שנה. כיון שהיצר הרע קודם, לכן באופן טבעי הרצון הראשון של האדם הוא הרצון לרע, והרצון הטוב - הוא הרצון השני. בכדי שהאדם יוכל להגיע לנקודת האמת, הוא חייב להגיע בנפשו למקום פנימי יותר, לאותו מקום שלפני היצר הרע, שהוא המחשבה הראשונה שלו.

איך מגיעים לשם? הרי המקום שבו היתה לכל אחד מאיתנו תורה בלי יצר הרע, היה לפני הלידה. עובר במעי אימו, נר דלוק על ראשו, ומלאך מלמדו את כל התורה כולה. אם כן, לכאורה העבודה של האדם היא, לחזור למצב של במעי אמו. איך חוזרים למעי אמו? כאשר האדם נמצא בעולם הזה, הוא רוצה את כל הדברים ששייכים לעולם הזה, אבל כאשר הוא היה במעי אמו, הוא לא רצה את הדברים הללו. לכן, היתה לו מחשבה טהורה, קדושה, בלי יצר הרע. בשעה שהוא יוצא לעולם, יש לו כבר דברים שהוא רוצה, ממילא כל התורה שמכאן ואילך היא על גבי הרצון של מה שהוא רצה, אבל אם הוא חוזר ל"מעי אמו", הוא

יסף" - ולא פסיק, הקול הזה קיים כל יום ויום.

במעמד הר סיני היה קול והיתה "בת קול"; "קול ה" שדיבר את עשרת הדברות, וה"בת קול" היא כדברי חז"ל (אבות ו, ב) "בת קול יוצאת מהר חורב ואומרת אוי להם לבריות מעלבוננו של תורה", "שובו בנים שובבים". אומר הבעש"ט, שה"בת קול" מביאה לאותם הרהורי הלב שמ"רגישים בעלבונה של תורה, אותם הרהורי הלב שמעוררים לחזרה בתשובה. הלב, הוא זה ששומע את הבת קול. והוא הדין, גם את "קול ה'", מי ששומע אותו הוא לבו של האדם.

כשאדם נמצא ליד חבירו ומדבר אליו - הוא שומע אותו מהאזנים, מבחוץ, אבל את מי שנמצא בתוך לבו, הוא שומע בלבו. הקב"ה הרי נמצא בתוך לבו של האדם, ומי שיש לו לב טהור, שומע כסדר את ה"קול גדול ולא יסף" - ולא פסק. כמו שבגשמיות, כאשר המדבר עומד קרוב, קולו נשמע ברור, וככל שהוא מתרחק, כך הוא נשמע פחות ברור, כך גם בלבו של אדם, ככל שהוא קרוב יותר לשער הפנימי, כך הוא שומע יותר את קול ה', וככל שהוא מתרחק יותר, כך הוא שומע פחות. עד המקום הרחוק ביותר, שעליו נאמר "אזנים להם ולא ישמעו", הם שומעים רק דרך האזנים, אבל לא שומעים את הלב. הנביא אומר (ישעיהו מב, יח) "החרשים שמעו". איך חרש יכול לשמוע? על חרש לב הכתוב מדבר! כל מי שלא נמצא בנקודה הפנימית של שער הנ' של הלב, הוא במדרגה מסויימת של חרשות, ועל ידי "והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר" (יחזקאל לו, כו), גם הוא יכול לשמוע.

כיצד נזכה לקבל תורה מהנקודה הפנימית, מהמקום ששם מתגלה הקב"ה בשער הנ' הפנימי של הלב?

הרמב"ן אומר, שכאשר יש לאדם ספק מה לע-

מוכן לוותר על כל העולם, אז הוא חוזר למצב הנעלה ההוא.

וכאן, נשאל את עצמנו שאלה פשוטה: אילו הקב"ה היה נותן בחירה לאדם, "או שתשאר במעי אמך ותדע את כל התורה כולה, או שתצא לעולם ויהיה מצב של בא מלאך ומשכחו, ותצא לכל הניסיונות עם כל היצר הרע של "לפתח חטאת רובץ" - במה היינו בוחרים? להיות במעי אמו עם תורה בלי יצר הרע, או לצאת לעולם בלי תורה ועם יצר הרע?

התשובה היא: מי שאינו מוכן בעומק נפשו לוותר על כל העולם, הוא בעצם רוצה את העו"ל עם נסיונותיו. בעומק לבו הוא בוחר בזה על פני המצב של "מעי אמו", וזה שהוא רוצה את החיים של העולם הזה, זה גופא המחיצה שמונעת אותו מלהגיע לשער הנ' הפנימי של הלב של עצמו. כל זמן שהאדם רוצה כאן את העולם, אין לו תורה בלי יצר הרע. רק כל זמן שהוא רוצה את התורה בלי העולם, הוא חי בעולם של תורה אמיתית בלי יצר הרע.

אמנם, הגמרא אומרת (גיטין נט, א) שרבי זכה לשני שולחנות, מימות משה עד ימות רבי לא מצאנו תורה וגדולה במקום אחד. אבל מצד שני מצינו (כתובות קד.), שבשעת פטירתו רבי הרים את עשר אצבעותיו ואמר שהוא לא נהנה מהעולם הזה אפילו באצבע קטנה. כי תורה וגדולה במקום אחד, זה לא שהאדם מחובר לעולם הזה. להיפך, אם היו שואלים את רבי, האם אתה רוצה לחיות בתורה בלבד בלי העולם הזה, מה הוא היה עונה? בודאי ובודאי! רבי ידע שהחיבור לעולם הזה הוא כל כך חזק, שלפעמים קשה מאד להתנתק ממנו, ולחיות נשמה קדושה. במעמד הר סיני, בעשרת הדברות, על כל דיבור ודיבור פרח נשמתם - הנשמה יצאה מן הגוף. בדיבור הראשון הם עוד לא ידעו שזה מה שי-

קרה, אז מוכן שהם שמעו, אבל בדיבור השני, הרי הם כבר היו בעלי ניסיון, אז למה הם הסכימו לשמוע? הרי הם ידעו שתפרח נשמתם, קל וחומר אחרי פעמיים שלש וכו' - מדוע הם המשיכו לבוא לשמוע? התשובה היא: על דעת כך הם באו, הם באו למתן תורה על מנת שתפרח נשמתם והם יצאו מן הגוף.

אם הקב"ה היה בא עכשיו ואומר לנו שעוד שתי דקות יש מתן תורה, אבל עלינו לדעת שעל כל דיבור פורחת הנשמה - מי היה מגיע לשם? מי שהיה מגיע לשם, יכול להיות שם גם עכשיו, ומי שלא מוכן ללכת לשם, אינו יכול לזכות למתן תורה אמיתי. (ספר דע את מנוחתך, פרק יג)

איך לקבל שער הנון דקדושה בליל שבועות

קודם לימודו, יכוון לבבו, מתוך עומק הלב ותשובה, כמ"ש הנפה"ח, שער ד'. ולפיכך חלק הלב בעיקר שייך קודם הלימוד, כהכנה ללימוד, "ולבבו יבין ושב".

ולאחר שהכין לבבו היטב, ידבק מחשבתו בהשקטה ובריכוז מדויק מתוך התאמצות מחדשבה עדינה, שקטה, עמוקה וחדה, עד כלות כח המחשבה, מתוך שקט פנימי, רוגע ונעימות. וכך יעשה, וחוזר חלילה לפי ערכו, מתוך הכרת כוחות נפשו ללא שבירת כלי המוחין, שח"ו בזה נפלו רבים. ולכך נצרך הפסקה של השקטה ביני לביני. וצורה זו למעשה - תחילה תשובה ובירור הלב, אח"כ דיבוק מחשבה באומץ עד כלות המוחשבה מתוך נעם, כנ"ל, ואח"כ השקטה, מנוחה של קדושה. וחוזר חלילה.

וקרוב לכך היה צורת לימודו של החזו"א כל ימי עומדו על דעתו. (ספר שאל ליבי)

הך. יום החמישים, מאותו עומק של יום החמישים, מאותו עומק יש מנהג בישראל לאכול מאכלי חלב ביום שבועות זמן מתן תורה. יונקים מהמקום של שער הנ' של הבינה, נ' שערי בינה נבראו בעולם כמו שאומרת הגמ' במס' ר"ה, וכשמגיעים ליום החמישים מגיעים לשער הנ', שם יונקים את ה"חלב". זה מקום היניקה שאנו אוכלים, בזמן חג מתן תורה. (שבועות_018_ענין חלב בשבועות, תשע"ב)

שבועות - גילוי ה"אחד", שער הנ'

יום החמישים הוא הגילוי של שער הנ' דקדור, שה, ה"אחד" שלמעלה מאחדות, "ונשגב ה' לבדו ביום ההוא". (ספר בלבבי משכן אבנה על מועדי השנה ח"ב, לג בעומר, "בענין חרוב והמסתעף") בשבועות אין גדר הדבר הקרבת האני כפשוטו, אלא נגלה ביום החמישים, שער הנורן, כללות הפכים: אני - אין, בכת אחת.¹ ונגלה האני האמיתי, הוא ית"ש, ומכך כך נדבק האני הנברא באני האמיתי. (ספר שאל ליבי, תש"פ)

ללמוד מתוך חיבור עמוק מה ולב, כל אחד לפי חלקו, המקום העמוק ביותר בנפשו, שער החמישים שבנפש, ביום החמישים. וכחלק מכך יש גם לגעת ב"לבד" שבנפש, שהוא המקום העמוק ביותר בפרטיות הנפש (ספר שאל ליבי)

עומק החלב בשבועות - יניקה משער הנ'

כל חלב הוא בבחינת לב. חלב מגיע ממקום הלב שהוא בינה, "לב מבין", שער הנ' של בינה. חלב יש בו גילוי של שער הנ'. חלב אותיות לב ח', לב נ', שמונה פעמים לב. שבת הוא יום שביעי, וספירת העומר הוא לשבעה שבועות עד יום החמישים, שהוא שער הנ'.

החבלה בחלב שיש לתינוק מאמו הוא כשאין התקשרות של האם לולדה, דאין לך חבלה גדולה מזו אם אין שייכות של הולד להאם. אבל כשיש יניקה באופן של "פרה רוצה להניק בנה", זהו יניקה של התקשרות, שהאם יתן לבנה את לבה, ממקום לבה שהוא בינה. מקום השער הנ' שנמצא בלב, מקום בנינה, בה ה"לב מבין". זה מה שרוצה להניק לבנה.

לב נ', שהוא לב ח' "חלב", מתן תורה, זה היינו

1 והנה יש שני הפכים יסודיים בבריאה - מעשה בראשית (שהוא פשיטות, אין) ומעשה מרכבה (שהוא הרכבה דקדושה). הנקודת מעשה בראשית, שהוא נקודת הפשיטות, הוא גבוה יותר מנקודת מעשה מרכבה, נקודת הרכבה דקדושה. אמנם בשבועות, מצינו התאחדות של שני הפכים אלו (ואיחוד של שני בחינות הפכים נקרא "כלילת הפכים, כלומר, שההפכים מתכללים זה בזה ונעשה שלום בין ההפכים, וחוזרים לשורשם שהוא ב"אחד"). יש גילוי של "אין" בשבועות, שהוא נקודת הפשיטות (הפשיטות שבפשיטות, הפשיטות בעצם, שהוא שלימות גילוי מב"ד), ויש ג"כ גילוי של "אני" בשבועות, שהוא שורש ההרכבה דקדושה, הרכבה הפשוטה ביותר היונקת מאין (ההרכבה שבפשיטות, שהוא שלימות הגילוי של מב"ד). ואפשר שהכלילת הפכים הזה מתבטא ג"כ בכך שמפטירין בחג השבועות במעשה מרכבה, שהוא שרש ענין "הרכבה דקדושה", שהוא הרכבה היונקת מפשיטות (אין), וזהו בחי' חכמה דכתר, שיתגלה בשלימות מב"ד (וזהו ההרכבה שבפשיטות, גילוי היחודים, שהוא בחי' חיה דיתידה, החלק של גילויי הבעש"ט שמתגלה לנו בעיקר ע"י תלמידו הקאמרנר). ובחינה הפוכה מזה מצינו בשבועות שחוזרים לשורש הבריאה, "מעשה בראשית", מחמת השבועות כידוע הוא גילוי ה"יום אחד" שבבריאה הכוללת הכל, וזהו בחי' חזרה לראשית הבריאה, וגם ע"י קבלת התורה בשבועות ושמיעת עשרת הדברות חוזרים להראשית הפנימית של הבריאה שמתחיל באות א' של "אנכי ה' אלוקיך", שהוא שורש התורה, הכתר (וזה למעלה מראשית דחכמה שהוא אות ב' של בראשית, שורש מעשה מרכבה, הרכבה דקדושה, חכמה דכתר. אלא הוא ראשית דכתר, מעשה בראשית, פשיטות, חזרה לראשית, כתר דכתר, אמונה, אין עוד מלבדו (וכן בשבועות הקב"ה פר כל הרקיעים והראה להם שאין עוד מלבדו). וא"כ שבועות הוא כלילת הפכים איחוד ה"אני" (הרכבה דקדושה, חכמה) עם ה"אין", כח הראשית-פשיטות-אמונה-אין.

חיבור למעמקי התורה

עם התורה הקדושה, יש לו מנוחה. ברגע שיש לו את הוודאות של החיים, של היציבות, מכאן הוא מקבל מנוחה. כל זמן שאין לאדם כריתת ברית עמוקה מאד בנפשו עם התורה הקדושה, אין לו בעומק יציבות בנפש, ואין לו מנוחה.

מהותה של ברית זו, שאף אדם בעולם אינו יודע אם חבירו כרת אותה, אף אדם אינו יודע מה נמצא בעומק הלב של חבירו. זוהי בחירה של האדם עם עצמו מול בוראו, ומול התורה הק' - האם הוא מחובר אליה לעולם - או שמא הוא מחובר אליה לפרקים בלבד...?

להתחבר לכל חלקי התורה עם מעמקי נפשו

צריך להבין דבר נורא.

כל אחד מאיתנו הרי מקווה לקום בתחיית המתים ולא מאלו ח"ו שיהיו לדראון עולם, ונחיה לנצח נצחים, ושם יהיה לנו שני תענוגות - תענוג בהכרת הבורא, ותענוג בטעמי תורה.

מי שאין לו תענוג לא בהכרת הבורא ולא בטעמי תורה, מה יש לו לעשות לעתיד לבא? יגידו לאדם תחיה לנצח נצחים, אבל אין מה לעשות שם! זה נקרא "רשעים נידונים בה" - אין לו מה לעשות שם, לנצח נצחים. תכניס בן אדם לחדר ותגיד לו שהוא חי שם לנצח, ובחדר אין כלום, אין חלונות ואין אור: "כאן אתה חי לנצח". הוא יאמר שזה גיהנום! אלא מאי, שיש כאן טעמי תורה והכרת הבורא, אבל אם אין לו תענוג לא בטעמי תורה ולא בהכרת הבורא אזי אין לו מה לעשות שם - הוא יבקש שלא יזכה לקום לנצח. זה מה שיבקש, כי הרי אין לו מה לעשות שם!

להתקשר למעמקי התורה - לכרות ברית עם התורה

מהיכן שואבים הכח לעבור את כל סערות החיים, ולהחזיק מעמד באותה נקודת יציבות? רק מהחיבור האמיתי, מהחיבור הפנימי, לתורה. רק אם הוא יונק את חיותו מהתורה הקדושה, ואליה הוא מקושר.

דוד המלך ע"ה אומר (תהלים קלא:): שהוא "כג" מול עלי אמו". חז"ל ביארו את המשל, שהוא כמו תינוק שנמצא בידיה של אמו, ובשעה שהיא הולכת, אין הוא מרגיש שהוא הולך, אלא הוא מרגיש שהוא נח, כי הוא נמצא על ידי אמו. הוא יונק מאמו את החיות שלו, והוא מצידו מרגיש מחובר לקרקע יציבה. מה שצריך עוד, הוא שתהיה לו יציבות בחיבור אליה.

משל למה הדבר דומה, יש קרקע שהיא יציבה, אדם נמצא על גבי אותה קרקע, אבל עם רגל אחת הוא עומד על גבי אותה קרקע, והרגל שניה עומדת מחוצה לה. אע"פ שהקרקע יציבה, הוא לא יציב, כי אינו מחובר לקרקע. יש את התורה הקדושה שהיא מקור היציבות, אבל זה שהיא יציבה, זה לא אומר שאני יציב בחיבור אליה.

חיבור יציב לתורה הקדושה, אין כוונת הדבר בלבד שהאדם יושב ולומד כל יום. ודאי שגם זה כלול בכך, אבל חיבור יציב לתורה הקדושה, זהו חיבור בעומק הנפש של האדם פנימה.

כאשר ברור לאדם שהכח היחידי שהקב"ה נתן לקיום העולם הוא התורה - כשזה ברור לו לא רק בשכל, אלא גם בהכרה חושית של הלב - רק אז הוא כורת ברית נאמנה באמת עם התורה הקדושה, ומאותו רגע שהוא כורת ברית נאמנה באמת

ששייך לומר. יש כאן איזשהו גילוי פנימי מה נקרא מן השפה ולחוץ.

ידיעה שאדם יודע אותה חייבת להיות שהיא תבוא כרוכה עם הקב"ה. ידיעה שאין בה גילוי של הקב"ה, היא בעצם ידיעה חיצונית. הרי שורש דוד, שהוא שורש משיח בן דוד, הוא בא לגלות, ומלאה הארץ דעה וגו', א"כ מה הייתה ההתנגדות של דואג ואחיתופל, חלק מכך שרצו שהוא יהיה פסול מלבוא בקהל, הוויכוח כאן על סוגי הידיעה של המהות הפנימית של העסק בתורה.

הפסוק אומר, "כל הנקרא בשמי לכבודי ברא-תיו, יצרתיו אף עשיתיו". הבריאה היא כולה ביי-טוי לגילוי הקב"ה בעולם, כמו שהאריך הרבה ברמח"ל בדעת תבונות ועוד, הידיעה צריכה להיות ברורה בנפש שהיא באה לגלות את הקב"ה בעולמו, זה מוכרח שזה יהיה בגילוי בנפש. אם לא, ח"ו מצד הנפש של האדם, אין כאן את המה-לך של ה"לפרוש ממנה איני יכול". הרי זה פשוט, ש"לית אתר פנוי מיניה", והקב"ה נמצא בכל מקום. כשחז"ל אומרים לנו "לפרוש ממנה איני יכול", זה נאמר על צורת העבודה של ההרגש של הנפש של האדם, שצריך להיות בגילוי במהלך של "לפרוש ממנה איני יכול".

אשר על כן, כל חיפוש וחיפוש של ידיעה, שבעז"ה האדם זוכה לדעת, צריך שיהיה בו גילוי של הקב"ה. אופן הגילוי, באופן כללי יש לזה שני צורות. כשאדם לומד את העניינים הפנימיים, הביטוי של גילוי הקב"ה יותר מורגש, יותר ניכר. אבל השאלה שעומדת ומתבקשת מפי רבים היא, כאשר אנו עוסקים בהוויות דאביי ורבא, שעל דרך כלל זה עיקר רובו ובניינו של האדם, איפה שם מגיע נקודה של גילוי של הבורא. ה"לפרוש ממנה איני יכול" - איפה הוא מקבל ביטוי בידי-עות של הוויות דאביי ורבא?

צריך להבין שהדברים לא נאמרו בדרך הפי-רזה - זו המציאות האמיתית של החיים. האדם יכול להסיח מזה דעת, יכול לברוח כי לא נח לו לשמוע את זה, אבל זו האמת.

יכול להיות שהאדם לומד תורה בעוה"ז אבל הוא עסוק ב"ללמוד", ולא עסוק להתחבר אליה פנימה. ואם הוא איננו מחובר אליה פנימה, הקב"ה ישלם שכר לכולם, אבל בנצחיות הוא לא מחובר, משום שהוא לא מחובר לפנים שלה - לטעמי תורה.

כמוכך שההשגה של טעמי תורה בעוה"ז היא מועטת, ועיקר ההשגה של טעמי תורה תהיה לעת"ל, אבל האדם צריך להיות מחובר לפנים של התורה.

הפנים של תורה לאו דוקא סודות התורה, אלא בכל חלקי התורה להיות מחובר במעמקי נפשו לתורה - אזי הוא מתחבר לפנים שלה, ואז הוא יזכה לחיבור לעת"ל בהתגלות של טעמי תורה. זה בעצם צורת החיים השלימה, וכך היא תהיה לעתיד לבא. (משיעורי בלבבי על ספר דעת תבונות)

ללמוד תורה לא רק לשם ידיעות, אלא לשם התקשרות בהקב"ה ולגלות הקב"ה בעולם

צריך לדעת שבאופן כללי, כמו שאומרת הגמ', לגבי דואג ואחיתופל, תורתם הייתה "מהשפה ולחוץ". על דוד מלך ישראל נאמר, "דוד מלך ישראל חי וקיים", משא"כ אצל דואג ואחיתופל שהם המתנגדים לגילוי של דוד, תורתם הייתה רק "מן השפה ולחוץ".

הרי זה פשוט וברור, הדבר שתורתם מן השפה ולחוץ, זה לא תפיסה חיצונית לגמרי של החוץ. הכוונה היא שזה לא היה מעיינם ועסקם בתורה. מדובר על אנשים שבדורם היו מהחשובי חשובים

אשב בחושך, כאן מגיע סוד הפסוק, ויאמינו בה' ובמשה עבדו, זכרו תורת משה עבדי, השורש של גם ובך יאמינו לעולם, הוא בעצם השורש לעסק התורה.

גם כך יאמינו לעולם, ויש בלשון חז"ל, לעולם - להעלם, כלומר בנקודת ההעלם דייקא מגיעה האמונה במשה עבדו, בזכרו תורת משה עבדי.

שורש ההכנה למתן תורה שהוא יציאת מצ"רים הוא שורש אמונתם של ישראל. שאדם עוסק בפנימיות והוא רוצה לברר שם את הגילוי של הקב"ה, הוא מרגיש את הגילוי. אבל שאדם עוסק בהוויות דאביי ורבא, ועל פני פשוטו הוא מת-עסק בעולם העשיה, הרי לכאורה הגילוי של הקב"ה נעלם. כאן מגיע בעצם השורש הראשון לעבודה - סוד האמונה במשה עבדי.

שורש האמונה, כמובן, שזה ויאמינו בה', אבל שורש העבודה מצד הנבראים, של האסתכל באורייתא וברא עלמא, אז צריך להיות אמונה בתורה, אמונה בתורת משה. האמונה בתורת משה הוא החיבור של ויאמינו בה' ובמשה עבדו.

הלשון של הפסוק ויאמינו בה' ובמשה עבדו, מוזכר פעם אחת אמונה גם על ה' וגם על משה עבדו, ומצד העומק הפנימי, שהאמונה בה' וב-משה עבדו הוא חדא מחתא כלפי העבודה של האדם בנפש. באותו מהלך שאומרים חז"ל לפרוש ממנה איני יכול, כתוב כאן, שהאמונה הוא שורש לאחד את ה"ה" ו"משה עבדו".

בעצם העסק בגופין דאורייתא, בפשטין דאורייתא, בהוויות דאביי ורבא, בשביל למצוא שם את הקב"ה, אדם צריך שיהיה לו אמונה. בעז"ה עוד נבאר את מהות האמונה, אבל היסוד הוא, שבשביל להשיג את הקב"ה בפשט צריך אמונה.

...יש ידיעה חיצונית וידיעה פנימית, הידיעה הפנימית היא התקשרות, והתקשרות פנימית מכ-ריחה שלפרוש ממנה איני יכול, שהאדם מקושר עם התורה והבורא. הידיעה החיצונית היא יכול אולי לתת לו דמיון של התקשרות לתורה, אבל בהכרח אם ההתקשרות לתורה לא מביאה הת-קשרות לבורא בגילוי, בהכרח שאין כאן ידיעה מלשון חיבור, כי הרי לפרוש ממנה איני יכול....

לשון הגמ' בחגיגה, הן הן גופי תורה, שרוצים להגדיר דבר כעצמיות הדבר, כקיום הדבר, מג-דירים אותו גופי תורה. כלומר, מה שמתברר לנו כאן בחז"ל בעצם, שחלק הפשט שבתורה, כמו שכותב הנפה"ח, מה שמובא בשמו, שאדם צריך לתת את הנקודה שעיקר עסקו יהיה בחלק של הוויות דאביי ורבא. על פני פשוטו מצאנו לזה הרבה סתירות בספרים, אבל צריך להבין מהיכן יצאו הדברים.

אם חז"ל אומרים לנו ביטוי שהוויות דאביי ורבא באופן כללי על אף שזה לא נאמר לגמרי על זה בגמ' בחגיגה, אבל באופן כללי זה נקרא גופי תורה, כתוב לנו שהביטוי, הביסוס לכל נקו-דה, היא מצד ההוויות דאביי ורבא.

ועומק הדברים, במחשכים הושיבני כמתי עולם, זו תלמודה של כבל, כמ"ש הגמ' בחגי-גה. לכאורה, וכי ח"ו הקב"ה שם את האדם בחו-שך. אבל באמת כתיב, כי אשב בחושך ה' אור לי. עוה"ז דומה לחושך, בלשון חז"ל כתוב, אנו נמצאים כאן בעולם, נשמה בגוף, נשמה בגוף, הגוף הוא בעצם שורש החושך, וכשקב"ה שם את האדם בנשמה בגוף, הוא שם אותו בשביל לזכך את גופו, והזיכוך של הגוף הוא דייקא בגופי תורה, דייקא בגופי תורה.

כי אשב בחושך ה' אור לי, איך ה' אור לי, הרי

איך להתקשר לתורה חיבור שכלי ונפשי

להתחבר למהות הדברים חיבור פנימי עמוק, ללמוד באופן שצורת הלימוד היא חיבור ללימוד. (שו"ת שאל ליבי, תשפ"א)

לימוד מתוך חיבור עצמי פנימי. וכאשר מתבהר דבר מה, לא להמשיך מיד הלאה, אלא להשהותו במחשבה, ולהתענג עליו.² (שו"ת שאל ליבי, תשפ"א)

א. חיבור רגשי עמוק לפי ערכו באותה עת, באופן רגוע ומשוחזר.

ב. חיבור שכלי, ע"י שינון מחשבתו, ובעיקר ע"י עסק בענין עיוני ותדירי, קושיא, תירוץ, התבוננות, וכדו'.

ג. סדר מעשי, שלב אחר שלב, ולמעט בתע' רובת של עיסוק בשני עניינים, אלא התמקדות במעשה שעוסק. (שו"ת שאל ליבי, תשפ"א)

יש להתמקד בעיקר בחיבור העצמי ללימוד, התקשרות השכל והנפש מתוך הבנה שזו התכלית. כי הידיעה היא החיצונית והתקשרות הנפש היא הפנימיות. ויש לידע שישנם אנשים שיודעים פחות מזולתם אולם הם גדולים מהם מפני חיבורם העצמי. מבט זה נצרך לקנותו היטב. (שו"ת שאל ליבי, תש"פ) עיקר הלימוד צריך שיהא מתוך חיבור עצמי פנימי, ואז אפשר להוסיף עמל במדה שלא נעקר שורש החיבור החשק הרצון והתענוג בכללות. ומתוך שיקול דעת עדין של כוחות הגוף. אולם כל זאת כאשר עיקר הלימוד מתוך חיבור ותענוג, ולא מתוך תפיסת "הספק". (ספר שאל ליבי)

כאשר האדם מחובר ל"חלקו" שלו באורייתא, כשם שבעל עסק מעסיק אותו כלל העסק ופרטיו איש לפי טבע נפשו, כך עסקו שלו בתורה, "לעסוק בדברי תורה" מעסיק אותו כל פרט ופרט.

... כשבאים לברר את הדרך שקיבלנו מהבית מדרש של הגר"א, הדרך הייתה מבוררת שאת האור צריך למצוא בתוך החושך גופא, ולא לקבל אותו מנקודה חיצונית, אלא לאחר ההתאחדות של כל הארבע חלקי הפרד"ס. אבל מצד הפשטין דאורייתא, צריך לגלות את האור בחושך גופא. (מתוך שיעורים של סדרת "בלבבי משכן אבנה חלק ו", "יסוד קנין התורה ואמונתך בלילות - בפשטין דאורייתא", שלא נדפס עד השתא).

חיבור עצמי להתורה, לא רק עסק חיצוני

עסק התורה אינו רק עסק חיצוני, אלא חיבור עצמי לתורה. חיבור זה יש בו שני חלקים: (א) לשמה. (ב) שלא לשמה.

החיבור לשמה, "השלם" הוא חיבור עצמי של מעלה ממדרגת תענוג שבנפש, "קוב"ה ואורייתא חד", בעצם. וזו מדרגת ההויה שבנפש, ומדרגה זו נעלמת מרוב בני האדם, ונעלה לעמליה באופן חלקי.

החיבור שלא לשמה יש בו מדרגות רבות, והמדרגה הפנימית היא לימוד לשם תענוג. ובדקות, חיבור מתוך תענוג לתורה, מתוך מדרגת נפש של תענוג. ועל זה אמרו בעומק, לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. מתוך תענוג יבוא ללמעלה מן התענוג. וכמו שאמר ברוח חיים, שנצרך תמיד השלא לשמה, והיינו התענוג. ונעתיק מעט מדברי רבותינו שהזכירו את החיבור לתורה מתוך תענוג. (שו"ת שאל ליבי, תשפ"א).

2 ומה נקרא תענוג בלימוד? מורינו הרב שליט"א השיב על כך שצריך ג' סוגי תענוג בלימוד: (א) תענוג שכלי, (ב) תענוג של חיבור לשורשו בתורה, (ג) תענוג של חיבור לחכמת ה' ורצונו. (ספר שאל ליבי)

המדרגות, שיהא ברור לאדם היכן שהוא נמצא וכיצד עולים מתתא לעילא, עד המדרגה העליונה שעליה נאמר תורת חיים.

המדרגה השפילה והאסורה - עליה נאמר כל העוסק בתורה ע"מ "לקנטר" נוח לו שנתהפכה שליטתו על פניו, זה הוא בחינה של לימוד באופן של שליטה לצד האיסור. אבל למעלה מכך כאשר האדם עוסק בתורה באופן של "מלומדה" הוא אינו חושב, הוא אינו מתבונן מדוע הוא עוסק בתורה, אלא הוא עוסק בד"ת מחמת הגירסא דינקותא דיליה באופן של מלומדה. יתר על כן כלשון המשנה הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם. זה נאמר בכללות, אבל בערך ושורש הכל שהוא עסק התורה, אף בד"ת שייך שיהיה הלימוד באופן של "קנאה" באופן של "תאוה" ובאופן של "כבוד".

עסק של אדם באופן של קנאה, אם הקנאה היא קנאה גמורה זה באופן של לקנטר, אבל הממוצע ביניהן - קנאת סופרים תרבה חכמה (כ"ב כא). יש כוח לעסוק בתורה מכוח מדרגת "קנאת סופרים תרבה חכמה". כח של תאוה זה שהאדם עוסק בד"ת, מחמת ההנאה שיש לו בד"ת - והערב נא ה' אלקינו את דברי תורתך בפנינו, יש כוח של עריכות ומתיקות התורה, ואם כל כונתו של האדם לעסוק בתורה רק ע"מ להשיג את מציאות ההנאה שיש בדבר, זה כוח התאוה כשלעצמה.

מדרגה נוספת, כבוד האדם עוסק בד"ת לצורך כבוד, ע"ז נאמר עשה דברים לשם פעלן ודבר בהן לשמן, אל תעש עטרה להתגדל בה וסוף הכבוד לבוא [נדרים ס"ב]. אבל לא שמעיקרא עסקו יהיה ע"מ כן, וכמו שהאריכו רבותינו באלו המ"רבים תורה, ומרבים בפילפולא של תורה, ע"מ לעשות להם שם של רב רבנן, ש יקבלו את מקום כבודם כאן בהאי עלמא אצל אנשי העולם.

לצורך כך נצרך כולם, או חלקם: (א) חיבור עצמי לחלקו שלו באורייתא דייקא. (ב) חיבור שכלי עצמי לתורת חיים, במדרגת שכל, שכל עיוני או מעשי, בעיקר. (ג) חיבור הלב לתורה מועיל הרבה. (ד) ניתוק מעוה"ז בכלל, או לפחות באותו שעה. (ה) תביעה לעולם ברור. (ו) פעמים כח הסקרנות, ותשוקת מציאת פתרון. (ז) תביעת שלמות. (ח) נפש שתפיסתה אור פנימי, פרטיות. (ט) תכלית מעשית (י) חשבון מזוקק. (ספר שאל ליבי)

האדם בנוי מאור פנימי ואור מקיף. אור פנימי מה שהשיג, אור מקיף מה שראוי לו להשיג בשלב הבא. הצורה הנכונה היא איזון ברצוא ושוב בנפש. "רצוא", להשיג את האור מקיף. "שוב", התדבק קות למה שהשיג. אם אין חיבור נכון לאור פנימי, אזי האדם מאבד את המתנינות והיישוב דעת ושמחה של השגה, ודבק בשאיפות וברצון להשיג עוד מתוך חסר, ולא מתוך מילוי. בכללות לאורך היום, בעיקר יש לעסוק במה שעוסק מתוך חיבור עצמי פנימי. ולייחד זמן להתבונן בשאיפות והתבוננות עמוקה להיכן רוצה להגיע, מידי פעם בלבד. (ספר שאל ליבי)

יש להיכנס למהלך מסודר של לימוד עיוני מעמיק מתוך חיבור שכלי עצמי, ומתוך כך למצוא תענוג שכלי. (ספר שאל ליבי)

כי באור פניך נתת לנו ה' אלקינו תורת חיים

השי"ת במעמד הר סיני נתגלה לכלל ישראל - וירד ה' על הר סיני, פנים בפנים דיבר ה' עימכם [דברים ה' ד'], וע"ז נאמר כאן במטבע הברכה דידן - כי באור פניך נתת לנו ה' אלקינו תורת חיים. התורה"ק נקראת תורת חיים זוהי תורה שהיא תורת חיים, כאשר האדם עמל להשיג את התורה"ק, צריך ביור בסדר המדרגות בכללות מתתא לעילא, שיהיה ברור לאדם מה הסדר

טר ולא חלי ולא מרגיש בענין עסק התורה באופן של מלומדה, צריך להבין שזה ודאי שיש מדריגה עליונה, כמאמר הרה"ק מקוצק, ותרגילנו בתור-תך - שאצל האדם זה כל מציאות החיים, ומצד כך עוסק בתורה בלי התבוננות מדוע, אבל זה שלימות תכלית המדריגות, אבל כשנמצאים בת-חילת סדר חייו של אדם, שהוא קובע עצמו לע-מלה של תורה, צריך בירור לאט לאט שהאדם יברר את עצמו מפני מה הוא עוסק בתורה.

לא מה ששכלו יודע בלבד, לא מה מחשבתו חושבת, אלא מה המניע שלו - במעמקי הכוחות בסתר ובגלוי, מה מניע אותו לעסוק בד"ת האם המניע אותו הוא הלקנטר, האם המניע אותו הוא המלומדה, או שמניע אותו הקנאה או התאוה או הכבוד.

כשנאמר לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה צריך בירור עמוק שיהיה נפה אחר נפה - י"ג נפות שהאדם מברר את עצמו, מהו השלא לשמה שבנפש. בעומק אם האדם לא מברר את השלא לשמה שבנפש, יתכן שהשלא לשמה שלו ילך ויגדל, ולא יתגלה המכוון האחרון, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, ולכן כמובן כמו שאומרים רבותינו לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות שלא לשמה, אבל צריך שיהיה בירור גמור אצל האדם איש לפי ערכו איש לפי מהללו מהו השיעור של השלא לשמה הנמצא אצלו בנפש.

ה) ובעומק צריך לדעת, על דרך כלל כולוהו איתניהו ביה באדם, זה לא שיש באדם רק קנאה, או שיש באדם רק תאוה, או שיש באדם רק כבוד, אלא בעומק בדרך כלל אצל כל אדם יש את כל החלקים כולם, אולם כמה השיעור של המלומד-דה, כמה השיעור של הקנאה של התאוה של הכבוד, המביא לידי עסק התורה, זה כבר משתנה מאדם לאדם לפי מדריגתו.

א"כ בכללות ממש יש ג' פעמים שהאדם עוסק בתורה שלא לשמה - קנאה תאוה כבוד, כמו-בן שכל אחד ואחד מהם מתחלק לפרטי פרטים, אבל אלו הם המדריגות מה שהאדם עוסק בתורה, בשלילה, ע"מ לקנטר, למעלה מכאן מה שהאדם עוסק בתורה באופן של מלומדה, ומה שהאדם עוסק בד"ת מכך שורש ג' מידות, קנאה תאוה כבוד שמוציאין את האדם מן העולם.

בשיעור מסוים להתעסק בד"ת מכוח קנאה תאוה כבוד נאמר ע"ז דוקא בלשון חז"ל הידוע [פסחים נ: ועוד] לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, זה לא נאמר על לקנטר שנאמר ע"ז טוב לו שנתהפכה שלייתו על פניו [תוס' פסחים נ: ד"ה וכאן ראשונים] ובדקות לא בעיקר על המלומד-דה, אלא בעיקר על המדריגה השלישית הקנאה תאוה כבוד שמוציאין את האדם מן העולם, הם בערכין דידן השתא בעסק התורה.

על המדריגה הזאת בחידוד נאמר לעולם יע-סוק אדם בתורה שלא לשמה, מהו השלא לשמה? בכללות הקנאה, התאוה והכבוד אלו החלקים של השלא לשמה. אלא שאם האדם עוסק באופן שהוא נשאר בשלא לשמה ע"ז נאמר בשלימות מוציאין את האדם מן העולם, אבל אם עוסק באופן הראוי כמו שהרחיבו רבותינו, שכונתו מתחילה להגיע ללשמה, ע"ז נאמר לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות שלא לשמה, הן ע"י קנאה, הן ע"י תאוה, והן ע"י כבוד, באופן המדויק של קנאה תאוה כבוד [שנתבאר לעיל] ובשיעור הנכון ע"ז דייקא נאמר שמתוך שלא לשמה הוא יבוא למציאות של לשמה.

ד) נקודת היסוד צריך שיהיה ברור לאדם, שעל כל אדם ואדם צריך שיברר בנפשו מה סיבת הדבר שהוא עוסק בתורה. יתכן שבסתר הלב, ויתכן שגם בהתגליא כונת עסק התורה הוא לקנ-

בד"ת, כמובן שבתחילת דרכו של האדם הבירור של האדם להיכן הוא נמשך בד"ת, הוא כמעט אינו מעלה ואינו מוריד, מחמת שהלב אטום והע"רלה שבלב מכוסה, ונקודת האמת כמעט שאיננה נמצאת בהתגליא, אבל ככל שהאדם מטהר את שכלו ומחדדו בעמלה של תורה, מטהר את לבבו בתיקון המידות ובאור התורה של חכמת לב, לאט לאט נעשה למי שעמל באופן הישר והנכון לפניו ית"ש, נעשה בירור דק לפניו מן הדק מהו חלקו שלו באורייתא.

על הבירור הזה לברר מה חלקו של האדם בעולמו באורייתא, האדם צריך לתת את כל הון ביתו ובעומק יותר את כל משאת נפשו לברר מה חלקו שלו באורייתא, כיון שברור לכל בר דיעה אמיתי שעיקר עסק חייו הוא בעמלה של תורה לפניו ית"ש, וצריך שיהיה ברור שחלקו באורייתא היא היא חלק העמלו שעליו בעיקר הוא צריך לעמול בעמלה של תורה, לכן הבירור של האדם על החלקו בתורה זה צריך להיות משאת נפשו של מי שעמל בתורה באמת.

מי שלומד רק באופן כזה שכך זה צורת הבהמ"ד, כך המקום שהוא גדל, ודאי שדברי חכמים אמת הם, אבל מנלן שזה חלקו שלו בעו"למו, ואפילו אם חלקו שלו בעולמו נמצא באותו מהלך, בהכרח שיש דקות לפניו מן הדקות שזה החלק שלו ממש.

כמובן שהחיפוש של חלקו שלו בעולמו הוא לא צריך לנבוע ממקום גאווה שבנפש, של אני ואפסי עוד - גאותו שחקים, אלא מכוח תשוקת הנפש, להשיג את אמיתת הדבר, שזה חלקו שלו באורייתא.

וא"כ תמצית הדברים ביחס לאהבת התורה, האדם צריך לברר את עצמו, אלו חלקים של אהבת התורה באמת ישנם בו ומה סידרם ומה

התורה, צריך בירור בקומת נפשו של האדם, איזה חלקי אהבת התורה יש להאדם, אהבת התורה של דיוק, אהבת התורה של חשבון ואהבת התורה של סברא.

כמובן שבתוך הסברא עצמה, צריך בירור רחב מאוד מאוד, מה מהלכי הסברא שהאדם אוהב, יש מי שאוהב את הסדר שבסברא, ויש מי שאוהב את הפילפול שבסברא, ויש מי שאוהב את הישרות שבסברא, ועוד ועוד חלקים, כל מי שלומד בדברי רבותינו ויש לו עין בוחנת רואה את דרכי רבותינו כל חכם וחכם לפי צורת עיונו באיזה אופן הוא נעשה.

יש מה שהאדם לומד את דבריהם של דברי רבותינו שהם אמת ויציב, ויש מה שצריך בירור בנפשו של האדם עצמו מה חלקו שלו בעולמו. חובתו של האדם בעולמו שורש העמילות בתורה והשגת התורה"ק, וע"ז חל עומק עבודת הבירור של האדם, לברר לעצמו מהי צורת מהלך עסק התורה דיליה, כיון שעמל בה נקראת על שמו [ע"ז יט.], כלומר מתי היא נקראת על שמו? לא כל מי שעמל בתורה לאחר מכן התורה נקראת על שמו, "כי אם בתורת ה' חפצו", "ובתורתו יהגה יומם ולילה", כיון שעמל בה היא נקראת על שמו, הוא זכה להשיג באמת את חלקו שלו בתורה, אבל אם האדם עמל לא באופן המתאים לו לא באופן הראוי לו, על אף שהוא עמל בד"ת, הד"ת הללו לא יכולים להיקרות ע"ש, "בתורתו יהגה יומם ולילה", מחמת שאינו עוסק בחלק השייך לו.

ע"מ שבן אדם יגיע להשיג את החלק השייך לו כמובן שמחד צריך תפילה, וצריך להרבות בעסק התורה לשמה, אבל מאידך צריך שיהיה לאדם כסדר בירור בעולמה של תורה, בעיסקה של תורה, שהאדם צריך לברר לעצמו מה חלקו בעו"למו, להיכן עומק נטית לבבו, להיכן ליבו נמשך

שהאור הזה מתגלה מכוח הרגש הלב באופן של מתיקות פשוטות התורה לא רק דיוק, לא רק חשבון, לא רק סברא אלא פשיטות כמו שהעידו רבותינו שלאחר כל עמלם בתורה יש להם תענוג לקרוא דף גמ' פעמים בפשיטות בקריאת לשון פעמים בקול ערב, אבל יש את המנגינה בבחינה של זמירות היו לי חוקיך (תהלים קיט, נד) בקדושה מתגלה אצל האדם פשיטות של מתיקות התורה.

אבל מי שזוכה יתר על כן, התורה מתגלה אצלו באופן של תורה אור היא מאירה לו - עולם ברור ראיתי, היא מאירה לא רק מה שלומד בסור גיא אלא היא נותנת לו אור כאדם ההולך עם נר, הולך עם אבוקה, ויתר על כן, אור עצמו, מאור עצמו, שזה מאיר לו את הכל ולא רק לצורך מה שהוא מסתכל, אלא האור בטבעו נר לאחד נר למאה נר לאלף, מתפשט ליתר על כן.

בפנים הללו של עסק התורה, אז החיבור של האדם לכוח התורה הוא מכוח אור פניו ית"ש המתגלה בתורה, שמתגלה אצל האדם חכמת אדם תאיר פניו, הדברים הללו כמובן הם כבר מדריגות גבוהות יורת שנעלמות בדרך כלל מרו-בם של עמלי התורה.

אבל צריך להבין שיש עוד סוגיא של חיבור לתורה שהיא נובעת מעומק הלכות דיעות, לא הלכות דיעות כידיעה בעלמא, אלא מכוח התגליא של הדיעה באור נשמתו של האדם, ככל שהאדם יודע ומעמיק חקר והדבר נקבע בלבבו, ויתר על כן מתגלה מתוך לבבו, שאסתכל באוריתא וברא עלמא (זוהר ח"ב קסא, א) ומתגלה תפיסת הנפש שמציאות הקיום של כל דבר הוא אך ורק מכוח אוריתא, לא ידיעה, ידיעה יודעים כמעט כל מי שעוסק בתורה, באופן של פנימיות הבתי מדרשיות, אלא באופן שהאדם באמת תופס את הדברים במעמקי הדעת ובמעמקי הלב, נתפס אצל האדם הידיעה האמיתית של אסתכל

יחסיותם ולאט לאט להשיג בס"ד את חלקו שלו בעמלה של תורה. כאשר האדם זוכה באמת להשגי את חלקו שלו בעמלה של תורה בערך מסוים ע"ז נאמר עולמך תראה בחייך, צריך לה-בין שחלק גדול מאלו שעוסקים בתורה אינם עו-סקים בחלקם שלהם בתורה, הם עוסקים בתורה ששייכת לכלל, ולא בתורה ששייכת באמת ביי-חוד לנשמתם, אהבת התורה הוא הכוח המניע את האדם לעסוק בד"ת מכוח מדריגת אהבה פנימית להתחבר לעמלה של תורה.

אבל למעלה מכך, צריך להבין שהעסק בד"ת יש בו עומק לפנים מן עומק, מפני מה האדם עוסק בד"ת, בעומק יותר העסק בד"ת הוא לא רק סוגיא של אהבה אלא יש לו עוד פנים ועוד פנים.

אבל יש עוד מעמקים בסוגיא של אהבת התו-רה, אהבת התורה היא לא רק בעומק אהבת הדקדוק, אהבת החשבון ואהבת הסברא, אלא התוה"ק כמו שנאמר כאן במטבע הברכה כי באור פניך נתת לנו ה' אלקינו תורת חיים מצד שהתו-רה ניתנה מאור פניו ית"ש, לכן התוה"ק נאמר בה תורה אור מכוח שהיא הגיעה מאור פניו ית"ש - כי באור פניך נתת לנו, והיא מתגלה מצד כך, תורה אור, מכוח הארתו ית"ש הנמצא באוריתא, וכאשר האדם זוכה לעמול באופן הנכון, מתקיים אצלו חכמת אדם תאיר פניו (קהלת ח, ב), מאיפה הארה של תאיר פניו? מאור פניו ית"ש שמתגלה באוריתא, ואז האוריתא נקראת תורה אור, והע-מל בה באופן הנכון והיא מתגלה אצלו, נאמר בו חכמת אדם תאיר פניו.

ומצד כך בעומק עסק ד"ת, יש בו דקות נוספת של אהבה, יש אהבה מחמת כוח הארה שהאדם זוכה מכוח הד"ת, מי שאור נשמתו התגלה אצלו, חכמת אדם תאיר פניו אז תשוקת הנפש שלו לעסוק בד"ת, הוא מכוח אותו ההארה, פעמים

העולם כולו, כאוריתא, שהעולם כולו אינו אלא לבוש למציאות אוריתא.

ובמעמקים יותר בקומת נפשו של האדם אסתכל באוריתא וברא עלמא [זוהר תרומה קסא.], זה מצידו ית"ש, ומצד האדם עצמו יש שני בחינות בעבודה, כמובן מחד יש את העבור דה להידבק כביכול בו ית"ש כמו שהוא אסתכל באוריתא וברא עלמא, כן לנו יש עבודה להס"תכל באוריתא וברא עלמא, זוהי מדרגת הצדיקים אברי להו עיגלא תילתא [סנהדרין סה:]: וכן ע"ז הדרך, אבל יש עבודה מתתא לעילא בעסק התורה, שהאדם מגיע מהברא עלמא, לאיסתכל באוריתא, עד שהוא בוקע למקום שקב"ה ואורייתא וישראל חד, שם זה לא איסתכל באוריתא וברא עלמא, שם יש קב"ה אוריתא וישראל, זה לפני העלמא, ישראל עלו במחשבה תחילה להבראות עוד לפני שהיה עולם, אחרי שהיה עולם אז העבודה היא מכוח עלמא שמתגלה באוריתא, כמו שהוזכר לעיל, אבל כשדביקות האדם מגיע ממעמקים הפנימיים של נשמתו, דיקא שם מקום האחדות של התורה היא לא מהמקום של אסתכל באוריתא וברא עלמא, מלעילא לתתא, או מתתא לעילא מכוח עלמא להשיג את אוריתא, אלא שם האדם חבוק ודבוק עם האוריתא בעצם שורש נשמתו, עוד לפני שנאמר וברא עלמא - אסתכל באוריתא וברא עלמא.

חיבור זה הוא למי שממית עצמו באהלה של תורה [עי' ברכות ס"ג: ורמב"ם הל' ת"ת פ"ב הל' י"ב], זהו עומק דברי חז"ל, מה כונת הדבר ממית עצמו באהלה של תורה? כל מת - הגוף מת, הנשמה חיה, ממית עצמו באהלה של תורה כלפי העולם והתורה, זה מי שממית את העולם, ומגלה אוריתא שלפני העולם, זה נקרא ממית עצמו באהלה של תורה, ודאי שפשוטם של דברים הם אמת, ככל שהאדם עמל יותר מקיא חלב שינק

באוריתא וברא עלמא, ובפנים הללו האדם עוסק בד"ת, מחמת שהוא קולט שכל הקיום של כל המציאות כאן הוא רק אוריתא.

אסתכל באוריתא וברא עלמא, והברא עלמא אינו אלא השתקפות של האוריתא, לא מה שניראה לעיני בשר ודם. עלמא - כסא שולחן וכן ע"ז הדרך זה מה שיש כאן, אלא הכסא הוא התגלות של תורה, השולחן הוא התגלות של תורה, המורה היא התגלות של תורה"כ שהדברים הללו נקבעים עמוק בדעת האדם, בהתחלה הם נראים מופשטים מאוד, בלתי מובנים, נאמנים עלינו דברי חז"ל, אבל הם רחוקים מהשגת הלב, אבל ככל שהאדם מעמיק בדברים, ומעיין אורך רוחב עומק בדברי רבותינו שהסבירו את הדברים הללו, איך להוציא אותם לפועל, [קשה להסביר את זה בקצרה השתא], אבל כשהאדם זוכה להרחיב את הדבר הזה במרחבי הלב דיליה, והדבר באמת מתגלה אצלו, אז הוא מקבל תפיסה חדשה לכל המציאות מכאן ואילך, הוא רואה עולם שכל הקיום הפנימי שלו הוא מציאות של אוריתא.

בפנים הללו האדם עוסק בדברי תורה מחמת שהוא קולטת שזה נשמת העולם, זהו תפיסת פנימיות המציאות - נשמת העולם, זה לא כי הוא מקבל מהדבר, זה לא כי הוא משיג את הדבר, אלא כי תופס שזה פנים המציאות של כל הקו"מה, כהאדם שתופס את פנים מציאותו שלו, כמו שהאדם כאשר הוא חי בחיצוניות, הוא קולט את מציאותו כגוף, אבל כשאר הוא זוכה לקבוע לפנים, הוא תופס את עצמו כנשמה שלבוש עליה גוף, כך גם כאשר האדם זוכה להכנס לפני ולפנים של הבריאה אז הוא תופס את העולם כגוף, ואת התורה כנשמתו של העולם, כמו שאומרים רבותינו שתורה היא נשמת העולם.

מי שזוכה לתפוס את עצמו כנשמה שמולבש עליה גוף, הוא יכול גם לזכות לתפוס את כל

לו הכל כנר ואבוקה כאור ומאור שמאיר את הכל. אבל יתר על כן כמו שנתבאר עומק תפיסת הנפש, צריך לגעת במקום הפנימי של האסתכל באוריתא וברא עלמא, ראשית באופן שכל קיום העולם הוא מכוח אוריתא, כנשמה בגוף, כך נשמה בעולם זה אוריתא, ואם האדם זכה לתפיסה שנשמתו מחיה את גופו אז הוא יכול לזכות בהגבלה לתפיסה שהנשמה של העולם היא אוריתא והיא זו שמחיה את הכל, ואז הוא נקשר למדריגה של תורת חיים, כי זה המחיה את הכל.

אבל לא זה שלימות המכוון, שלימות המכוון הוא שהאדם מגיע בעומק נשמתו, למעמקים - "כי באור פניך נתת לנו" - מעמד הר סיני, "על כל דיבור ודיבור פרחת נשמתם", כלומר החיבור לא היה נשמה בגוף, לא זו היה צורת מעמד הר סיני, מעמד הר סיני היה באופן של נשמה בלא גוף, על כל דיבור ודיבור פרחת נשמתם. "זכור יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב", אחד מששה זכירות שבכל יום, לפני דידן השתא, הזכירה היא חיבור לתורה באופן של פרחת נשמתם, חיבור לתורה באופן שהחיבור בתורה מכוח "קב"ה ואוריתא וישראל חד".

בפנים הללו, בשעה שהאדם עוסק בתורה, הוא לא זוכר שיש מציאות של עולם, כי הוא קשור למעמקים של לפני העולם. זה היסח הדעת המוחלט מהאי עלמא, במעמקי עסק התורה. כמובן שיש מי שלא זוכה בשעה שהוא עוסק בתורה מכוח השקיעות שלו, אז הוא לא זוכר מה שקורה בעולם, אבל גם להבדיל יש אנשים ששקועים בדבר אחד ושוכחים לגמרי מדבר אחר, ודאי שזה עדיף מאוד מאוד מאלו שעוסקים במדריגה פחותה, פשוט וברור, אבל לא זה המכוון של החיים. המכוון הוא "כי באור פניך נתת לנו ה' אלוקינו תורת חיים", תורה שמקושרת ומחוברת במעמקים, ישראל וקב"ה. שם האדם חי "תורת חיים",

על שדי אימו [ברכות סג:], ועוד כדברי חז"ל, אבל בפנים העמוקות של ממיית עצמו באהלה של תורה, הוא ממיית את ההלבשה של הגוף שנימצא על הנשמה, ואז הוא חי חיי נשמה בעצם, אבל כלפי האוריתא הוא לא מגלה אוריתא שמתלבשת בעולם, אלא הוא מגלה אוריתא שנמצאת בעצם המציאות - קב"ה ואוריתא וישראל חד, הוא הפשיט את מציאות הגוף דיליה, והוא הפשיט את מציאות העולם, זה נקרא ממיית עצמו באהלה של תורה.

הפנים הללו של החיבור לאוריתא - צריך להבין, שהם הם העומק של כי באור פניך נתת לנו ה' אלוקינו תורת חיים.

כי באור פניך נתת לנו ה' תורת חיים, התורה שנתנה לנו ממנו ית"ש וצריך להתחיל, נדלג כמובן על המדריגה של לקנטר על אף שבדקות הוא נמצא בכל נפש, להכיר את המלומדה שבנפש, בודאי שיש לה שיעור מסוים, להכיר את הקנאה תאוה כבוד שהם סיבה לעסק התורה, ולעדן אותם ולדקדק אותם, להכיר את שיעורם ולאט לאט להקטין אותם, אבל להשתמש בהם במתוך שלא לשמה בא לשמה בשיעור נכון, ולכוון את הנפש בדקדוק, אהבת התורה בדקדוק, אהבת התורה בחשבון, אהבת התורה בסברות, כ"א לפי חלקו בסברתו של תרוה.

ויתר על כן לכוון את הנפש "למתיקות פשטות התורה", להתרגל והיתה השירה הזאת לי לעד, זמירות היו לי חוקיך, לפתוח את הלב לשירת התורה מתיקות ועריבות התורה בפשיטותה, ולא רק מתיקות ועריבות התורה בהרכבתה, שזה סברא, עוקר הרים וטוחנן זו בזו בסברא.

ויתר על כן אם האדם זוכה, אז הוא זוכה "לאור תורה" המתגלה, ואז הוא זוכה לעולם ברור ראיתי, זהו האור של תורה, שהיא מאירה

בונן בו כלל ועיקר, רק לדעת אותו אמונת אומן וכו', והוא אור אין סוף וכו'. וז"ס מתן תורה ל"י שראל, כי הגם כי בבריאת שמים וארץ וכו' היה ע"י אותיות התורה, כמו שארז"ל. אבל עדיין היה כגוף בלא נשמה עד מתן תורה, שאז נשפע שפע אור אין סוף וכו', וע"י כח המחבר הזה, נתחברו ונדבקו ישראל בשורשן, עכ"ל. הרי שכתב "וע"י כח המחבר הזה וכו'". כלומר שרק ע"כ נתגלה "קוב"ה ואוריתא וישראל חד הוא".

ובספה"ק הנ"ל (ויצא) כתב וז"ל, "שמעתי ממורי, כי אָלֶף הוא סוד אלופו של עולם, טמיר וגניז בגויה. ואות ב', הוא ב' אלפין. וכן גימל, גימל אלפין, עד אות תיו, דלת מאות אלפין. א"כ שורש אותיות התורה שקרוב יותר אל חיות הרוחני, אור אין סוף, הוא אות אלף. ואח"כ יורד והולך ומתלבש זה בזה, ונתרחק מן החיות, עד אות תיו, עכ"ל. הרי שאפילו באות ב' אין גי' לוי גמור לאין סוף, וכ"ש בג' וד' עד ת' (ובאמת בתוך אות ב' יש א' של הב', וכן בכל אות, וד"ל). הרי לנו בברור, שלא בכל התוה"ק יש גילוי גמור לאין סוף. (ודאי עסקינן רק ביחס למקבלים, ולא מצד עצמות התוה"ק, וד"ל).

ובספה"ק הנ"ל (שלח) כתב וז"ל, "הלימוד בפ' לפול, או הלומד לאיזה תועלת שיבא לו מזה, אפילו כדי שיהיה לו עוה"ב, אין זה עיקר הת' כלית וכו'. מה שהאדם מדבק עצמו בצורת אותיות התורה וכו', ודביקת עצמותו בעצם פניי מיות אותיות בתורה וכו', הוא עיקר ותכלית הכל, וכמ"ש ובו תדבק, עכ"ל.

ובספה"ק רב ייבי (חידושי תהלים כא) כתב וז"ל, "אוריתא וקוב"ה כולא חד, וכשאדם לומד לקשר התורה אל שורשה, אז מדבק עצמו אל הש"י ע"י התורה, עכ"ל.

ובספה"ק בן פורת יוסף (מקץ) כתב וז"ל, "הליי מוד בדיני איסור והיתר וכו', נקרא לבושי תורה

דבוק בחי החיים ברוך הוא. (עין בנפש החיים שער ד שהרחיב את הדברים הללו שממש יצאו שורש הדברים). (מסדרת "תפילה"-0167_תורת.חיים)

איך להגיע למקום הפנימי של קוב"ה וישראל ואורייתא "חד"

כשאמרו חז"ל "קוב"ה אורייתא וישראל חד הוא". כשם שבישראל אין הכונה על לבושי הנפש, מחשבה דיבור ומעשה, אלא על עצמות הנפש, והיא חד הוא עם קוב"ה, חד עם עצמות הבורא כביכול, כן באורייתא שעליה אמרו "חד הוא" (כלומר שאדם יכול לחוש בעסקו בתורה את ה"חד"), אין הכונה על לבושי התוה"ק, אלא על עצם עצמות התורה, שהיא חלק אלוקי ממעל.

בודאי שכל חלק מחלקי התוה"ק, ואפילו אות קטנה שבה, הכל אלוקות גמורה. אולם להרגיש את פנימיות ה"חד" שבתורה, הוא ע"י הנקודה הפנימית ביותר שבתורה, שהיא חד גמור עם קוב"ה. בנקודה הפנימית של התורה, ה"חד" שבה עם הבורא גלוי מאוד. אין הכונה שיש מקום בתורה שבו מתגלה ה"חד", אלא בכל אות אפילו הקטנה ביותר מתגלה ה"חד", אלא שעל האדם להתחבר לנקודה הפנימית של האות, ולא רק לחיצוניות. ואז יחוש את ה"חד" שבתורה עם קוב"ה. (ספר להב אש)

ליקוטים מספרי חסידות איך להגיע לנקודה הפנימית הנ"ל

נביא בזה את דברי רבותינו ז"ל שכתבו וביארו את הדברים הנ"ל בפרוט.

כתב בספה"ק תולדות יעקב יוסף (הקדמה) וז"ל, "והנה האותיות עצמם הם כלים ולבושים וכו'. והנשמה שבתוך האותיות, הוא כח המחבר, והוא אור צח ומצוחצח אשר לא הורשנו להת-

ושופע בתוכה. ואף שצריך בעת הלימוד להבין מה שלומד וכו', מ"מ צריך ג"כ לזה הנ"ל, בכדי שיהיה שלמות הגמור, כי זהו אור הגנוז לצדיקים, עכ"ל.

ובספה"ק ליקוטי אמרים (אות ו) כתב מעין זה, וז"ל, "התורה היא קומה שלמה, עור, ובשר, גידים, ועצמות וכו'. ועצמות פירוש, עצמיותה של התורה, עדיין לא נתגלה וכו'. אבל בהירות עצמותה, לא נתגלה עדיין עד שיבא משיח, ויבינו בהירות עצמותה. וז"ש 'תורה חדשה מאתי תצא'. פירוש מעצמות, עכ"ל.

(ואע"פ שכתב "עד שיבא משיח", כונתו למשיח בזמן, שעדיין לא בא. אולם בנפש, כבר השיגו צדיקים מספר את בחינת משיח, כמ"ש הרמח"ל באדיר במרום. כי הנפש מעל הזמן, ויכולה להשיג אף מעבר לגדרי זמן. וכמ"ש בספה"ק מאור עינים (צו) וז"ל, "מי שזוכה להשיג אור הגנוז שבתורה, שע"ז מביט מסוף העולם ועד סופו, אז אין חילוק אצלו במה שהוא עתה בהווה מיד, ובין מה שיהיה לדורות, עכ"ל.)

בדברינו בכל הנ"ל על פנימיות התורה, אין הכונה לקבלה וכדו', כתבי האריז"ל וכו'. אלא על השגת הנפש המשיגה מכח עצמותה את המהות הפנימית, ויתבאר בע"ה בפרק הבא. (ספר להב אש)

כתב בספה"ק יושר דברי אמת (אות כב) וז"ל, "והפרש גדול בין מי שחושב בהשי"ת לפעמים, ובין מי שחושב בו תמיד, הוא כרחוק מזרח ממערב, ואי אפשר לפרש ההפרש, כי דבר זה תלוי באבנתא דלבא. וזה נקרא חכמת הנסתר, ששמעתי מפה קדוש מו"ה מנחם מענדל (מפרעמי-שלאן) ז"ל, שנסתר נקרא דבר שאין אדם יכול להבינו לחבירו. כמו הטעם של המאכל, אי אפשר לספר לאדם שלא טעם טעם זה מעולם, ואי אפשר לפרש לו כדיבור איך ומה, ונקרא דבר זה נסתר. כך ענין אהבת הבורא ויראתו ית"ש, שאי אפשר לפרש לחבירו איך היא אהבה שבלב, וזה

וכו'. אז יעסוק בפנימיות התורה, שהוא שורש התורה עצמה, עכ"ל.

ובספה"ק צפנת פענח (בשלה) כתב וז"ל, "ופנימיות התורה הוא תואר הוי"ה, עכ"ל. (ביאור דבריו. הוי"ה לשון עצם המציאות, עצם הדבר. ועצם התורה, הוא נקודת הפנימיות שבה.)

ובספה"ק דגל מחנה אפרים (בראשית) כתב וז"ל, "וירא אלקים את האור כי טוב". ודרז"ל, 'כי טוב שגנזו עמד וגנזו לצדיקים' וכו'. ושמעתי מאא"ז זלה"ה, היכן נגנז האור ההוא, ואמר שהשי"ת גנזו בתורה, עכ"ל.

(ביאור דבריו, שעצם המעמקים הפנימיים של התורה, זהו אור הגנוז. ועבודת האדם לעמול ולהתחבר לאור הגנוז הפנימי שבתורה, והוא עצמו אור א"ס. שלכך רואים בו מסוף העולם ועד סופו, מפני שהוא אור שלמעלה מן הגבול, ועי"ז דבק בבורא, בא"ס. וגנזו בתורה ענינו, שאין לו התגלות אלא בתורה, ואינו מתפשט חוצה לה.)

ובספה"ק גנזי יוסף (תצוה) כתב וז"ל, "אדם שזוכה להשיג פנימיות התורה בעומק, שופע עליו כל ד' אותיות הוי"ה ב"ה. וזהו שאחז"ל 'עתידין צדיקים להיות נקראים בשם הוי"ה ב"ה' וכו'. משום שלעתיד יתגלה רזין דאוריתא, כמ"ש 'תורה חדשה מאתי תצא'. דהיינו פנימיות התורה, שהוא מאתו ית"ש, עכ"ל. הרי הרוצה להיות דבוק ב"מאתי", בקב"ה, עליו להגיע לפנימיות התורה כנ"ל.

ובספה"ק מאור עינים (חקת) כתב וז"ל, "בתורה יש טעמים, נקודות, תגין, אותיות. והמאור שבה, הוא בחינת אין, שהוא למעלה מכל הנ"ל. והוא המקור שממנו נביעת התורה, שהוא הבורא ית"ש, שע"ז הוא והתורה אחד. וצריך כל אחד העוסק בתורה, לדבק את חיותו במאור שבה דייקא, הנקרא "אין". ואז בודאי המאור שבה יחזיר למוטב, מאחר שנדבק באור פנימיות התורה, נעשה כסא להשראתו ית' השורה בתורה,

נוגע להשי"ת, רק כמו שחושקים לדבר חכמה אחרת. אבל מי שחושק להיות מרכבה להשי"ת ע"י התורה, הוא דבר גדול, וזהו דבר גדול מעשה מרכבה, ר"ל לעשות עצמו מרכבה להשי"ת ע"י התורה, עכ"ל.

ועוד כתב שם (אות יח) וז"ל, "לא כמו חסרי השכל שבזמנינו הלומדים קבלה, וסבורים שיוכלו לברר הניצוצים באכילה ע"פ כונות האכילה. והאיך אפשר זה, אם אינם במדריגה הנ"ל. אבל הבירור הוא אם הוא דבוק בהשי"ת, עכ"ל. (ספר להב אש)

ביאור פנימי בדברים הנ"ל

ביאור הדברים: בכל דבר יש בחינת עש"ן. עולם, שנה, נפש, כנודע. והנה גם בתורה יש בחינת עש"ן. עולם הוא בחינת התראות הדברים למעשה, הויתם הגשמית. כגון, מכת דם, הרי עצם המכה היא בחינת עולם. בחינת שנה, הוא הזמן שבו היתה המכה. בחינת נפש, הוא אור עליון שמחמתו וע"י הגיעה המכה.

הרי בשביל להשיג את בחינת עולם ושנה, אפשר לעשות זאת ע"י השכל, ולהשיג דבר מה. אולם להשיג את בחינת נפש שבתורה, נצרך ואפ"ר שר זאת רק ע"י הנפש שבאדם. נפש האדם אינה ענין שכלי, אלא עצם של אור המשיג את אור האלוקות ודבק בו.

ולכך השגת נפש התורה, שהיא "תורה אור", אור רוחני זך, אור אלוקי, זאת אפשר רק ע"י אור הנפש, שמצא אור את מינו ונדבק בו.

אולם החפץ להשיג את נפש התורה, שהוא אור רוחני אלוקי, בשכלו, זאת אי אפשר לעולם. ולכך כל כתבי האריז"ל שדיבר בעולמות, אינם אלא בחינת עולם של התורה. והאדם הלומד זאת, נראה לו שהשיג והשכיל את הקבלה והבנת

נקרא נסתר. אבל מה שהם קוראים נסתר, חכמת הקבלה, האיך הוא נסתר, הלא כל מי שרוצה ללמוד הספרים הקדושים לפניו. ואם אינו מבין, הוא עם הארץ. ולפני איש כזה, גמרא ותוספות ג"כ נקרא נסתר. אלא ענין הנסותר שבכל הזהר וכתבי האריז"ל, הכל בנויים על פי דביקות הבורא, למי שזוכה להדבק ולהיות צופה במרכבה העליונה, עכ"ל.

ובספה"ק הנ"ל (אות ח) כתב וז"ל, "ובאמת רבים מבני עמינו המדומים בעיניהם ובעיני העולם חכמים גדולים בתורה בנגלה ובנסתר וכו', אבל באמת עדין לא זכו אפילו לידיעה קטנה מתורת אלקינו שהיא נקרא תורה (זהר מצורע נ"א ע"ב), על שם שמורה הנעלם שהוא השי"ת, עכ"ל.

ועוד כתב שם וז"ל, "וזה שאמרו רז"ל (סוכה כח ע"א) 'דבר גדול ודבר קטן, דבר גדול מעשה מרכבה, ודבר קטן הויות דאביי ורבא'. וח"ו שייקראו חכמים להויות דאביי ורבא דבר קטן, כי זה עיקר תורתנו הנאמרה בסיני מפי הבורא ית"ש. ואף גם שקראו למעשה מרכבה דבר גדול, כי הלא בזמנינו, רובם כמעט כולם, בקיאים בכתבי האריז"ל, שגילה כל עניני מעשה מרכבה. אלא באמת הן תורה הנגלה הן תורה הנסותר, הכל סוג אחד, כי הכל הולך אחר כונת האדם בה אם כוונת האדם בה לידע עניניה, אינו זוכה לשום דבר, כמ"ש בראשית חכמה (שער האהבה סוף פרק ח) שעליו נאמר (ישעיה מ, ו) 'וכל חסדו כציץ השדה'. אבל אם כונתו שחושק לדבק בהשי"ת, להיות מרכבה לו, ואין לזה דרך אחר כי אם ע"י התורה ומצות, אזי הן ע"י תורת הנגלה, הן ע"י תורה הנסותר, ידבק את עצמו. רק שע"י הנסותר יזכה לדביקות נפלא יותר. וזה לדעתי כונתם דבר קטן הויות דאביי ורבא. ר"ל, השכל שיש בפלפול הגמרא שהוא הויות וקושיות דאביי ורבא לחדודי, הוא דבר קטן. ר"ל מי שלומד בשביל שכל זה, שיש לו תענוג מזה, הוא קטן וכאין הוא. ואינו

ולכך נצרך ללמוד כל דבר מתוך ספה"ק, או מרבו את החכמה, ורק הבינה יכול להבין מעצמו. אולם כאשר אדם זוכה להשיג את נפש עצמו, אזי זוכה להשיג את נפש התורה, ואז לומד תורה בבחינת "מעצמו למד תורה", ויכול לחדש חידושי שים נפלאים ללא כל ספה"ק. ואז זוכה לבחינת "נשמת שד-י תבינם", שהנשמה מלמדת אותו, והוא בחינת רוה"ק שביארו הרמח"ל (בספרו הק' דרך ה' ח"ג פ"ג). (ספר להב אש)

ע"י שהאדם מייגע מוחו במסירות נפש, משתייך עצמו לשער הנ' דקדושה

כל הלומד עד כלות הכוחות, בכלל, וכח המ' חשבה בפרט - זהו מסירות נפש, ששורשו שער הנ'. (ספר שאל ליבי)

רק ע"י לימוד התורה במסירות נפש יוצאים משער הנ' דטומאה

ידועים דברי ה"אור החיים" הקדוש שבגלות האחרון יכנסו בני' לשער הנ', וזאת מפני שיש בידם את התוה"ק שבכחה יכול האדם לצאת משער הנ'. שאין מצבינו עתה כמו בני' במצרים שעדיין לא ניתנה תורה, ולא היה בכחם לצאת מהשער הנ', משא"כ אנו לאחר שניתנה תורה בכוחינו לצאת משער הנ'. אלו דברי קודשו של ה"אור החיים" הקדוש. בכדי להבין מדוע דוקא ע"י התוה"ק אפשר לצאת משער הנ'? צריך להבין את עומק הדברים.

דע שאין הכרח שכל לומד תורה יצא משער הנ'. נדרשת מדרגה גבוהה בכדי לצאת משער הנ'. איזו מדרגה של תורה מוציאה את האדם משער הנ'? תורה כנתינתה מסיני! תורה בצורה שנאמרו

המרכבה, אולם באמת הוא השיג רק את ההתראות החיצוניות של הדברים, את בחינת העולם והשנה שבתורה.

אולם לעצם השגת התוה"ק אינו נגע כלל, כיון שהנפש, שהיא אור רוחני אלוקי שאי אפשר להשיגו בשכל. ולכך כל זמן שאדם אינו דבק בקונו באמת, עדיין לא נכנס לעולם האלוקות, לעולם האורות. ובאופן זה אין שייך להשיג קבלה ופנימיות כלל. עיקר עבודת האדם לטהר עצמו, ולהשיג את עצם נפשו, ואז זוכה להשיג את נפש התורה, שהוא אור רוחני אלוקי ודבק בו. ודבקות זו, היא דבקות באלוקים.

והנה בכדי להשיג את פנימיות הנפש, אין הכרח לדעת קבלה. ואף לאחר שזכה להשגת נפש התוה"ק, אפשר שאינו יודע קבלה, כי עדיין לא למד את בחינת העולם של הקבלה. זולת יחידי סגור לה, שאף שלא למדו כלל, זוכים ורואים את כל העולמות. אולם רוב רובם של האנשים, השגתם את העולמות הוא ע"י שכל ולא ראייה.

מ"מ העיקר תחילה הוא השגת הנפש שמשגת את אור הדבקות באורות אלו, ולא ידיעת השכל את העולמות.

והנה כאשר זכה האדם ונפשו דבוקה בקונו, ומשגת את אור התורה ממש ודביקה בו, אם יזכך את גופו יתר על כן, יזכה לראות את העולמות. כלומר תחילה האדם משיג את שורש האורות ודבק בהם, ואח"כ אם זוכה משיג אף את התפשוטותם, כיצד הם מתראים בצורה של עולמות. הרי יש ג' מיני השגות. א. השגת השכל, והיא חיצונית גמורה. ב. השגת הנפש הדבוקה באורות אלוקיים. ג. ראית אורות אלו בעיני הנשמה.

והנה כאשר עדיין אדם לא זכה להשיג את נפשו, א"א לו להשיג את התורה, אלא ע"י שכלו.

אחת ברוחניות שעליה הוא נותן את נפשו.

ובוודאי שהכי בריא והכי נכון שזה עיקרו של דבר הוא שהאדם ימסור את נפשו על עמל התורה, שדרכו הוא קשור בפועל לבורא, אבל לא כל האנשים נמצאים במדרגה הזו לקשור את עצמו לעילא דרך עמל התורה. אבל האדם יכול לקחת לעצמו נקודה אחת שעליה הוא מוסר את הנפש, וכשהוא מוסר נפש על משהו אחד הרי שהוא קושר את עצמו למציאות הקדושה.

ובוודאי שעדיין זה לא הצורה השלימה של העבודה, אבל לכל הפחות הוא מחבר את עצמו באופן של חיבור בל ינתק - שזה מהות הכח של מסירות נפש, כח שמחבר את האדם לדבר באופן שלא ניתן לנתק אותו, ולכן על כל יחיד ויחיד, על מנת להיתחבר פנימה, לבחור לפחות נקודה אחת שעליה הוא מוכן למסור את נפשו על אותו דבר וכך הוא יתחבר מכח אותו דבר, וממילא הכח ההפוך כבר לא ישלוט עליו באותה צורה. (משו"ת לאחר הדר"ש ה'0140_ "כח המשיכה אחר המדיה", תשפג)

לבנ"י ב' הדברות הראשונות "אנכי ולא יהיה לך" שמפי הגבורה שמענום. ואמרו חז"ל (שבת פח ע"ב) שעל כל דיבור ודיבור פרוחה נשמתם. רק הלומד תורה במסירות נפש גמורה - תורה זו מצילה ומושיעה אתו משער הנ'.

אין המובן תורה רק מלשון חכמת התורה, אלא תורה מלשון הוראה, ואדם הרוצה לצאת משער הנ', צריך מסירות נפש גמורה למען השי"ת, למען הוראותיו. זו הדרך היחידה לצאת משער הנ' של הטומאה - מסירות נפש. (ספר בלבבי משכן אבנה חלק ה, מילי דעבודה)

איך כל אדם יכול לדבוק בשער הנ' דקדושה - ע"י מסירות נפש באיזה פרט

הכח השורשי הפנימי שמחבר את האדם לנקודה הפנימית, הוא הכח הנקרא בלשון רבותינו מסירות נפש.

יש מסירות נפש למיתה שזה מסירות נפש לסוג אחד, אבל יש מסירות נפש לחיים, ומצד כך, כל אדם ואדם צריך לבחור לעצמו איזושהי נקודה

ליקוטים מספה"ק בקשר חג השבועות לשער הנו"ן דקדושה

שפת אמת

ענין קרבן העומר ושתי הלחם וכו' והענין הוא כי לחם הוא אמונה וכו' והקרבן המנחה הוא האמונה וההכנעה להשי"ת להודיע כי הכל שלנו וכו' ואחר כל ההשגות צריכין ג"כ להכניע עצמו ולהאמין בהשי"ת עי תכלית השגה הוא להכיר כבודו ית' וכו' וב' אלו ההכנעות הוא כל עבודת האדם מן העולם ועד העולם וכו' ובשבועות שהוא שער הנו"ן מתחברין שתי לחם אלו. (שפת אמת, שבועות תרל"ז)

אמרי אמת

אין באפשרות האדם להשיג למעלה בשער הנו"ן, אך אחר כלות השגת האדם ניתן במתנה הארה גם משער הנו"ן והוא מתן תורה בחג הזה וכו' ולכן זה השער נקרא ביכוריים שהוא בהתחדשות תמיד ושם אין הסתר והתנגדות כנגדו וכו' (שפת אמת שבועות תרמ"ד)

איתא בספרים (שפת אמת) בשם הזוה"ק (רע"מ ח"ג רפ ב) בועז [בו עז] עוז של התורה כדכתיב (תהלים פד ו) אשרי אדם עוז לו בכך, מסילות בלבכם הכוונה לדוד המלך ע"ה שמדבק הנקודה בלבבות בני ישראל כדכתיב (שם קיא א) אודה ה' בכל לבב, איתא בזוה"ק (ח"ג רס ב) משה רבינו ע"ה היה המתחיל אתה החילות להראות את עבדך סיומא מלכא משיחא, ואיתא (ר"ה כא ב) נ' שערי בינה נבראו בעולם וכולן נתנו למשה חסר אחד, שבועות הוא שער הנו"ן (ע"י זוה"ק ח"ג רנ"ג ב) שהוא דוד המלך ע"ה סיומא מלכא משיחא, ואיתא (ע"י זוה"ק ח"א קג ב) ששערים אלו הם בלב כל אחד ואחד בכדי להכיר את הקדוש ברוך הוא [מסילות בלבכם]. (אמרי אמת, שבועות)

ביאור הגר"א על תיקוני הזוהר, תיקון יט

לעת"ל שעתידין ממזרין להתכשר, שנא' בהם עד דור עשירי וכו', והוא שער החמישים שבה חוזר הכל להכשיר וכו'.

היא בעצמה חירו דכלא, שער החמישים, ה' דכליל כל החמישים, ה' פעמים י' דבה, ונקרא מטה אלוקים, מ"ט וה' דכליל לון, ושם - אלו ואלו דברים אלקים חיים, שמא דבינה, דשם אף האסור מותר. והענין, כי האסור הוא מצד עץ הדעת טוב ורע, דשם הסטרא אחרא, אבל בעץ החיים - לא יגורך רע וכו', והן נטהרין בעץ החיים דבינה, ביו"ד שהה"א כוללן, וכנ"ל וכו', ובהון אתחברת אורייתא וכו'.

במ"ט הנו"ל שהן שמע ישראל ובשכמל"ו כנ"ל, שהן זו"ן, אורייתא דבכתב ודבעל פה, והן גם כן אח"ד הנו"ל דמקוה, ונעשין אחד, ביומא דשבועות, שהוא שער החמישים, יסוד דבינה, מקוה הנו"ל. (ביאור הגר"א על תיקוני הזוהר תיקון יט)

אוהב ישראל

ע"י שאנו מייחדין ומקשרין המ"ט שערים אז ממילא אנו באים אל שער הנו"ן. (אוהב ישראל, שבועות)

ליקוטי הלכות

וביום החמישים הוא יום טוב קודש, חג השבועות הקדוש והנורא, זמן מתן תורתנו, שאז מקבלין קדשה וטהרה משער החמישים, שזוהו בחינת המקוה של שבועות - שטובלין ומטהרין עצמנו בשער החמישים, וכו'.

(ליקוטי הלכות הל' סימני בהמה ד, טו)

שזיתני ה' לנגדי תמיד

חיים הנשמה עם הבורא

ושאלות ותשובות שבועות

בלבבי משבן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

חיים הנשמה עם הבורא

שבועות 024 חיים הנשמה עם הבורא תשע"ג
ויליאמסבורג, ברוקלין ♦ מודפס בספר מועדי השנה

תורה - אור

בזמן מתן תורה, הקב"ה נתן תורה לעם ישראל. התורה נקראת בלשון הפסוק "תורה אור" (משלי ו, כג), אורו ית"ש.

העשרה דברות הם כנגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם. אומרים חז"ל (אבות דר"נ פל"ו), מאמר ראשון שבו נברא העולם היה "ויאמר אלוקים יהי אור" (בראשית א, ג). דיברה ראשונה שאמר הקב"ה במעמד הר סיני, "אנכי ה' אלוקיך" (שמות כ, ב).

ה"אנכי ה' אלוקיך", הוא כנגד המאמר של "ויהי אור". דיברה ראשונה "אנכי ה' אלוקיך", היא כנגד מאמר ראשון של "ויאמר אלוקים ויהי אור".

יש את אורו ית"ש, כמו שאומר הזוה"ק (בראשית ל ע"ב), "ויאמר אלוקים יהי אור", זה אורו שכבר היה קודם לכן, אורו ית' שמו של קודם שנברא העולם. "יהי אור" כלומר, ימשך האור, ואותו אור שהיה קודם שנברא העולם, נמשך לתוך הבריאה, לתוך העלמא דידן, זהו ויאמר אלוקים יהי אור.

א"כ שורש העשרה דברות, הינו ב"אנכי ה' אלוקיך". המתן תורה, התורה שנקראת "אור" - זהו אורו ית' שמו שממלא את הכל.

ההתגלות שלו בתוך הבריאה, היא דרך התורה שנקראת תורה אור, אבל זה אורו שלו ית'.

העסק בדברי תורה, בצורה הפנימית, הוא באופן של "אור".

צורת חיים של "אור"

צריך להבין שיש דרך של חיים, ששם התורה נתפסת כדרך חיים של "תורה אור" בפועל. זו לא הדרך שאנחנו רגילים אליה על דרך כלל כסדר.

יש ספר של ר' דוד המיימוני, "מורה הפרישות ודרך הפשיטות". ר' דוד המיימוני היה צאצא של הרמב"ם, הוא כתב ספר שלם על דרכי המתבודדים והחסידים של מצרים, שבעצם שרשם היה הרמב"ם, ר' אברהם בן הרמב"ם, ר' דוד הנגיד וכו' וכו'.

הספר, שמבאר את דרכי העבודה הפנימית, ואת דרכיהם של ראשונים כמלאכים בצורת החיים הפנימית, איך היתה צורת דרכי העבודה שלהם, מה היה האופן של העבודה.

יסוד הדברים הוא, שהמציאות הפנימית של החיים - התורה, היא תורה שנקראת "אור". למה על דרך כלל בני אדם לא מרגישים שהתורה נקראת אור?

"וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה" (בראשית ב, ז), ובתרגום פי' "לרוח ממללא". היצירה מן החומר שהאדם נברא ממנה, היא עפר, חומר עכור, חשוך. ולכן כל התפיסות שהוא תופס, על אף שיש לו מצוות, יש לו תורה, אבל הכל נכנס לתוך הבית קיבול שנקרא שוכני בתי חומר, "עפר אתה" (שם ג, יט).

ולכן אפילו שהאדם עוסק במצוות, והוא משכיל בדברי תורה, אבל הכל נכנס לתוך העולם החשוך של הבתי חומר.

מורה הפרישות, כלשונו, זה להפריש את האדם מעולם החומר. זו פרישות מהעולם בפועל, זו פרישות מהחושים שמושכים את האדם לעולם החומר, ומדריך הפשיטות להאיר בנפש של האדם את העומק הפנימי, שזהו המקום הפשוט שבתוך הנפש.

מי שפרש פרישות אמיתית מהעולם, פרישות אמיתית, לא מן השפה

ולחוץ, אלא פרישות של גט כריתות במעמקי נפשו להאי עלמא, אזי החיבור שלו לבתי חומר, ל"עפר אתה", הלך ונחלש מאד.

ואז, נפתח עולם פנימי - עולם של נשמה, עולם של תורה, עולם של "תורה אור", עולם של "נר ה' נשמת אדם" - עולם של זיו השכינה, שכולו אור.

כשמתבטאים בדרך כלל ומגדירים את התורה אור, בני אדם נוטים לסבור שזה משל, אבל מקרא לא יוצא מידי פשוטו. אם זה היה לשון חז"ל, הרי שפעמים לשונות חז"ל הם כפשוטו, ופעמים שלשונות חז"ל הם בגדר של דברי משל ומליצה שצריך לעמוד על סודם של דברים מתוך דבריהם, להעמיד את המשל ולגלות את הנמשל. אבל מקרא, אינו יוצא מידי פשוטו.

התורה שנקראת אור, מי שנתן גט כריתות לעולם הזה, ואור נשמתו מתחיל לזרוח, אזי הוא מרגיש, מכיר, רואה - את האור, את התורה אור. תורה אור זה לא משל, זו מציאות. אבל זו מציאות למי שפרש, מורה הפרישות ומדריך הפשיטות, הוא נכנס למקום של הפשיטות, שזהו המקום של התמימות העמוקה בנפש, של "תורת ה' תמימה".

מי שהתורה אצלו היא "תורת ה' תמימה", אזי התורה אצלו היא תורה אור, לא משל, אלא מציאות. הוא יכול להכיר ולראות את אותו אור, הוא יכול להרגיש את אותה תמימות של אור, הבהירות של האור, ה קיים, זה נמצא בפועל.

ב' מהלכי העבודה – שכל ולב

יסוד דבריו שם, להעמיד שתי צורות פנימיות של צורת חיים. הוא חוזר ע"ז כמה וכמה פעמים בספרו, על שני פנים של עבודה.

יש פנים של עבודה של מי שהנפש שלו, הלב שלו, משתוקק. משתוקק לקדושה, לרוחניות, ובדקות יותר הוא משתוקק אליו ית' שמו.

השתוקקות לרוחניות, השתוקקות לתורה, השתוקקות לשמותיו ית', אבל בעומק יותר - ההשתוקקות היא אליו ית' שמו.

"צמאה לך נפשי כמה לך בשרי" (תהלים סג, ב). הנפש משתוקקת, משתוקקת אליו ית' שמו, אבל זו השתוקקות של לב, הלב משתוקק. זהו פן אחד של עבודה.

הפן הפנימי יותר, העליון יותר של העבודה, הוא שיש לאדם השתוקקות הדעת. לחפש בגנזי המלך, להאיר את אור שכלו באורה של תורה בעומק לפנים מן עומק, בדקות לפנים מן דקות, לעסוק בחכמת אלוקותו ית' שמו, אשר נמסרה לנו מפי חכמי הדורות.

אלו שתי צורות של השתוקקות בנפש. השתוקקות ראשונה בנפש, זה שהלב, הנפש, יש לו כמיהה, השתוקקות לרוחניות, לתורה, לשמותיו ית' שמו. אליו, אליו ית' שמו.

ההשתוקקות השניה, זו ההשתוקקות של השכל המשתוקק, להשכיל ולהעמיק בתורה, בסתריה, שם האור בזהק, מאיר, גלוי למי שנכנס לתוך ההיכל הפנימי. אבל היינו דוקא לאחר שהוא עבר את הדרך של מורה הפרישות, לאחר שהוא נתן גט כריתות אמיתית להאי עלמא.

צורת החיים האמיתית כמו שהוא אומר שם, היא שהאדם מחבר את שני החלקים הללו יחד. מחד יש לו השתוקקות עמוקה, עמוקה מאד - לקדושה, לתורה, לשמותיו ית' שמו, "לשמך ולזכרך תאות נפש" (ישעיהו כו, ח). כמיהת הנפש לאלוקים, "כלות הנפש לאלוקים". "נפשי חולת אהבתך". הנפש, האור הפנימי של הנשמה, משתוקקת אליו ית' שמו.

אבל יחד עם זאת, כמיהת הדעת לעומק סתריה, להאיר את אור הדעת באור האלוקות, ששכל האדם יאיר בו, השכל העליון. המשכיל מתבונן בשכל העליון ומושך ממנו את המושכל, ואז האור שבמח האדם הופך להיות מציאות של גולגולת מאירה, האור בזהק ומאיר בתוכו.

כאשר מצרפים את שני החלקים הללו של חיים, חיים של כמיהת לב, חיים של השתוקקות אליו, וחיים של הארת המוחין באור סתריה של תורה, ששם מתגלה הזוהר, הזהירות, ההארה, אזי הנפש של האדם מאירה באורו ית' שמו. היא מאירה באור של תורה אור - תורה שבמוחין, ותורה שבלב - ואז המציאות של תורה שמתגלה לאדם, הופכת אותו למציאות שהוא הופך להיות כמלאך ה' צבאות, מאיר באורו ית' שמו.

כאשר האדם נכנס לסדר העבודה הפנימי הזה, צריך לעיין שם בדבריו לאורך הספר, בבקיות, בעיון, בדקות, בעמל, ביגיעה, בהתבוננות של דק לפנים מן הדק, אם האדם מכניס את עומק נפשו לאותו מקום, אזי הנפש נכנסת לאור ה' ית'.

כשהנפש נכנסת לאור ה' ית', הרי היא מכרת שהעולם כולו מלא מאורו ית'.

צירוף השכל והלב

קודם שנברא העולם, היה הוא אחד ושמו אחד, ואורו ית' שמו מילא את הכל. כאשר עמדנו בהר סיני וקיבלנו את התורה, של קוב"ה ואורייתא חד, אז עומק הנשמה שלנו, העומק הפנימי של נשמה במח לב, התחברה אליו ית' שמו.

וכשיש חיבור אמיתי אליו ית' שמו, הרי שכמו שכאשר האדם הולך בשעת צהרים ביום, והשמש זורחת עליו וזורקת את קרני האור, הוא מרגיש אותם חודרים אליו, האור מאיר, האור נכנס וחודר לתוכו, כל מקום ומקום שהוא הולך החמה מאירה.

על אותו משקל בנמשל, כאשר האדם נכנס לשני המהלכים שהוזכרו לעיל ומצרף אותם יחד, והוא מגיע לעומק התמימות שבנפש, הפשיטות שבנפש (בדקות, נקודת הפשיטות היא למעלה מנקודת התמימות, אבל בכל אופן הוא נכנס לאותו מקום פנימי.) - זהו המקום של ההתקשרות האמיתית של מח ולב, דעת מח ודעת לב. לא אחד מהם, אלא שניהם יחד.

אז הוא מכיר מרגיש ומבחין, שהעולם כולו עדיין מלא מהאור של הבורא ית' שמו. זו מדרגה של מתן תורה. מתן תורה זה להגיע למעמקים הפנימיים, שהאור של הבורא ית' שמו ממלא את הכל. ביום ההוא, הנבואה דלעתיד לבוא, "לא יום ולא לילה לעת ערב יהיה אור" (זכריה יד, ז), זהו אורו ית' שמו שממלא, ממלא את הכל, הכל מלא מאור ה'.

כאשר האדם חי בצורה הפנימית הזו של החיים, הרי שבעצם אור ה' מקיף אותו כל הזמן מסביב, אור ה' ממלא אותו בתוכו, ואז כולו נמצא בתוך אור ה'. 'מבית ומחוץ תצפנו', אור ה' מקיף אותו מתוכו, מחוצה לו, מכל הצדדים, ואז האדם נעשה זך, נקי. זו המדרגה של אדם הראשון קודם החטא, שנאמר בו שהיה לו כתנות אור בא', כפי שהיה כתוב בתורתו של ר' מאיר בא', הכל היה אור בא', אור ה' ית' שמילא את הכל.

הדברים שנאמרים השתא, הם רחוקים מאד מאד מאד מהחיים שאנחנו מכירים בחוץ, ובדקות יותר - מהמות שאנחנו מכירים בחוץ.

מיתת נשיקה

יש כאן סוגיא אחרת לגמרי של חיים, סוגיא אחרת לגמרי לגמרי של חיים אחרים. אבל בדרך כלל בני אדם שלא נתנו גט כריתות להאי עלמא, לא מאמינים אפילו שיש עולם פנימי, אחר לגמרי.

הרי יש גן עדן, צדיקים יושבים, יש עולם הבא, עטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה. אומר שם ר' דוד המיימוני, שמי שחי בעוה"ז והוא לא מרגיש את אור ה', אור כפשוטו, אור ה', לא משל, לא מליצה, אור ה', אז כשנשמתו יוצאת מהאי עלמא, היא נפרדת מגופו והיא עולה למעלה, היא לא יכולה לחיות בעולם של נהנין מזיו השכינה, עטרותיהם בראשיהם. היא לא נמצאת שם, היא לא מחוברת לשם.

אדם יכול לקיים מצוות, הוא למד תורה, אבל הוא לא חי בעולם של זיו

השכינה, הוא לא חי בעולם שאורו ית' שמו מקיף את הכל, ממלא את הכל. ולכן אפילו כאשר נשמתו נפרדת מגופו ועולה למעלה, אבל הוא לא יכול להידבק באור ה', אור השכינה.

על הפסוק "כי לא יראני האדם וחי" (שמות לג, כ) אומרים חז"ל, בחייהם אינם רואים במיתתם רואים (כלה רבתי פ"ג ה"א). מבואר להדיא בדברי רבותינו שצורת המיתה של צדיקים, שנגלה להם אור ה' בתוקף ובעוז, ולרוב המתיקות של אותה הארה, הם נמשכים אחריה כברזל אחר אבן השואבת, ועל ידי כן נשמתם מסתלקת, ולזה נקרא מיתת נשיקה. נושק האור שנמצא בתוכם עם האור שמתגלה, וזה מוגדר בלשון רבותינו מיתת נשיקה.

זו בודאי לא נשיקה כפשוטו, לא עסקינן כאן בגוף, ובצורת גוף. זו נשיקה של אור שנמצא בתוך האדם. הנפש המשתוקקת, כאשר מתגלה לה האור היותר גדול, מרוב המתיקות של אותו האור, היא נמשכת אחריו כברזל אחר אבן השואבת, ועל ידי כן נשמתו יוצאת מגופו.

"והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים" (שמואל א כה, כט), מי שדבקה נפשו עודנו בעוה"ז, בבתי חומר - באור האלוקי, בודאי שכשהיא תצא מהאי עלמא, היא תדבק באור ה'. אלו הם דברי הראשונים.

אור ה' ממלא את הכל, הוא נמצא בכל מקום. אבל צריך להסיר את הלבושים הצואים, את החיבור לחומר, על מנת לגלות את אותו אור.

עבודה מעשית

מי שמחפש את העבודה למעשה, אומרים חז"ל (קדושין סו ע"א), "התורה מונחת בקרן זווית וכל הרוצה ללמוד יבוא וילמוד". שיקח את הספר "מורה פרישות ודרך הפשיטות", וילמד אותו בעיון גדול מאד, ויעשה למעשה את מה שכתוב שם. למעשה, כפשוטו, לא למחצה, לא לשליש

ולא לרביע, ולא אחד מששים, אלא לעשות את מה שכתוב. "תמים תהיה" - התהלך עמו בפשיטות, ההדרכה הפנימית, לעשות כסדר הדברים.

זהו סדר של חיים שמוציא את האדם מכל צורת החיים שאנחנו מכירים, מכל צורת החיים. זו לא דרך חדשה. זוהי דרך של רבותינו, של "ראשונים כמלאכים".

הכנה אמיתית למתן תורה בשלושת ימי ההגבלה שאנחנו נמצאים בהם, זה לברר בעומק הנפש איזו דרך חיים אנחנו בוחרים, איזו דרך חיים של תורה אור אנחנו מחפשים. להיכן הנפש שלנו מכוונת, להיכן הנפש משתוקקת, להיכן היא רוצה להגיע, ולהיכן היא מאמינה שאפשר להגיע. כאן, עודנו בעוה"ז.

ההשתוקקות, הכמיהה, הביקוש הפנימי שאין לו מנוחה, הכיסופים של עומק הנשמה, אותו רצון פנימי של קול ה' שזועק ממעמקי נשמתו של כל אחד שעמדו רגליו על הר סיני, הם תובעים מהאדם לצאת מהעולם דידן שאנחנו מכירים, ולהיכנס לחיים מסוג שונה לגמרי. לא גרע מגר שנתגייר וקטן שנולד, כניסה לעולם חדש, לעולם חדש לגמרי, עולם שכולו אור ה'.

לזה הרי אנחנו מתפללים בכל יום, על אור חדש לציון תאיר, ונזכה, אנחנו מבקשים לזכות מהרה לאורו, כולנו יחד במהרה לאורו, מבקשים לזכות.

על מנת לזכות בלעתיד, צריך לצרף את עצמנו כאן, השתא, לאותו אור. שיזכה אותנו אי"ה הבורא ית"ש, לחזור ולקבל תורה כפי שהיה בהר סיני, מתוך פרישות של דור המדבר, יצאו ממצרים ועוד לא נכנסו לארץ ישראל, אלא פרושים לגמרי מהאי עלמא. כל דיבור ודיבור מוסרים נפשם אליו ית' שמו, לקבל את התורה מפיו ית', לבחור את הדרך של מורה הפרישות ומדריך הפשיטות, לחזור לצורה של אבותינו, ראשונים כמלאכים, לצורה של מעמד הר סיני, ולזכות יחד כל הכנסת ישראל לקבל תורה בשלמות ממנו ית' שמו אמן ואמן.

שאלת ותשובות שבועות

עבודת פסח ושבועות בפנימיות הנפש

שאלה

לכבוד הרב שליט"א, יש לי שאלה בנוגע לפנימיות העבודה שיש לנפש האדם מצד עבודת הזמן שבין פסח לשבועות.

בפסח העבודה בנפש לכאורה היא העבודה של פשיטות, ביטול אני, ענוה. זהו המשמעות הפנימית של מצה, לחם עוני, לחם של ענוה, לחם של פשיטות, מצב בנפש של "אין אני", ביטול האני והרגשות של הפשטה מה"אני", שהאדם מופשט מה"אני" כיון שיש רק את ביטולו למציאות הרבש"ע. וביחד עם זה יש את איסור אכילת חמץ בפסח, כיון שחמץ מורה על גאווה ועל ענין ישות שבאדם, ובפסח העבודה היא עונה, פשיטות, "מצה" שהוא לחם עוני, היפוך הגאווה והישות, ה"חמץ" שבנפש.

לאחר מכן יש נפילה מהמוחין דגדלות של פסח לעבודה של קטנות, עבודת ספירת העומר, שהוא עבודת הבירור המידות של הנפש הבהמית שלנו, לטפל עם הבהמיות של הנפש ולתקנו, עד שמגיעים אל חג השבועות.

בחג השבועות, השתי לחם בא מחמץ דייקא, בהיפוך מפסח שיש בו איסור חמץ. וראיתי שהרב יצחק מאיר מורגנשטרן שליט"א מסביר שהעבודת הנפש בשבועות הוא לא המצב של "אין אני" כמו בפסח, אלא ל"הקריב" את אני לה', ליקח ה"אני" ולהקריבו לה', להקדיש את הרצונות שלנו ולשעבדם לרצון ה'. כלומר שבשבועות אנו צריכים ליקח את החמץ שלנו, את האני שלנו, ולהקריב אותה לה'.

וא"כ נמצא לכאורה שבפסח יש עבודת את ביטול האני באופן שהאדם אינו חש את האני בכלל, כיון שאין אני ויש רק את מציאות הרבש"ע, וזהו ההפשטת האני בפסח שהוא מרומז ע"י הפשיטות של המצה, אבל העבודה בשבועות אינו להפשיט האני אלא באופן שונה, ליקח האני שלנו ולהקריב אותה לה'.

אם זה נכון, לכאורה השאלה היא, למה הסולם בנוי כך? לכאורה השלב הראשון בעבודה הוא הקרבת ה"אני" לה', ורק לאחר מכן יש את עבודת ההפשטה, להפשיט את כל הרגשת ה"אני" בכלל ולהרגיש רק את מציאות הרבש"ע. א"כ למה הסדר הוא הפוך (פסח שהוא הפשטת האני, אין אני בכלל, ואח"כ שבועות, הקרבת האני להרבש"ע)?

תשובה

בשבועות אין גדר הדבר הקרבת האני כפשוטו, אלא נגלה ביום החמישים, שער הנו"ן, כללות ההפכים. אני - אין, בבת אחת. ונגלה האני האמיתי, הוא ית"ש, ומכח כך נדבק האני הנברא באני האמיתי.

ומה שבפסח נגלה אין, הוא בסוד ביטול החכמה דייקא, כמו שהוזכר פעמים רבות בספרי האדמו"ר הזקן, ולא ביטול של ענוה בחינת בינה. כי בליל פסח נגלה אנכי יוצא בתוך ארץ מצרים, גילוי אור א"ס שלמעלה מממלא כל עלמין ולמעלה מסובב כל עלמין. ואח"כ ביום ראשון נגלה אור הסובב, בבחינת יציאת מצרים בפועל, ששם נאמר ויסב אלקים, לשון הסבה (כמ"ש שמ"ר), ולשון סיבוב, ושורש אור הסובב ואחריו מאיר אור הממלא, ובעיקר בירידת המן.

ובשבועות מאיר אחדות כולם יחדיו. ממלא, סובב, ולמעלה מכך בבת אחת, בסוד אני - אין. כנ"ל. מארכיון שו"ת

מאכלי חלב בשבועות – הטעם הפנימי

שאלה

שלו' להרב שליט"א.

מה הקשר בין מאכלי חלב לשבועות. ואיך אדם יכול להכניס יותר פנימיות אל תוך מעשה זו של אכילת מאכלי חלב בשבועות.

תשובה

כבר נתבארו בזה טעמים רבים, ובס"ד הוצא לאור קונטרס ובקרבו ע' טעמים לדבר.

ונוסיף עוד טעם בס"ד.

תינוק כל מאכלו אינו אלא חלב לרוב עדינותו, ובמ"ת נגלה הוא ית"ש, וירד ה' על הר סיני, וכאשר נגלה הא"ס ב"ה, שאין לו קץ וגבול, הנבראים כולם נהפכים בערכו לקטנים. ולכך במ"ת כל ישראל נתגלו כקטנים ממש "כגמול עלי אמו", שיונק חלב משדי אמו, ולכך נהגו לאכול מאכלי חלב כתינוק. ובמצב זה האדם נמצא בתמימותו העמוקה, ובשבועות חוזרים לתמימות זו, ומתוך תמימות זו דבקים בו ית"ש, תמים תהיה עם ה' אלקיך, ופרושו תמים תהיה - אזי - עם ה' אלקיך, אזי אתה עם ה'. ומכח כך דבקים בתורה, בבחינת תורת ה' תמימה.

מספר שאל לבי

פרחים בבית ובביהכ"ס בשבועות – שורשו וטעמו

שאלה

שלו' להרב שליט"א.

מה הקשר בין פרחים בבית בשבועות. וכשהאדם רואה את הפרחים בשולחנו בשבועות, איך הוא יכול להתבונן על דבר זה באופן פנימי

ולהפוך דבר חיצוני זה לדבר פנימי או דבר עבודה?
 והאם יש עומק במנהג זו משום שהפרחים הם זכרון למה ש"פרחה"
 נשמתן של ישראל בשעת מתן תורה?

תשובה

שורש מנהג זו הובא בשו"ע או"ח (סי' תצ"ד), שנוהגין לשטוח עשבים זכר למתן תורה שהיו שם עשבים סביב הר סיני כדכתיב הצאן והבקר אל ירעו וגו'. וכתב המ"א שם שנוהגין להעמיד אילנות בבהכנ"ס ובבתים זכר שבעצרת נידונו על פירות האילן ויתפללו עליהם. והגר"א ביטל מנהג זה, משום שעכשיו הוא חק העמים להעמיד אילנות בחג שלהם. עיי"ש במ"ב סק"י.

והרי שבפוסקים הוזכר בעיקר לשון של אילנות ועשבים. אולם כלול גם שם תואר פרח בדבר. ויש נהגו לחלק שושנים רמז לישראל שנמשלו לשושנה.

ושורשי הדברים. נודע שבשעת שורשי הקלקול הראשון שעליו אמרו חז"ל שהיה בונה עולמות ומחריבן, בחורבן זה חלקי האור שהיו בו נפלו לרע, ומספר החלקים שנפלו הם כמנין רפ"ח. ורמז לדבר אמרו "ורוח אלקים מרחפת על פנים המים", מרחפת - אותיות - מת - רפ"ח. ובשעת מ"ת (ר"ת מ"ת, שהפך לתם, תורת השם תמימה) פסק המות, כמ"ש בריש ע"ז לחד מ"ד. ואזי אותם חלקי האור, רפ"ח, נתעלו, וז"ש שפרחה נשמתם, כלומר שעלה יחד עמהם חלקי אורות הללו.

וזהו עומק מ"ש ששוטחין עשבים זכר למ"ת שהיו שם עשבים סביב ההר, כדכתיב הצאן והבקר אל ירעו וגו'. וביאורו, שהבהמות נתעלו ממדרגת בהמה למדרגת אדם, כנודע, שבפסח קרבן שעורים מאכל בהמה, ובשבועות חיטים מאכל אדם. ולכך נאמר הצאן והבקר אל ירעו, שאזי נתעלה הכל למדרגת אדם.

ואשר על כן למעשה כתב המג"א שמעמידים עצים זכר לכך שבעצרת

נידונים על פירות האילן ויתפללו עליהם. והיינו תפילה לתקן אכילת עץ הדעת, שהוא הפרי הראשון שנאכל, ולגלות פרי של עץ החיים מכח התורה שהיא עץ חיים, ולכך נהגו להעמידם סביב למקום הקריאה בתורה, שהיא עץ חיים למחזיקים בה. מספר שאל לבי

חג השבועות יום הדין על התור

שאלה

לכבוד מו"ר ועט"ר שליט"א. ידועים דברי השל"ה הקדוש שפי' "בעצרת נידונים על פירות האילן", שנידונים על התורה בחג השבועות. ולכאור' יפלא מאוד מדוע לא למדונו שאר רבותינו ענין נורא זה?

וגם מדוע לא תקנו חז"ל הכנה גדולה לחג השבועות, לפחות כעין שתקנו לקראת ימי הדין של ר"ה ויוהכ"פ, כראוי למי שעומד בדין על התורה שבה תלויה כל העליה הרוחנית שלנו?

ועוד. בשל"ה הקדוש כתוב כי בחג השבועות דנים את האדם לכמה תורה יזכה בכמות ובאיכות מדוע לא תקנו חז"ל תפילות מיוחדות על כך? יישר כח.

תשובה

התורה ניתנה במסירות נפש, שעל כל דיבור פרוחה נשמתם, וכן בכל שנה עיקר מדרגת יום זה מסירות נפש שלמעלה ממדרגת תפילה. ומסירות נפש הוא בבחינת "הלכה ואין מורין כן", ולכך לא נתבאר סדרי עבודה זו בדברי רבותינו. מספר שאל לבי

ליל שבועות – לימוד לבד

שאלה

ביחס ללימוד בחג שבועות, מי שלימוד זה מפריע לו בסדר לימודיו ביום. האם עדיף ללמוד בלילה יחד עם הציבור משום אל תפרוש מן הציבור, או שהתועלת והעליה הפרטית שלו עדיפה על חשש זה של פרישה מהציבור?

תשובה

אם אין ניכר הפרישה ראוי ללמוד לבדו באופן שזה תועלתו. ואם אפשר לו לפחות זמן מועט ילמד עם הציבור. וכן יקשור נפשו בשרש נשמות ישראל ולא ילמד לבדו כפשוטו. מספר שאל לבי

מהות חג שבועות ביחס לנשים ולנערות

שאלה

מהו מהות חג השבועות ביחס לנשים ולנערות, והאיך אפשר להסביר להם את הקשר שלהם לקבלת התורה. במיוחד שהחלק שלהם הוא רגשי, היאך אפשר להסביר להם ברגש את מהות החג?

תשובה

- א. ויחן ישראל כאיש אחד בלב אחד - אחדות עם כל ישראל.
- ב. התקשרות לשרש הפנימי ביותר - מאור שבתורה שלמעלה מדעת חכמה ובינה. והוא מדרגת "תורת ה' תמימה".
- ג. בפועל - מדרגתם מדרגת שירה "תורה איקרי שירה", "וענתה בי השירה הזאת לעד".

[הערכת המערכת: להרחבת חלק זה, ניתן לקרוא את השיעור שירת האשה באספקלריא יהודית, שהובא בספר בלבבי משכן אבנה - מועדי השנה, ח"ב, עמ' תצז]. מספר שאל לב

ליל שבועות – צורת הלימוד

שאלה

מה הרב מציע לעשות בליל שבועות מעבר למה שהרב לימד אותנו שהאדם צריך להכין עצמו. מה סדר הלימוד שהרב מציע? האם לצאת גם להתבודדות? האם ללמוד אותו סדר שיש באותו מקום שהאדם גר או שהוא ילמד לבד?

תשובה

ללמוד מתוך חיבור עמוק מח ולב, כל אחד לפי חלקו, מהמקום העמוק ביותר בנפשו, שער החמישים שבנפש, ביום החמישים. וכחלק מכך יש גם לגעת ב'לבד' שבנפש, שהוא המקום העמוק ביותר בפרטיות הנפש [ע"ע ערך תורה שאלה]. מספר שאל לבי

חג שבועות – האם להתאמץ למצוא מקווה

שאלה

האם לעשות מאמץ מיוחד למצוא מקווה?

תשובה

כן.

מספר שאל לבי

צורת הלימוד בליל שבועות

שאלה

הרב אמר שהעבודה בליל שבועות הוא להתחבר ככל היותר אל שער הנ', תורה של קודם החטא, תורה מתוך מסירות נפש. איך אני יכול לעשות את זה למעשה. שהרי בתורה האדם צריך להיות מרוכז רק

בשכל, ולא להכניס הלב וההרגש. א"כ איך בליל חג השבועות אדם יכול לחבר את עצמו אל שער הנ' שהוא ענין של לב, בלי לטשטש שכלו. בשלמא אם האדם לומד דברי אגדה בליל שבועות, אז הוא לומד באופן של לב, אבל אם אדם לומד או חוזר על שמעתתא, איך הוא יכול להיות מרוכז בשכלו בליל שבועות על לימודו, אם הוא ג"כ רוצה להכניס עבודה פנימית לתוך לימודו. (וכמובן ששאלה זו נוגעת רק לאדם פנימי ולא לאדם שהוא לומד רק באופן של ידיעה שכלית קרה בלבד.)

תשובה

קודם לימודו יכוון לבבו, מתוך עומק הלב ותשובה, כמ"ש הנפה"ח, שער ד'. ולפיכך חלק הלב בעיקר שייך קודם הלימוד, כהכנה ללימוד, "ולבבו יבין ושב".

ולאחר שהכין לבבו היטב ידבק מחשבתו בהשקטה ובריכוז מדויק מתוך התאמצות מחשבה עדינה, שקטה, עמוקה וחדה, עד כלות כח המחשבה, מתוך שקט פנימי, רוגע ונעימות. וכך יעשה וחוזר חלילה לפי ערכו מתוך הכרת כוחות נפשו ללא שבירת כלי המוחין שח"ו בזה נפלו רבים. ולכך נצרך הפסקה של השקטה ביני לביני.

וצורה זו למעשה: תחילה תשובה ובירור הלב, אח"כ דיבוק מחשבה באומץ עד כלות המחשבה מתוך נעם, כנ"ל, ואח"כ השקטה, מנוחה של קדושה. וחוזר חלילה. וקרוב לכך היה צורת לימודו של החזו"א כל ימי עומדו על דעתו. מספר שאל לבי

בס"ד

מסכת שבת דף פח
עמוד ב

נעשה ונשמע
כפה עליהם הר כגיגית

דבר
והיפוכו

בלבבי משבן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון

073.295.1245 | ישראל | 605-313-6660 USA

לא מזנה כלל

את התורה, זה לא במקרה שיכל להיות עוד הרבה אפשרויות איך לאנוס אותם לקבל את התורה, וזו האפשרות שהקב"ה כביכול יכל את זה ויכל את זה ויכל את זה ובמקרה כך היה צורת האונס. אלא מתגלה כאן, מגדירים מתגלה שכל המהות של התורה גורמת לידי כך שכך תהיה צורת הקבלה שלה.

הרי את מה הם באים לקבל? את התורה. אז הצורה איך מקבלים את התורה, היא שייכת למהות העצמית של התורה שכך מקבלים אותה.

נסביר. "כפה עליהם הר כגיגית". ראשית הגדרת הכוחות שבאדם ואחרי כן בצורה של הכפייה של הר כגיגית.

הם קבלו את התורה בשני אופנים, כמו שתוס' כאן מביא ועוד. מצד אחד הם אמרו "נעשה ונשמע". מהצד השני כפה עליהם הר כגיגית. אז הם רצו לקבל את התורה או שאנסו אותם לקבל את התורה? זו שאלה שכבר שואלים חז"ל. מגדירים אחת מן התשובות, לשון הרמב"ם הידוע "כופים אותו עד שיאמר רוצה אני". אז כשהקב"ה כפה עליהם לקבל את התורה זה היה ברצון או באונס? היה בזה גם רצון וגם אונס. מצד אחד זה היה ברצון, מהצד השני זה היה באונס. "כופים אותו עד שיאמר רוצה אני".

המפרשים שואלים למה הקב"ה לא כפה את אומות העולם לקבל את התורה גם כן. אחת מן התשובות: אם הוא יכפה אותם "עד שיאמר רוצה אני", מה מועיל שהוא אומר 'רוצה אני'? כי בעומק הנשמה הוא באמת רוצה, רק יש לו מפריע. כשאונסים אותו מה גורם האונס? שהרצון הפנימי יתגלה. אבל אצל העכו"ם הרצון הפנימי שלהם לקבל את התורה? לא. אז אם הוא יאנוס אותם לקבל את התורה, מה זה יהיה? אונס בעלמא, לא יתגלה הרצון, זה תמיד ישאר האונס. אז מה מונח כאן בהגדרת עומק הכוח של קבלת התורה? שצריך לקבל את התורה גם ברצון וגם באונס בבת אחת. לכן גם היה 'נעשה ונשמע', והיה כפה עליהם

בס"ד נשתדל כהכנה למתן תורה ללמוד קטע מסוים כאן בגמרא במסכת שבת, להתבונן בזה לאט לאט בכמה פנים.

נקרא דבר ראשון את דברי הגמ'.

"זיתיצבו בתחתית ההר אמר ר' אבדימי בר המא בר חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם אמר רב אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא אמר רבא אעפ"כ הדור קבלוה בימי אחשוורוש דכתיב קיימו וקבלו היהודים קיימו מה שקיבלו כבר".

א"כ, הגמ' אומרת שכאשר בני ישראל עמדו במתן תורה, מה נעשה בהם, "מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית". אומר רש"י מה זה גיגית, "קובא שמטילין בה שיכר". חבית שמטילים בה שיכר זה נקרא גיגית. על אף שלפעמים בש"ס גיגית זה גם לדברים אחרים, גם למים. אבל אומר רש"י כפה עליהם הר כגיגית על מנת שיקבלו את התורה. אם אתם מקבלים את התורה, מוטב, ואם לאו, שם תהא קבורתכם.

ראשית בהגדרה ברורה. אז מה הוא עשה בפעולה הזו, הוא העביר אותה ממצב של רצון למצב של אונס. הוא אנס אותם לקבל את התורה, בעל כורחם.

הרבה דרכים למקום איך לאנוס. בשלב ראשון כמובן צריך להבין מדוע צריך שהם יקבלו את התורה מאונס ולא מרצון. לא רק מרצון. שלב שני שצריך להבין, אחרי שכבר מובן מדוע צריך לאנוס אותם לקבל את התורה, יש הרבה דרכים איך לאנוס אותם לקבל את התורה. זו הדרך היחידה לעקור את ההר, בלשון חז"ל נתלש ההר, נעתק ממקומו, ולהעמיד על גביהם את ההר. יתר על כן כמו שאומר המהרש"א, נעשה חור בהר, הוא הכניס אותם לתוך אותו חור, וככה הם מקבלים את התורה.

ברור לכל בר דעת, אם זו הצורה שכך הם קבלו

אותיות פ' וכ' בלשון הקודש זה להפוך את הדבר. אז מה הם קבלו בעומק של קבלת התורה? בכוחות הנפש איך מקבלים את זה בדבר והיפוכו? יראה, בעל כורחו, אונס, ואהבה רצון, דבר והיפוכו. ואז איזה תורה בעומק מקבלים? מקבלים את האור של התורה שהוא דבר והיפוכו. זה עומק פנימיות התורה, מ"ט פנים לטהר, מ"ט פנים לטמא. אבל שניהם בשורש הם דבר אחד. זה נקרא עומק קבלת התורה.

נחזור על היסוד ולאט לאט נפתח אותו בעז"ה. בכוחות הנפש. איזה מקום בנפש הם קבלו את התורה? אונס ורצון. אלו הם שני הכוחות השורשיים של דבר והיפוכו בנפש, רוצה ולא רוצה. לכן בבת אחת מקבלים את התורה, ברצון ובאונס.

ולפי"ז איזה חלק של תורה הם קבלו? מהשורש השורשים עד למטה כל החלקים. אבל מהו השורש השורשים של התורה? דבר והיפוכו.

עכשיו נפתח בעז"ה את הסוגיה לאט לאט של ע"ג שלב, כמה פעמים לראות איפה התגלה כאן בקבלת התורה הדבר והיפוכו שזה עומק הקבלת התורה דבר והיפוכו. נפתח שלבים בעז"ה.

בפסוק כתוב אחרי מתן תורה "והנה העם בוכה למשפחותם". אומר רש"י מה זה בוכה למשפחותם, "על עסקי משפחות היו בוכים". על איזה עסקי משפחות הם היו בוכים? הרי קודם מתן תורה אדם יכל לשאת את הקרובים שלו, הוא לא נאסר. הגיע מתן תורה והם קבלו את התורה, עכשיו אסור לו לשאת את הקרובים. אז אדם היה נשוי עם אישה עם כמה ילדים לפני מתן תורה, במתן תורה נתפרדה החבילה, אי אפשר לחיות ביותר ביחד אחרי מתן תורה.

שואלים המפרשים, הגמ' הרי אומרת גר שנתגייר יכול לשאת קרובים שלו, גר שנתגייר כקטן שנולד. אז קודם לכן הם היו אח ואחות, הם התגיירו אז עכשיו הם הפכו להיות שני אנשים שלא קשורים אחד

הר כגיגית. כי איך מקבלים את התורה? גם ברצון וגם באונס בבת אחת.

עוד פעם מדגישים, גם ברצון וגם באונס וגם בבת אחת.

ניתן רמז. הגמ' בהמשך מביא את הפסוק שנאמר במתן תורה "ארץ ירה ושקטה". במתן תורה נאמר "למען תלמדו ליראה אותי כל הימים". ליראה, יראה י' ר' א' ה', ר"ת ייחוד, רצון, אונס, זה יראה של מתן תורה. "למען תלמדו ליראה אותי כל הימים, ארץ יראה ושקטה".

מונח כאן עומק ההגדרה שאין מקבלים את התורה, ברצון ובאונס. לפי חלק מהמפרשים חלק הם קבלו ברצון את התורה שבכתב. חלק הם קבלו באונס את התורה שבע"פ. יש בחז"ל בתנחומא. ובעומק מונח כאן שאת אותו דבר עצמו צריך לקבל גם באונס גם ברצון.

להעמיק עוד מעט ולפי זה נפתח בעז"ה את הסוגיה בהרחבה.

כאשר מקבלים את התורה מקבלים את התורה הפנימית ביותר. מהי התורה הפנימית ביותר? מהשורש עד הד' אמות של הלכה. מה השורש הפנימי של התורה? לכלול את ההפכים. כל ההפכים שורשם אחד, דבר והיפוכו דבר והיפוכו.

בהתחלה דבר והיפוכו נראה או זה או זה. אבל בשורש העליון דבר והיפוכו מהו, שניהם אחד. שני הדברים ההפוכים למה הם הפוכים? כי הם לא קשורים אחד לשני הם לא הפוכים. הפוך כלומר שהוא דבר אחד, והצד השני שלו בדיוק ההפך שלו. שניהם בדיוק דבר והיפוכו אז בהכרח שיש להם שורש אחד. זה נקרא העומק של קבלת התורה.

"כפה עליהם הר כגיגית". מה זה כפה עליהם הר כגיגית, מלשון כף. מה השורש של המילה כף, 'הפך',

נתבונן התבוננות פשוטה. הרי אנחנו בני אברהם יצחק ויעקב. כל הזמן מזכירים "אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב", ברית אבות. אם כפשוטו מתן תורה גר שנתגייר כקטן שנולד, אז אנחנו יכולים להזכיר זכות אבות? אברהם יצחק ויעקב היו לפני מתן תורה, אנחנו במתן תורה נתגייר כקטן שנולד דמי, אין לנו שום שייכות בכלל למה שהיה קודם. זה יכול להיות כזה דבר? ברור שלא. אנחנו מחוברים לשורשים שלנו.

עכשיו נתבונן להבין א"כ את עומק ההגדרה שהוזכרה. מצד אחד מתן תורה עושה התחלה חדשה לגמרי. אבל מהצד השני, אומר המהר"ל, זה היה באונס, אז זה גורם שהוא לא התנתק לגמרי מהמצב הקודם. אז מה זה מתן תורה, התחלה חדשה לגמרי או המשך של מה שהיה?

מגדירים את זה בהגדרה לא ברורה, זה חלק מחלק, משהו לא ברור. זה התחלה חדשה או המשך של מה שהיה? עולם לפני מתן תורה ועולם אחרי מתן תורה זה המשך של מה שהיה? תשובה לדבר: זה דבר והיפוכו. מצד אחד כמובן מתן תורה מהו? בניין של עולם חדש לגמרי, מה שהיה קודם לכן זה לא מה שיש עכשיו. מצד שני מתן תורה הוא המשך של מה שהיה קודם, בני אברהם יצחק ויעקב ממשיכים את מה שהיה. זה נקרא עומק המהות של מתן תורה.

עוד פעם, איזה תורה הם קבלו כמו שנתבאר, דבר והיפוכו. הסברנו עכשיו דוגמא בהירה שורשית מאוד, כשהם קבלו את התורה, באיזה מקום הם קבלו? אונס ורצון. האם הם התנתקו לגמרי מהעבר והתחילו התחלה חדשה או לא התנתקו לגמרי מהעבר? הם גם התנתקו לגמרי מהעבר, גר שנתגייר, אבל מצד שני עדיין יש להם המשך למה שקדם קודם לכן. זה עומק המהות של התורה שהם קבלו ולכן המהות אצלם בנפש, מצד אחד התחלה חדשה לגמרי, מהצד השני המשך של מה שהיה קודם לכן.

לשני, הוא יכול להתחתן איתה. במתן תורה הרי הם התגיירו, גירות מילה וטבילה, הרי הם התגיירו. אז לפני מתן תורה הוא נשא אישה, אומר רש"י מחז"ל "על עסקי משפחות", הוא היה צריך לפרוש ממנו כי הם נאסרו בעריות. אין שום עריות. כולם הפכו להיות לא קרובים זה עם זה. מי שהייתה לפני כן אשת איש הפכה להיות פנויה. מי שהייתה אחותו הפכה להיות לשום קשר אליו. אז למה הם לא יכול לשאת? כך שואלים המפרשים.

אומר המהר"ל הגדרה עמוקה, בכמה מקומות נמצא המהר"ל, בגור אריה, בפרשת וישב ועוד. מתי נאמר גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, רק אם הוא התגייר ברצון, אבל אם הוא התגייר באונס לא נאמר הדין של גר שנתגייר כקטן שנולד. הרי מה היסוד של גר שנתגייר כקטן שנולד. ברצון הוא התנתק לגמרי ממה שהיה והוא מתחיל עולם חדש לגמרי. גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, עד עכשיו הוא היה משהו אחד, ברצון הוא התנתק בניתוק גמור, עכשיו הוא מתחיל עולם חדש, זה גר כקטן שנולד דמי.

אבל אם מה שהוא עשה את המצב הקודם זה באונס, אז הוא עזב אותו לגמרי? לא. אם הוא עזב אותו ברצון זה עזיבה גמורה, אבל אם מה שהוא עכשיו התנתק מהמצב הקודם זה באונס, אז הוא עזב את המצב הקודם לגמרי? לא. ממילא לא נאמר כקטן שנולד דמי, לא נאמר בגר את יסוד הדין. ככה אומר המהר"ל. ולכן הם היו אסורים בקרובים שלהם.

דבר ראשון התבוננות. מה ההסתכלות הפשוטה אומרת, בשעה שבני ישראל קבלו את התורה והפכו להיות גר שנתגייר כקטן שנולד דמי כפשוטו, התחילו חיים חדשים לגמרי. עד מתן תורה היה מצב אחד, ממתן תורה מצב שונה לגמרי. זה ההסתכלות הבהירה והפשוטה. מה מלמד אותנו המהר"ל? לא. מתן תורה הוא כמובן מצד אחד התחלה חדשה, אבל מה שהיה קודם לכן לא התנתקו לגמרי.

היה, כפה עליהם הר כגיגית, ומהי הגיגית? חבית של שיכר. ובסוף איזה תורה הם מקבלים בימי הפורים? תורה במדרגה של יין. כל יין, כידוע עד מאוד מאוד, מה מתגלה בפורים, ונהפוך הוא. ארור המן ברוך מרדכי, מתהפכים הדברים. זה לא שבפתאום אחרי כן בימי אחשוורוש הם קבלו את התורה אז באופן כזה ש"ליהודים הייתה אורה ושמחה", ימי משתה ושמחה, "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע". אלא זה התחיל בכפייה עצמה. הכפייה עצמה מגלה דבר והיפוכו. זה פשוט. קודם לכן הסברנו מהו דבר והיפוכו, רצון ואונס. עכשיו השלב הבא, עצם האונס עצמו מגלה דבר והיפוכו. מצד אחד זה אונס, אז הם התחייבו לקבל את התורה באונס. מהצד השני האונס הזה מה הוא גורם? מודעה רבה לאורייתא שהם לא חייבים בקבלת התורה.

זה לא במקרה שהקב"ה כפה עליהם ואחרי כן כביכול הכפייה לא מחייבת. לא! יש כאן הגדרה לגמרי אחרת. כתוב כאן הגדרה שמצד אחד האונס מחייב, מהצד השני האונס לא מחייב. הקב"ה כופה עליהם, אבל מודעה רבה לאורייתא. איפה התגלה אותו עומק שהאונס מחייב ומצד שני הוא לא מחייב, דבר והיפוכו. לכן הוא כפה עליהם הר כגיגית, גיגית - חבית שיכר יין, מתגלה ביין דבר והיפוכו. זה בדיוק היה הכפייה, הוא כפה אותם לקבל את הדבר והיפוכו. לא רק שהוא כפה אותם כפשוטו, הוא כפה אותם לקבל את הדבר והיפוכו. אז הכפייה גורמת בעומק שעצם הכפייה עצמה זה דבר והיפוכו, מצד אחד זה הכפייה עצמה, ועוד מעט נסביר יותר ברור, אבל מהצד השני הכפייה הזו היא במדרגת מודעה רבה לאורייתא, זה לא מחייב. אז מה זה הכפייה הזו? היא מחייבת ולא מחייבת.

אז במתן תורה הם קבלו את הכפייה מדין הכפייה ויש מודעה רבה לאורייתא. בפורים הם חזרו וקבלו את זה מדין הרצון. אבל זה לא התחיל בפורים, אלא זה התחיל ב"כפו עליהם כגיגית, כגיגית שיכר של

דוגמא בהירה מאוד איפה מתגלה האופן של ההפכים בסדר של מתן תורה.

נתבונן עוד. כאשר הם באים ומקבלים את התורה, "כפה עליהם הר כגיגית". אז הזכרנו קודם לכן, הקב"ה כפה עליהם, הוא יכל לכפות בהרבה צורות, למה הוא כפה עליהם דווקא הר כגיגית? מה זה גיגית, כמו שהזכרנו קודם את לשון רש"י, חבית של שיכר. למה דווקא הוא כפה עליהם כגיגית, הוא יכול להביא הר בלי לעשות כגיגית, הוא יכול לעשות שאר דברים, למה הוא כפה עליהם הר כגיגית?

גיגית - שיכר, שיכר - יין. הרי לאחר מכן אומרת הגמרא כמו שהזכרנו, מכאן מודעה רבה לאורייתא, מה המודעה רבה לאורייתא, שהוא כפה עליהם את ההר ולכן הם קבלו. אבל אלמלא היה כופה, הם לא היו מקבלים. אז מה מועיל כל הכפייה? אם יש מודעה רבה לאורייתא, וכל מה שהם קבלו את התורה היה בכפייה, והם יכולים לומר הקבלה היא איננה קבלה כי לא קבלנו את זה ברצון אלא קבלנו את זה באונס, ולכן מודעה רבה לאורייתא שהם יכולים לומר להקב"ה המתן תורה הזה של כפה עליהם הר כגיגית הוא לא מחייב. הקב"ה לא ידע שזה לא מחייב? אז מה זה עוזר שהוא כופה עליהם, ואחרי שהוא כופה עליהם הם יכולים לומר מודעה רבה לאורייתא שהם לא מקבלים את התורה כי זה היה באונס. מה יעזור אותה כפייה??

יתר על כן הרי המשיכה הגמרא ואמר "אעפ"כ [שיש מודעה רבה לאורייתא] הדר קבלוה בימי אחשוורוש". קבלו באונס, אומרים שהקבלה לא מחייבת כי זה אונס, לאחר מכן חוזרים ומקבלים את התורה בימי אחשוורוש.

מה הסדר של הדברים. ברור. הרי מה מתגלה בימי אחשוורוש, מה הסוף של כל ימי אחשוורוש, ימי משתה ושמחה. ומה עיקר השתייה בפורים? לא ניסוך המים, עיקר השתייה בפורים שיכר, יין. אז איך מתן תורה

אישה נקנית בחופה או לא. חופה האם הוא עושה רק גמר קנין, אחרי שקידשו עושים חופה, או שחופה גם יכולה לקנות כמו כסף שטר וביאה. שיטת רב הונא שחופה קונה כבר מהתחלה, אפילו אם לא היה כסף ולא היה שטר ולא היה ביאה אם הוא עשה חופה, שיטת רב הונא חופה קונה.

אומר הפנים יפות, כאשר הם נתקדשו כאן, מכוח מה הוא קידש אותם? הוא עשה חופה. איך נהיה חופה? "כפה עליהם הר כגיגית", כמו שהזכרנו את דברי המהרש"א, נהיה חור באמצע. אז כביכול הקב"ה וכנסת ישראל איפה הם היו? בתוך אותו חור בהר. זה היה חופה. מדין חופה קונה. הוא קנה אותם מדין חופה. אז ה"כפה עליהם כגיגית", אז הוא הפך להיות חופה קונה.

אבל יתר על כן, אומרים חז"ל, הרי יש דין של אונס ודין של מפתה. מפתה הוא צריך לתת לה כמוהר הבתולות כמפורש בקרא. באונס הדין הנוסף שנאמר "לא יוכל לשלחו כל ימיו", הוא חייב לשאת אותה ולא לשלוח אותה כל ימיו.

אז מה היה כאן לפי זה במתן תורה. הוא אנס את בני ישראל, אונס אומרים חז"ל, ואז הוא עשה מיד קידושין ע"י חופה. מה הרווח שהקידושין האלה יהיו באופן הזה? מפורש ברבותינו, חז"ל אומרים מפורש שנאמר באונס "לא יוכל לשלחו כל ימיו". אם בני ישראל כביכול מתקדשים להקב"ה כביכול ברצון, מה יכל להיות אחרי כן, החליפם באומה אחרת, יכול להיות פירוד. עכשיו שנעשה מציאות שקבלת התורה היא באופן של אונס, וזה חופה של אונס. אז החיבור עכשיו של הקב"ה והכנסת ישראל לא יכול להתנתק לעולם. זה נקרא מתן תורה. "כפה עליהם הר כגיגית" הוא מגלה חופה, הוא מגלה אונס, והוא מגלה שאי אפשר יותר להתנתק ממדרגת החיבור שנעשה ביניהם.

נסביר עכשיו את העומק, את הדבר והיפוכו.

יין". וכשהם מקבלים עוד פעם בפורים ברצון, את מה הם מקבלים? במתן תורה הם קבלו את אותו דבר מדין כללות ההפכים, אבל התגלה יותר ה"כפה עליהם". בפורים מתגלה יותר "קבלוה באהבה". אבל את שניהם הקבלה - מקבלים אותו כדבר והיפוכו. גם כלול כאן האונס והרצון, אבל באונס עצמו מונח שני החלקים. מצד אחד זה אונס והם מחויבים, מצד שני האונס גורם שהם לא מחויבים. זה עומק מהות הקבלה. בפורים התגלה יתר הצד של האהבה באונס, ובמתן תורה התגלה יותר הצד של הכפייה של היראה שבאונס. אבל שניהם זה אותה קבלה, שני קבלות לאותו דבר לשני הצדדים.

יתר על כן יש בחז"ל ומוכא בכמה וכמה מפרשים. הקב"ה כפה עליהם הר כגיגית והם קבלו את התורה. כמו שמבואר כאן בהמשך הגמרא, עוד בחז"ל, שמדרגת מתן תורה היה בה שני חלקים, היה בה חלק אחד שהם את התורה מהר סיני. החלק השני, שהם הפכו להיות עם הקב"ה חתן וכלה. הגמ' אומרת בהמשך "עלובה כלה שזינתה תוך חופתה". במתן תורה הוא היה "כחתן היוצא לקראת כלה". במתן תורה היה מצד אחד חיבור של ישראל עם התורה, ובמתן תורה היה עוד חלק, חיבור של הקב"ה וישראל ע"י התורה. מדין שטר, אומר חז"ל, מקדשה בשטר, התורה הייתה שטר שע"י כן הם נתקדשו.

אז במתן תורה התגלה שהקב"ה כביכול נישא לבני ישראל.

נישא לבני ישראל באונס או ברצון? אז אם הם אומרים 'נעשה ונשמע', אז קבלת הנישואין זה ברצון. אבל כשהם נישאים להקב"ה "כפה עליהם הר כגיגית", מצד כך הנישואין האלה באונס.

אז סוגיה באונס של תלוהו וקדיש. זה סוגיה. אבל מבארים חז"ל, הפנים יפות מאריך בזה, שכל מה שהיה מתן תורה, בגמ' בקידושין האמוראים נחלקו אישה נקנית בכסף שטר וביאה, שלוש אפשרויות. האם

מסכת שבת דף פח עמוד ב'

להבין אבל עכשיו ברור. "עלובה כלה שזינתה תוך חופתה". אז מצד אחד מה קרה במתן תורה לאחר, מכן, מנסים לברות. אבל מהצד השני מה קורה במתן תורה, "לא יוכל לשלחה כל ימיו", הם מחוברים קבוע לכנסת ישראל. "איכה ישבה בדד העיר רבתה עם הייתה כאלמנה". אומרים חז"ל מה זה "כאלמנה", הייתה אלמנה. אומרים חז"ל לא אלמנה גמורה, זה כאלמנה.

כאן כאשר בני ישראל מקבלים את התורה במדרגת הר סיני, מצד אחד הם בורחים כתינוק הבורח מבית ספרו, עלובה כלה שזינתה תוך חופתה. אשת איש שזינתה הדין שלה אסורה על בעלה. אבל מאידך מדרגת מתן תורה מהי? לא יוכל לשלחה כל ימיו, הם מחוברים להקב"ה לנצח נצחים. זה העומק של קבלוה ברצון וקבלוה באונס דבר והיפוכו. מדין הרצון יש זמן שאני רוצה ויש זמן לאחר מכן, אולי הוא לא רוצה. אבל לאחר המדרגה שהם קבלו באונס, זה לא תלוי בזמן, זה תמיד עומד לעולם. זה דבר והיפוכו שיש במדרגת מתן תורה.

קדושת מתן תורה, האור של מתן תורה שהיה, זה האור שלזמן בפנימיות או שהוא נסתלק? בחיצוניות כל שנה ושנה מגיע יום החמישים יום מתן תורה, יש לנו מועד של מתן תורה. המועד הזה יתקיים או לא יתקיים? עלובה כלה שזינתה תוך חופתה", מעמד הר סיני הרי הם נפלו מהמדרגה, "אני אמרתי אלוקים ובני עליון כולכם" - אבל - "אכן כאדם תמותון". חטאו בחטא העגל התבטל המדרגה של המתן תורה.

אז למה כל שנה אנחנו עושים יום טוב ביום מתן תורה? משל למה הדבר דומה, אדם התחתן עם אישה, בשנה הראשונה שהגיע יום הנישואין, הם עושים. שניה הם גם עושים, שלישית הם גם עושים. אחרי ארבע שנים הם לא הסתדרו, אז התגרשו. מגיע יום הנישואין הוא התקשר אליה, את רוצה לחגוג את יום הנישואין? ... איזה יום נישואין לחגוג??! הם התגרשו.

איזה הר הוא כפה עליהם? הר סיני. 'סיני' אותיות ה' ניסי. סיני אותיות נס י'. כל נס שנעשה הוא הופך להיות דבר קבוע או שהוא לזמן? עשרה ניסים היו בבית המקדש, שם היה קביעות. אבל נחרב בית המקדש, הנס מפסיק. דבר שהוא קבוע לא קוראים לו נס, קוראים לו טבע, מנהגו של עולם. כל נס הוא לזמן.

אז מצד כשפוטו של הר סיני, שהוא עומד במקומו, מקבלים את התורה. אז מדרגת הקבלת התורה לכמה זמן היא תחזיק? סיני נס, אז לכמה זמן היא תחזיק? לזמן, אחרי כן הכל יתבטל. "במשוך היובל המה יעלו בהר", קדושת הר סיני היא לא לעולם היא רק לזמן מעמד הר סיני, "במשוך היובל המה יעלו בהר". אז אם מקבלים את התורה מדין סיני כשפוטו, זה הופך להיות דבר שיש לו בטלות. אבל סיני, במקום היו"ד הופך להיות אל"ף, אונס, אונס, סיני 'נס יו"ד', 'אנס' אותיות נס א'. אז מה הנס הופך להיות? כשהוא אונס אותם מה הוא הופך אותם? שהנס יהפוך להיות קבוע. זה נקרא מדרגת הר סיני כפה עליהם הר כגיגית.

לולא שהוא כפה עליהם הר כגיגית, אז כמה הזמן של המדרגה של מתן תורה? זמן של קבלת התורה, ולאחר מכן "במשוך היובל המה יעלו בהר", זה נסתלק. אבל כשהם מקבלים את התורה מכוח אונס, שהקב"ה אונס אותם לקבל את התורה, אז כמה זמן עכשיו יחזיק מדרגת קבלת התורה? "לא יוכל לשלחו כל ימיו". זה נעשה קביעות של מדרגת מתן תורה לעולם, כנסת ישראל והקב"ה הופכים להיות אחד.

המילה 'נס' עצמה בלשון תורה הופכת להיות גם כן "וינס החוצה". הוא יוצא החוצה. אז אם זה היה נס לזמן, לאיזה מדרגה זה היה? "עלובה כלה שזינתה תוך חופתה". הוא נסה וברחה, או בלשון חז"ל "כתינוק הבורח מבית ספרו", הוא נס, בורח. אבל כשהיה מדרגה של אונס, מה מתגלה עכשיו במתן תורה? לא יוכל לשלחה כל ימיו".

המחזור החדש. אז מה מתגלה בשנת החמישים, הוא גם סוף של מה שהיה קודם לכן, והוא גם ההתחלה של המניין החדש לשבע פעמים שבע החדשים. זה נקרא העומק של ההפכים.

כל דבר על דרך כלל, או שהוא ראש או שהוא סוף. "שנהיה לראש ולא לזנב", אז הוא ראש או סוף? כל דבר או ראש או סוף. מה מתגלה בשנת החמישים או ביום החמישים? הוא גם הסוף של המצב הקודם והוא גם ההתחלה של העולם החדש. זה נקרא בעומק "כפה עליהם הר כגיגית".

ונסביר. "כפה עליהם הר כגיגית", רש"י אומר בפסוק בשירת האזינו בדברים, "יסובכנו יבוננהו יצרנהו כאישון עינו". מה זה יסובכנו? אומר רש"י מחז"ל, בהר סיני שהוא כפה עליהם הר כגיגית הוא עשה להם דבר סביבותיהם. זה יסובכנהו, מסביבותיהם, כפה עליהם הר כגיגית זה יסובכנהו. דבר שהוא ראש הוא לא סוף, דבר שהוא סוף הוא לא ראש, זה מה שהזכרנו מקודם. איך יכול להיות דבר שהוא גם סוף וגם ראש? אדם שעושה עיגול, הוא מתחיל לצייר אותו, אז זה התחלה, הוא עושה את כל ההיקף, הוא מגיע עכשיו לסוף. הוא מגיע לסוף, לאיפה הוא הגיע? הוא הגיע להתחלה. זה נקרא יסובכנהו, זה מדרגת מתן תורה. מתגלה שההתחלה היא הסוף והסוף הוא ההתחלה.

נתקדם הלאה. "ויתייצבו בתחתית ההר מלמד כפה עליהם הר כגיגית". איפה כתוב את ה"מלמד שכפה עליהם הר כגיגית"? "ויתייצבו בתחתית ההר? מאיפה לומדים את זה? אז כמו שאומר רש"י והראשונים, "ויתייצבו בתחתית ההר", כפשוטו מהו תחתית ההר? נמצאים סמוך לרגלי ההר. רגליהם נמצאים ליד ההר, כפשוטו. אבל כתוב בלשון הפסוק "ויתייצבו בתחתית ההר", משמע "בתחתית ההר" הם היו מתחת להר. מתחת להר, אז ההר נמצא על גביהם. מלמד שכפה עליהם הר כגיגית. כך מסביר כאן רש"י והמפרשים

מתן תורה הרי הם עזבו, אז איך אנחנו עושים שמחה כל שנה במתן תורה??

מה מונח כאן בהגדרה, "הייתה כאלמנה". בחיצוניות מה קרה, אשת איש שזינתה אסורה על בעלה, עלובה כלה שזינתה תוך חופתה. זה אם זה תלוי ברצון, קודם היא רוצה את זה, לאחמ"כ השתנה רצונה היא רוצה מישהו אחר. אבל מהצד הפנימי של מתן תורה מתגלה "לא יוכל לשלחה כל ימיו", זה האור הפנימי של מתן תורה שעומד לעולם שאין לו שום אפשרות של ניתוק. אז חוזר כל שנה היום החמישים, מה מתגלה ביום החמישים? האור שזה לא יכול להתבטל. אז כל שנה אנחנו חוזרים ועושים יו"ט ביום מתן תורה.

יום החמישים, שנת החמישים זה דבר והיפוכו. ממשיכים פנים לדבר והיפוכו. יובל - שנת החמישים. סופרים שבע שנים, נעשה שמיטה. שבע פעמים, נעשה יובל. איפה נאמר לשון של יובל בתורה, באחד מהמקומות שנאמר יובל בתורה, "במשוך היובל המה יעלו בהר". אז זה הזכרנו קודם לכן. ושם כוונת הדבר יובל? מה זה "במשוך היובל"? זה תקיעה בשופר, ביובל תוקעים בשופר. "במשוך היובל המה יעלו בהר".

שנת החמישים, איך מונים חמישים שנה? שבע פעמים שבע, הגענו לארבעים ותשע. שנת החמישים הופכת להיות שנת היובל. אחרי כן מתחילים לספור עוד פעם שנה ראשונה שניה, שבע, ועוד פעם שבע. מתי מתחילים לספור את השבע החדשים, משנת החמישים או החמישית ואחת? מחלוקת מפורשת בגמ' בין חכמים לרבי יהודה. לכאורה מתחילים לספור שבע, שבע פעמים שבע - ארבעים ותשע, זה שמיטה. אחרי השמיטה יש עוד שנה שנקראת יובל ואז מגיעה שנה חדשה שמתחילים לספור. לשיטת ר' יהודה, עולה לכאן ולכאן. שנת החמישים הוא גם הסוף של הארבעים ותשע הקודמים אבל הוא גם התחלה של

נקרא גת, ברור ופשוט. מה עכשיו התגלה במתן תורה, להבין נפלא, "כפה עליהם הר כגיגית". אז קודם לכן כפשוטו של הפסוק, איפה הם עמדו בהר? בתחתית ההר ברגליהם, הם עמדו סמוך להר. מה קורה עכשיו שהוא כופה עליהם הר כגיגית? אז מה שהיה למטה ברגליים עכשיו הופך להיות למעלה בראש. ההר שהוא כופה עליהם, מקבלים את התורה, אז מה שהיה גת ג' תחתונות הופך להיות עכשיו ג' עליונות. זה מה שהסברנו ראש וסוף ראש וזנב, או ראש או זנב, דבר והיפוכו. אבל כשלוקחים את זה בצורה של עיגול, אז הראש הופך להיות הסוף והסוף הופך להיות הראש וחוזר חלילה. זה נקרא מדרגת מתן תורה 'סובבהו'. "סובבהו", הם באים ומקבלים את התורה באופן שזה הופך להיות ראש וסוף בבת אחת. זה מדרגת מתן תורה דייקא כפה עליהם הר כגיגית.

הגמ' אומרת בשבת להלן, "ישראל שעמדו רגליהן על הר סיני פסקה זוהמתן". בשעה שאדם הראשון אכל מעץ הדעת, אדם וחיה נכנס פה זוהמה, והזומה הזו ממשיכה לכל הדורות כולן. הזוהמה הולכת הלאה והלאה. ישראל שעמדו רגליהם, מדגישים את הלשון, על הר סיני, כאן מתייחסים לאיזה עמידה על הר סיני, אל על "כפה עליהם הר כגיגית", אלא "ישראל שעמדו רגליהם על הר סיני פסקה זוהמתן". "רגליה יורדות מוות", שם מקום הזוהמה, איפה הפסולת יוצא מהאדם, בין הרגליים, שם הזוהמה. "פסקה זוהמתם".

איך פסקה זוהמתם כשהם עמדו על הר סיני. ישראל שעמדו רגליהם על הר סיני פסקה זוהמתם, איך מתן תורה גורם לידי כך שפסקה זוהמתם? יש בזה כמה מהלכים. הם עומדים בהר סיני והקב"ה כופה עליהם את ההר. הר מהו, מדבר? בעל חי? צומח או דומם? כמובן הוא דומם. דומם יכול להיעקר ממקומו מצד עצמו? בפשטות "כפה עליהם הר כגיגית", הקב"ה עקר את ההר.

אבל אומרים רבותינו שההגדרה היא אחרת. "למה

הנוספים. אז לולי שהוא כפה עליהם את ההר, אז איפה הם היו נמצאים? הרגליים שלהם סמוך להר. כשהוא כפה עליהם את ההר, איפה ההר נמצא? על הראש שלהם. אבל איפה הוא מתחיל? מתחיל לכפות דבר על דבר. ומאיפה הוא מתחיל? מראש, ולאט לאט זה יורד.

צורת אדם בכללות איך היא בנויה? יש ראש, יש לו שני צדדים ואמצע. אוזניים בצדדים, שאר החושים באמצע, החוטם באמצע, הפה באמצע. לאחר מכן יש גוף. הגוף באמצע, שני ידיים בשני הצדדים. לאחר מכן יש רגליים, שני צדדים שני רגליים, באמצע אות ברית קודש. זה צורת אדם כמו שאומרים רבותינו. צורת אדם מחולק לשלושה חלקים, ראש, הגוף, והרגליים. הכל בנוי במערכת של שלוש שלוש שלוש. עוד פעם, הראש הוא באמצע, בצדדים אוזניים. הגוף באמצע, שני צדדים שני ידיים. רגליים בצדדים, אות ברית קודש באמצע. זה צורת אדם כמו שהרחיבו רבותינו.

"כפה עליהם הר כגיגית", גיגית זה חבית של שיכר. למה היא נקראת גיגית? מלשון גת. "גת דרך ביעקב". גת זה מקום שעושים בו יין. אז הכלי שלתוכו נותנים את היין נקרא גיגית מלשון שכאן עושים את היין ומכניסים לתוכו את היין. כשמכניסים לתוכו את היין, היין עושים אותו ברגליים, והוא נקרא לכן גת, שדורכים ברגליים את הענבים ועושים יין. אז היין הזה שנותנים אותו לתוך החבית, החבית הזאת עכשיו תקרא גיגית.

ועכשיו נבין נפלא. ג' גת', זה השורש 'גת'. 'גת' ראשי תיבות ג' תחתונות. מה הם הג' תחתונות בצורת אדם לפי מה שהוזכר קודם לכן. הרגליים, הם נקראים בלשון רבותינו ג' התחתונות. יש ג' עליונות בראש, ג' אמצעיות בגוף, ג' תחתונות ברגליים. איפה הרי עושים את היין, כמו שהזכרנו קודם לכן, באיזה צורה? דורכים ברגליים על הענבים ויוצא יין, לכן זה נקרא גת - ג' תחתונות, מהם דורכים ונעשה יין על שם כן זה

תהא קבורתכם". אז כשהמן בא וגוזר על כל היהודים, מאיפה השורש שלו? "מימיהן מקבלין". אז מה הם עשו? "הדר קבלוה בימי אחשוורוש", התהפך מה"אין מקבלים שם תהא קבורתכם" ל"מקבלים" שיש שם התחלה של חיות.

אבל עוד פעם נחזור דבר והפיכו שמתגלה במתן תורה וכפה עליהם הר כגיגית. "כפה עליהם הר כגיגית" מגלה דבר והיפוכו. "אם אין מקבלים שם תהא קבורתכם, אם מקבלים את התורה" - מתגלה כשהם עומדים על הר סיני וחי לעולם. הרי אלמלא חטאו בחטא העגל כמו שאומרת הגמ' בתחילת עבודה זרה, אלמלא חטאו בחטא העגל פסקה זוהמתם פסקה מיתה מישראל. אם כן מה מתגלה הדבר והיפוכו. מתגלה כאן כח של מיתה ומתגלה כח של חיים, דבר והיפוכו שמתגלה.

מהו הדבר והיפוכו, בעומק, שמתגלה, הרי למעשה הם קבלו את התורה, אם הם קבלו את התורה אז אין מיתה.

מדויק כמו שהזכרנו מקודם, הרי הקבלה היא לא קבלה גמורה כי היא דבר והיפוכו, אז מתגלה בקבלה מודעה רבה לאורייתא. אז הכוח של המיתה עדיין כל הזמן נמצא. לכן המן יכול לבוא ולגזור להשמיד להרוג ולאבד. מאיפה הוא גזר להשמיד להרוג ולאבד, הרי הוא לא חידש גזירה, אלא מאיפה הכוח הזה? מ"אין מקבלים את התורה", אז מתגלה המציאות של "שם תהא קבורתכם", מהכוח הזה שהוא כל הזמן נמצא.

אז כמובן המן ניסה לגלות צד אחד של מיתה. אבל מהצד השני בעומק שזכו ונתהפך המיתה הזה לחיים, נאמר "ימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם", כלומר דבר שאין לו הפסק לעולם, ימי הפורים אינם בטלים לעתיד, זה האור שהפך מהדבר שהוא מוות שהוא מציאות של ביטול.

עכשיו בפועל איך אנחנו מגלים בפועל את הדבר

תרצדון הרים גבנונים", אומרים חז"ל כולכם גבנונים אצל הר סיני. מה זה "תרצדון". דבר שמקפץ. מכוח ההארה של מתן תורה הדומם של ההר הפך להיות חי, ואז כפה עליהם הר כגיגית, הוא התהפך.

מסביר הפנים יפות, ההר עצמו הפך להיות חי. מאיפה הוא הפך להיות חי? כמובן מ"עץ חיים למחזיקים בה", התורה הקדושה שהיא תורת חיים, אז ההר שעליו ניתנה התורה הוא הפך להיות חי. בשעה שאדם הראשון חטא נעשה בו זוהמה. מה הזוהמה הזו גרמה? "ביום אכלך ממנו מות תמות". וכשהוא מת הוא הופך להיות בלשון הש"ס דומם (כשהאדם חי הוא מדבר). ומה מתגלה במתן תורה. שהדומם, ההר עצמו, הפך להיות חי. קל וחומר שמי שעמד מעל ההר או בתחתית ההר הופך להיות חי. זה פסקה זוהמתם. אז ע"י כן הזוהמה של טומאת מת שהוא שורש לאבי אבות הטומאה, נעקרה זוהמתן כשהם עומדים על הר סיני.

ולהבין ברור. נעקרה זוהמתם כשהם עומדים על הר סיני. מדוע. כי הדומם הפך להיות חי מהתורה עצמה. זה צד אחד של המטבע.

אבל מהצד השני הוא כופה עליהם את ההר והוא אומר להם "אם מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם". מה ההר הזה גורם, שורש של חיות או שורש של מיתה? דבר והיפוכו. מצד אחד כמובן "אם אין מקבלים את התורה שם תהא קבורתכם", ואם הם היו אומרים שהם לא מקבלים כביכול, אז מה היה קורה עם כל המתן תורה ועם כל הכנסת ישראל? אין לך שורש של כל עם ישראל בעולם. הרי אחשוורוש גזר להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים טף ונשים ביום אחד. הרי מאיפה היה לו כח לגזור כזו גזירה? כל היהודים להרוג אותם בבת אחת, היה פעם כזה דבר בעולם שיש אפשרות להרוג את כל היהודים בבת אחת? כן. איפה היה כזה אפשרות? במתן תורה עצמו, "אם אין מקבלים שם

עשרה, ארבע מאות חמישים ושמונה, כגימטרייה של חתן. זה החתן, מצד אחד חיים, כחתן היוצא לקראת כלה מדרגת מתן תורה. מהצד השני מוות.

אבל נזכה בעזר ה' שזה לא יהיה מקבלים את התורה בקלקול, אלא המוות של ממת עצמו באוהלה של תורה מחד, ומאידך חיים. והדבקות בעסק התורה זה המדרגה של חיים ומוות ביד הלשון בבת אחת. לא אם הוא אומר דברים טובים זה חיים ואם הוא אומר דברים רעים זה מוות, שזה וודאי שזה נכון. אבל בעומק מוות וחיים ביד הלשון, לעסוק בדברי תורה, כשהלשון עוסק בדברי זה חיים ומוות בבת אחת. זה הפנים העמוקות של כללות ההפכים במדרגת מתן תורה.

שיעור ב:

ממשיכים בעזר ה' בסוגיא של מתן תורה בהתבוננות העמוקה של פנים שורשיות של התורה שהיא בבחינת כפה עליהם הר כגיגית, כפה מלשון דבר והיפוכו כמו שהתבאר, בלשון חז"ל זה נקרא דרים בכפיפה אחת. דבר והיפוכו חז"ל רוצים להגדיר שאי אפשר, אין אני והוא יכול לדור בכפיפה אחת, דבר והיפוכו, אבל כשהדבר והיפוכו נכללים אחד בשני אז הם מוגדרים דרים בכפיפה אחת, זה התגלה בכפה עליהם הר כגיגית דרים בכפיפה אחת. נמשיך את דברי הגמ' אותו מהלך בסייעתא דשמיא ונתבונן, אמר חזקיה מאי דכתיב משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה, אם יראה למה שקטה ואם שקטה למה יראה, אלא בתחלה יראה ולבסוף שקטה, מהו בתחלה יראה ולבסוף שקטה, אומר רש"י בתחלה קודם שאמרו ישראל נעשה ונשמע יראה מה היתה היראה שמא לא יקבלוה, ויחזור העולם לתהו ובהו. כדריש לקיש, ולבסוף כשקיבלוה היא שקטה, מסבירה הגמ', כדריש לקיש, דאמר ריש לקיש מאי דכתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום הששי, ה' יתירא למה לי הששי, לא

והיפוכו של חיים ומוות בתורה. כאשר האדם עוסק בתורה מתגלה בו גם חיים וגם מוות. איפה מתגלה בו גם חיים וגם מוות בבת אחת באותו זמן שהוא עוסק בתורה. מצד אחד "אם בחקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה". לשון חז"ל הידוע "ממת עצמו באוהלה של תורה". איפה של תורה הראשון היה? כמובן יש יעקב איש תם יושב אוהלים, אוהלי שם ועבר. אבל ישראל איפה האוהל הראשון שהיה להם? הר סיני הוא האוהל של התורה. זה נקרא ממת עצמו באוהלה של תורה. הכוח של המיתה שהתגלה מצד הקלקול שם כפשוטו "אם אין מקבלים את התורה שם תהא קבורתכם", מצד התיקון איפה מתגלה הכוח של אותו מיתה? "ממת עצמו באוהלה של תורה, כפה עליהם הר כגיגית, אוהלה של תורה", זה האוהל שצריך למות. אבל זה צד אחד, מתגלה הדבר והיפוכו.

מצד אחד, אם כן, כשעוסקים בתורה מתגלה המיתה דתיקון, מדגישים, ממת עצמו באוהלה של תורה. אבל מהצד השני הוא עוסק בתורה, תורת חיים נתתה לנו. כשהוא עוסק בתורה נאמר בו מציאות של חיים. אז כל פעם כשאדם עוסק בתורה, אם הוא רוצה לעסוק בתורה מעין מדרגת הר סיני, שזה שלימות מדרגת עסק התורה. איך הוא עוסק בו? מתגלה בו חיים ומתגלה בו מוות כל פעם שעוסקים בתורה. רק שם זה יתגלה מצד אחד מקבלים את התורה - חיים, אין מקבלים את התורה - מיתה פה תהא קבורתכם. אבל כל פעם ופעם שאדם עוסק בתורה והוא זוכה לעסוק בתורה מעין הר סיני, הוא גם מגלה מציאות של מוות וחיים. איך הוא מגלה מציאות של מוות וחיים? הוא מצרף את שניהם. מצד אחד ממת עצמו באוהלה של תורה, מהצד השני התורה נותנת לו חיים

בדרך רמז, מתן תורה היה במדרגת כחתן היוצא לקראת כלה. המילה 'מת' והמילה 'חי' ביחד כמה עולה בגימטרייה? מת זה ברור, ארבע מאות וארבעים. חי זה שמונה עשרה. ארבע מאות ארבעים ושמונה

כולה היא כל הזמן יכולה לחזור ולהתהפך.

בלשון הפסוק נאמר אצל אדם הראשון לאחר החטא ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים, מה זה להט החרב המתהפכת מצד הקלקול כמובן, אדם שלא יכול להכיל הפכים, זה נקרא להט החרב המתהפכת, חרב כמובן מלשון חרב שהורגת, ומלשון חורבן, אחזיר את כל העולם כלו לתהו ובהו, מי שלא יכול להכיל ההפכים אז אצלו איך ההפכים מתגלים? להט החרב המתהפכת, שורש החורבן חרב! מי שיכול להכיל את ההפכים דרים בכפיפה אחת, כל הבריאה כולה התחילה בתהו ובהו, חזרה להיות אור, והיא יכולה לחזור כל רגע להיות תהו ובהו, מדוע בעומק אם כן?, כל הזמן כח ההפכים נמצא.

כשמתגלה ההפכים מצד הקלקול אז זה מתגלה שזה קיים ומתבטל, זה קיים וזה מתבטל, תהו ובהו קיום, זה יכול לחזור כל הזמן לתהו ובהו, זה העומק של התפיסה של הבריאה כי היא כל הזמן היא עומדת ותלויה, ארץ יראה שמא לא יקבלו את התורה. אבל לכאורה לפי סדר פשטות דברי הגמ' ארץ יראה ושקטה מתי היתה היראה כאשר הקב"ה ברא את העולם, ועד מתי היא היתה יראה, עד מתן תורה כי הרי מה היתה היראה שבה שמא מקבלים את התורה, שמא אין מקבלים את התורה ואם אין מקבלים את התורה אין העולם מתקיים, אבל מתי נעשה שקטה במתן תורה כשהם קיבלו את התורה, אבל כשקיבלו את התורה האם יש שקטה גמורה, אם קבלת התורה היתה קבלת התורה גמורה, אז באמת לכאורה יש שקטה רוגע, אבל הרי על זה אומרת הגמ' כמו שקראנו אתמול מכאן מודעה רבה לאורייתא, אז גם אחרי שקיבלו את התורה יש כאן שקטה לגמרי?, אין כאן שקטה לגמרי כי יש מודעה רבה לאורייתא, שהם יכולים לומר שהם לא רוצים את התורה.

אז אם קורים את דברי הגמ' בפשיטות, היה שלבים שלב ראשון, יראה שמא לא יקבלו, שלב שני שקטה

כתוב יום שישי אלא יום השישי ה' יתירא למה לי, מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית, אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימים, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתהו ובהו. אם כן מתחלה הארץ היתה יראה, שמא לא יקבלו את התורה והקב"ה יחזיר את העולם כלו לתהו ובהו, ולאחר מכן שקטה, כשהם קיבלו את התורה אז היא נחה, לבסוף כשקיבלו היא שקטה, כלומר יש מדרגת ישראל ויש מדרגת התורה, ומדרגת העולם אם ישראל מקבלים את התורה אז הם מתקיימים והעולם מתקיים, ואם ישראל לא מקבלים את התורה פה תהא קבורתכם של ישראל, וכלפי העולם אחזיר את העולם כלו לתהו ובהו.

אם ישראל מקבלים את התורה אז הם מתקיימים והעולם מתקיים, ואם ישראל לא מקבלים את התורה, פה תהא קבורתכם של ישראל, וכלפי העולם אחזיר את כל העולם כלו לתהו ובהו. ישראל מקבלים תורה ישראל מתקיימים והעולם מתקיים, אם חס ושלום הם לא מקבלים את התורה פה תהא קבורתכם של ישראל, והעולם מה יהיה אתו, אחזיר את כל העולם כלו לתהו ובהו. נתבונן מעט מתחלה היתה יראה שלא לא יקבלו כלומר הקב"ה כל הזמן ברא את הבריאה בצורה כזו שהבריאה היא לא דבר מוחלט, זה יכול כל הזמן להתהפך מה היה בתחלת העולם, בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום, אז הבריאה היתה תהו ובהו, אז דברים שיש להם סדר יש שלב אחד ולאחר מכן יש שלב שני, לאחר מכן ויאמר אלקים יהי אור, יש עולם יש קיום, אבל אם התנה הקב"ה עם מעשה בראשית אם מקבלים את התורה מוטב ואם לאו אחזיר את העולם כלו לתהו ובהו, אז מה מתגלה בעומק כל הזמן בבריאה, שכל הזמן הוא יכול לחזור ולהתהפך למצב שהיה, זה נקרא כח ההפכים, מתחלה הוא היה תהו ובהו, חזר ונתקיים העולם, ויאמר אלקים יהי אור, אבל הוא יכול לחזור עוד פעם להיות תהו ובהו, אם אין מקבלים את התורה. אם כן בעומק כל הבריאה

ויעקב ועכשיו הם כגר שנתגייר כקטן שנולד דמי אלא הם צירפו מה שהיה קודם לדבר החדש. הם הופכים להיות ישראל אבל אסורים בקרובים כי הקבלה היתה בכפה עליהם הר כגיגית באונס זה מצרף.

לפי זה כל מתן תורה מה העומק שלו, הוא לא מתחיל התחלה החדשה כפשוטו, אלא הוא מתחיל התחלה חדשה שמצטרפת למצב שהיה קודם, דבר ראשון זה הגדרה של דבר והיפוכו כי אם זה היה התחלה חדשה זה לא ממשיך למה שהיה קודם לכן, ואם זה מה שהיה קודם לכן אז זה לא התחלה חדשה. מתן תורה מגלה שיש שני הבחנות בכל דבר יש שתי הבחנות, ושני ההבחנות הם נכונות.

הדוגמה הפשוטה המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, הקב"ה מחדש בכל יום מעשה בראשית, אם הקב"ה מחדש בכל יום טובו אז העולם של היום הוא המשך של אתמול או שהוא התחלה חדשה? כפשוטו הוא המשך של אתמול. כל דיני חזקות מה חזקה אומרת, חזקה כאן נמצא כאן היה, העמד דבר על חזקתו אם הקב"ה מחדש בכל יום בטובו מעשה בראשית, אז כל החזקות יתבטלו, אין המשך לשום דבר, רק ברור הדבר מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית מגלה עוד פעם דבר והיפוכו, מצד אחד העולם מה שהיה הוא שיהיה וזה כל גדרי החזקות, העמד דבר על חזקתו, כאן נמצא כאן היה, הוא לא השתנה, אבל מצד שני העולם מתחדש זה דבר והיפוכו.

בלשון פשוטה ובהירה מצד הגוף של כל דבר מה שהיה הוא שיהיה זה החזקה, מצד הנשמה של כל דבר הוא מחדש בטובו בכל יום כל רגע ורגע, כמו שהנשמה וגוף זה כללות ההפכים, מפליא לעשות כמו שאומר הרמ"א איך נשמה מצטרף עם הגוף, אבל לענינו דידן מה הגדרת הדבר של צירוף נשמה וגוף, צירוף של מה שהיה הוא שיהיה עם צירוף של התחדשות, זה נקרא מדרגת כללות ההפכים, נשמה וגוף. אם כן זה העומק

כשהם קיבלו. אבל בעומק בבחינת ההפכים כל הזמן יכול לחזור העולם כלו לתהו ובהו כי הם יגידו מודעה רבה לאורייתא, והעולם יכול לחזור בחזרה לתהו ובהו, לפי זה לא רק כפשוטו מתחלה יראה ולבסוף שקטה, אלא מונח כאן בהגדרה של הגמ' הגדרה דקה יותר מתחלה יראה שמא לא יקבלו ולבסוף שקטה כי הם קיבלו אבל הם יכולים לחזור, אז זה לא שקטה לגמרי, זה לכלול את השקטה עם היראה.

דוגמה למשל בעלמא דרשת חז"ל הידוע במקום גילה שם תהא רעדה, זה כללות ההפכים גילה מצד אחד, אבל במקום גילה שם תהא רעדה, רמז כידוע רע"ד גימטריא מרדכי הדר קיבלוה בימי אחשורוש, במקום גילה שם תהא רעדה, לא שבתחלה גילה ולאחר מכן רעדה אלא במקום גילה שם תהא רעדה, הם כוללים את שניהם. לפי זה גם כאן מה היה עד מתן תורה, ומה התגלה ממתן תורה הבנת דברי הגמ' בדקדוק עד מתן תורה התגלה ההפכים באיזה צורה שמא העולם יחזור ויתהפך לתהו ובהו, זה ההפכים מצד התחתון, במתן תורה שהתגלה שקטה מה התגלה, לא שהפסיק יראה והתחיל להיות שקטה, אלא מה התגלה עכשיו כללות ההפכים, לא ההפכים שמא הדבר יתהפך לתהו ובהו, אלא כללות ההפכים שגם יראה וגם שקטה. זה נקרא מתן תורה.

מתן תורה לא העתיק את היראה והפך להיות שקטה, אלא הוא צירף את השקטה ליראה, ועכשיו שניהם בבת אחת במקום גילה שם תהא רעדה, בעומק מונח כאן הרי כל מתן תורה מפורש בפסוק, למען תלמדון ליראה אותי כל הימים, אז אם אחרי היראה נהיה רק שקטה, אז איך כל מתן תורה הוא למען תלמדון ליראה אותי כל הימים, אלא ברור הדבר שמה התגלה במתן תורה לצרף את היראה והשקטה, זה עומק מדרגת מתן תורה. נתבונן יתר על כן המציאות של מדרגת מתן תורה היא כמו שהרחבנו בפעם הקודמת, הם לא נעקרו מהשם של בני אברהם יצחק

של צירופים, אבל הסדר שאומרים רבותינו זה נקרא רל"א פנים ואחור, מהו פנים ואחור אפשר לצרף א' עם ב' ב' עם ג' ג' עם ד' רבותינו מלמדים אותנו שזה לא כך מצרפים א' עם ב' ולאחר מכן איך מצרפים, ב' עם א' וכן על זה הדרך צירפנו ג' עם ד' לאחר מכן ד' עם ג' יש הרבה סדרים בזה, אבל היסוד מהו ברור כל צירוף כאשר מצרפים אותו יש לו פנים ואחור.

פנים זה כאשר מצרפים אותו לפי סדרו, אחור מה הוא ב' עם א' וחוזר חלילה זה נקרא בלשון רבותינו רל"א שערים פנים ואחור. רל"א זה האפשרות של צירוף כל האותיות יחד, פנים ואחור זה צירוף ישר וצירוף הפוך, מה העומק שזה שורש כל צורת צירופי האותיות, ברור ופשוט כיון שנתבאר שכל מהות הבריאה ששרשה באורייתא, היא דבר והיפוכו וכל האורייתא שמתגלה בתיבות היא צירופי אותיות אז צריך להתגלות שורש הדבר והיפוכו בצירופי האותיות. איפוא מתגלה דבר והיפוכו בשורש צירופי האותיות, א' עם ב' ב' עם א' ב' עם ג' ג' עם ב' וכן על זה הדרך.

זה בעצם השורש של כללות ההפכים זה נקרא רל"א שערים פנים ואחור, ישראל שמקבלים את התורה, כמו שנתבאר מה הם קיבלו בתורה דבר והיפוכו, ישראל אותיות כמו שהוזכר יש- רלא יש ר"ת יראה שקטה זה הסוגיא, יראה ושקטה אז מה שנראה בהתחלה יראה לעצמה ולאחר מכן שקטה, אבל בעומק זה לא כך כשזה א' עם ב' זה יראה, כשהב' חוזר ומצטרף עם א' היא חוזרת לשורש היא שקטה. זה הגדרה דקה אבל הזכרנו.

רל"א שערים פנים ואחור שזה ישראל יש-רל"א הם מקבלים את התורה באיזה אופן יראה ושקטה. זה השורש של צירוף האותיות זה נקרא שהתורה ניתנה לישראל במדרגת יראה ושקטה, היא ניתנה במדרגה של רל"א שערים פנים ואחור, דבר והיפוכו. להבין עכשיו עמוק כאשר אדם חושב דבר אחד והוא לא

של מדרגת מתן תורה שלא מה שהיה התבטל, אלא התחדש עוד מהלך הפוך למה שהיה, ונצטרפו שניהם יחד, זה נקרא מתן תורה.

קראנו את דברי הגמ', הגמ' אומרת אם יראה למה שקטה אם שקטה למה יראה, אומרת הגמ' מתחלה יראה ולבסוף שקטה כדריש לקיש דאמר ריש לקיש מאי דכתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום הששי ה' יתירא למה לי, מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימים, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתהו ובהו, נתבונן יש יראה ויש שקטה, ישראל והעולם כמו שהוזכר אם ישראל מקבלים הם מתקיימים, ואם לא מקבלים פה תהא קבורתכם, העולם מקבלים את התורה העולם מתקיים, לא מקבלים את התורה אחזיר את העולם כלו לתהו ובהו.

ישראל כידוע המילה ישראל צירופו, צירפו אותו רבותינו בכמה צירופים, הצירוף הידוע יותר ישראל לי-ראש ישראל הם הראש, צירוף שני גם הוא ידוע הרבה, ישראל זה אותיות יש-רלא, רל"א בקצרה ממש יסוד הדבר בדברי רבותינו, התורה כולה בנויה מאותיות, בשורש זה היה אותיות שחורות על גבי אש לבנה, כאן בעלמא דידן זה קלף, שעל גביו יש כתב של דיו שחור על גבי לבן. שורש האותיות כל אות ואות דבר ראשון עומדת לעצמה, אות א' אות ב' אות ג' כל אות ואות.

שלב הבא של האותיות הוא נקרא צירופי אותיות שהם יוצרים תיבות, שורש צירופי אותיות הדגשה של הלשון, הוא צירוף של שתי אותיות, זה ברור לכל בר דעת התחלה של כל צירוף הוא שתי אותיות, אחר כך אפשר לצרף שלש, ואפשר לצרף ארבע ואפשר לצרף חמש, וכן על זה הדרך האפשרות של צירופי אותיות זה לצרף א' עם ב' ב' עם ג' ג' עם ד' וכו' כל האפשרויות שיש. כמה אפשרויות יש לצרף, רבותינו אומרים שיש רל"א מאתיים שלשים ואחד אפשרויות

וזכרם לא יסוף מזרעם. דבר שיכול להכיל את כל מה שהוא ההיפך שלו, הוא קיים תמיד אין משהו שיכול לבטל אותו, כשבעומק שורש אמתת הוויות יתברך שמו היה הוה ויהיה תמיד. זה נקרא העומק של קבלת התורה, קבלת התורה אם כן כמו שהוזכר ישר-רלא דבר והיפוכו, יש ר"ת יראה ושקטה, הוא נקרא מדרגת מתן תורה כדברי הרמב"ן הידועים, בתחלה היתה התורה כתובה אש שחורה על גבי אש לבנה, מצירופי אותיות שכולם היו מחוברים יחד. ואפשר לחזור עכשיו ולצרף את התורה בהרבה מאוד צירופים, הצירוף שיש בידינו עכשיו קיבלנו את התורה, זה צירוף אחת מהאפשרויות שיכולים להיות.

איפוא השורש של דבר והיפוכו שיכול להיות כך ויכול להיות כך בעולם, ניתן דוגמה יש היום הרבה שיטות איך למצוא רמזים בתורה, דילוגי אותיות, מדלגים ויוצא כך וכך, מחפשים מה שהיה בעבר מגלים מה היה, מחפשים מה שיהיה בעתיד, מגלים כל מיני צירופים, לפעמים זה קורה לפעמים זה לא קורה. מה התשובה האם דילוגי האותיות הם נכונים או לא נכונים? אז יש אומרים שזה לא מדויק, אז זה לא ההגדרה, זה מדויק מאוד רק שיש את כל האפשרויות בתורה. זה נקרא דבר והיפוכו אפשר לצרף את האותיות בהרבה אפשרויות, אז אם נצרף אותם כך יהיה כך, ואם נצרף אותם באופן אחר יהיה אחר. אז התורה כוללת כל האפשרויות שיכולים להיות, דבר והיפוכו זה נקרא תורה של צירופי אותיות שכוללים את הכל בקרבם.

נמשיך בשלב הבא יש כאן שתי מימרות נוספים בגמ' שבונים את המהלך שנתבאר לשון ראשון אומרת הגמ' קודם לכן דרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא, בריך רחמנא דיהיב אוריין תליתאי, לעם תליתאה על ידי תליתאה, ביום תליתאה, בירחא תליתאה, אומר רש"י על המקום מה הוא כל התליתאה שהוזכר כאן אוריין תליתאה תורה נביאים וכתובים, לעם תליתאה

מסוגל לחשוב על אותו דבר דבר והיפוכו, אז יש לו התנגדות אז זה נקרא יראה, מה היא יראה אני מתיירא שיקרה משהו הפוך מהמהלך שקרה לי עד עכשיו. מה הוא שקט כפשוטו, שקט אם קרה לי מה שאני רוצה ולא קרה לי הפוך אז יש לי שקט, אבל תמיד יכול להתחדש משהו הפוך אז איך יכול להיות שיהיה לאדם שקט, אם הוא יכול לקבל בכל דבר את ההיפך שלו אז יש לו שקט.

זה העומק הפנימי של מנוחת הנפש, איך יכול להיות לאדם מנוחת הנפש, הרי כל יום יכול לקרות מה שיקרה יש לו פרנסה אולי לא יהיה, יש לו בריאות אולי מהיום לא יהיה וכו' אז איך יש שקטה, אם אדם מוכן לקבל דבר והיפוכו אז מה יכול להפריע לו כי אין לו שום דבר שמתנגד, כי הוא מקבל את ההיפוכו. זה הגדרה דקה ועמוקה של השתוות בנפש, וזה מנוחת הנפש, בהגדרה כוללת זה בטחון, אבל במילים בהירות יותר מה מונח בבטחון, זה לא בטחון כדברי האלשיך שכך יהיה, זה בטחון כדברי החובת הלבבות שכל אחד מהצדדים אני מוכן לקבל אותה, כי זה רצון הבורא, אז בעצם אם הוא מוכן לקבל כך ומוכן לקבל כל היפך, אז אין שום נקודת קושי.

זה נקרא מנוחה שבשבת ניתנה תורה כמו שאומרת כאן הגמ' בשבת ניתנה תורה כלומר זה מנוחת הנפש, שהתורה נותנת, מה העומק שהיא נותנת מנוחת הנפש כפה עליהם הר כגיגית, כמו שנתבאר זה לקבל דבר והיפוכו. זה נקרא מתחלה יראה ולבסוף שקטה, כשלא מוכנים לקבל את ההיפך זה יראה, כשמוכנים לקבל את ההיפך זה סוד השקטה, זה נקרא ימי הפורים לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם, ונהפוך הוא, אז אם מתגלה ונהפוך הוא והאדם מתנגד לנהפוך הוא, אז הפורים לא יכולים להתקיים, למה הם לא יכולים להתקיים כי יבא משהו אחר שיתנגד להם. אבל אם הפורים כוללים את כל ההפכים בתוכם אז מה יעקור אותם, זה נקרא לא יעבור מתוך היהודים

ויש עוד מרבתינו שאמרו כך. במילה תכו אם נסדר אותה ת' ו' וכ' מה היה המילה תוך הפנים של הדבר, בלשון רבותינו איך נקרא תוך כשרוצים לומר את המילה בארמית תוך, בלשון הקודש לא יודעים כאן כל טוב, מסתמא ארמית יודעים, לומדים בש"ס איך אומרים תוך בארמית, זורק אבן לגוי, מה זה זורק אבן לגוי זורק אבן לתוך, הגמ' אומרת הזורק אבן לגוי זורק אבן לתוך קבוצה של אנשים. גוי בלשון ארמית מה הוא תוך בעומק על שם כך הגוף נקרא גוף, למה הגוף נקרא גוף יש ראש למעלה ויש רגליים למטה ומה נמצא בתוך, מה נמצא באמצע, הגוף של האדם, על שם כן הגוף נקרא גוף מלשון גויה גוי לתוך, זה השורש בלשון הקדש אם כן המילה ג' וו' היא מרכיבה את התוך של הדבר את הפנימיות של הדבר.

כפה עליהם הר כגיגית עכשיו מהלך נוסף עמוק, שהוא המשכה של מה שהוזכר קודם לכן, מה זה הכפה עליהם הר כגיגית, כפה עליהם הר כגיגית הוא כפה אותם להגיע לתוך של הדבר. כמו שהזכרנו קודם לכן דברי המהרש"א באיזה אופן הוא כפה עליהם הר כגיגית, לא שהוא שם את ההר על גביהם והם פחדו שמא ימותו, אלא הוא עשה חלל בתוך ההר מעין חופה. הזכרנו את דברי הפנים יפות המקור של זה במדרש תלפיות נעשה חלל ואיפוא הם היו בתוך ההר לא הרגליים שלהם עומדים בהר, אלא כשכפה עליהם הר כגיגית באיזה אופן זה נעשה הם נכנסו לתוך ההר, כלומר איזה מדרגה התגלה אצלם כשכפה עליהם הר כגיגית, שהם נכנסים לתוך הדבר.

כאשר יש לנו שני דברים ורוצים לצרף אותם, איך אפשר לצרף אותם. מהנקודה הפנימית שהיא התוך של הדבר, שם נמצא כללות ההפכים שניתן לצירוף. דוגמה הברורה והפשטה חוזרים על זה כסדר, איש וזכו שכינה ביניהם. אז ראשית כל ברור ופשוט עזר כנגדו זכה עוזרתו, לא זכה מנגדתו, מה קורה שאפשר לצרף שני דברים שהם הפוכים שכינה ביניהם לא

כהנים ליום וישראלים, על ידי תליתאה משה שלישי לבטן מרים אהרו ומשה, ביום תליתאה לפרישה, אז ר' ניסים גאון על המקום מביא עוד מדברי חז"ל הבחנות נוספות שמתגלה בתורה תליתאה, אז המהלך הראשון שהגמ' מגדירה מה הוא גדר של מדרגת מתן תורה, לאיזה מנין של איזה מספר הוא שייך לשלש, תליתאה, אורייתא תליתאה יום תליתאה שלישי לרחם וכו' הכל במהלכי תליתאה.

נחזור לדברי הגמ' שקראנו קודם יום הששי דורש ריש לקיש ויהי ערב ויהי בבוקר יום הששי ה' יתירא למה לי מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית אמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימים ואם לאו אני מחזיר את העולם כלו לתהו ובהו, מאיפוא לומדים את זה יום הששי, לא ששי אלא הששי בה' הידיעה אומר רש"י כמו הירך המיומנת שבירך, הששי, אז מדרגת מתן תורה הוא במדרגת שלש או במדרגת שש, מצד אחד הגמ' אומרת דרש ההוא גלילאה, כן גליל גל שלשים ושלש, מה אותו גלילאה דורש הכל שלשים ושלש. מה המהלך השני שאומרת הגמ' יום ששי בסיון.

במאמר המוסגר רואים את שני המהלכים האלו יש לנו מ"ט ימים בין יציאת מצרים למתן תורה, באמצע יש את ל"ג בעומר ל"ג בעומר כמובן מה הוא גלילאה, זה שלב אחד של מדרגת הכנה למתן תורה מדין שלש, מתגלה ל"ג בעומר, ביום הששי בסיון מה מתגלה השש. נסביר איפוא עומק המהלך, יש במגלה עמוקות ועוד מילה שהוזכרה כאן שהגמ' אומרת כפה עליהם הר כגיגית, כמה עולה גיגית בגימטריא תכ"ו גיגית י' וי' וג' ות' עולה תכ"ו אומר המגלה עמוקות כתוב בפסוק מה שהוזכר קודם לכן, בהתחלה יסובכנהו יבוננהו וכו', והם תכו לרגליו תכו אותיות תכ"ו מה זה תכל לרגליך, ויתיצבו בתחתית ההר רגליהם בתחתית ההר, הוא אומר זה תכו לרגליך, זה התגלה במדרגת מתן תורה כך אומר המגלה עמוקות

אבל כרגע אנו לא עוסקים בזה, אנחנו עוסקים בחלק של כללות ההפכים של הדברי תורה, ואם כן עוד פעם מה מתגלה בכללות ההפכים של הדברי תורה, התוך הפנימיות של הדבר, הוא מגלה את החיבור של ההפכים.

נתבונן עכשיו יתר על כן, אם כן זה המהלך שיש מהלך בקבלת התורה מהלך של שלישי ומהלך של שישי כמו שנתבאר המילה גו מורכבת מאיזה אותיות? מג' וו' התוך של הדבר הוא הג' והו' אפשר להרחיב גם את זה אבל כרגע נעמוד בנקודה הזו, אבל בכל אופן זה מדרגת התוך שהם קיבלו את הדברי תורה הם קיבלו את הדברי תורה במדרגת התוך. עכשיו נסביר מה הוא מדרגת התוך שהוא נמצא בתוכו שזה מה שהיה בתוך ההר במקום תחתית ההר מדגישים את הלשון זה הפך מתחתית ההר למדרגת תוך. תוך תחתית במדרגה התחתונה זה תחתית ההר, במדרגה העליונה זה תוך ההר.

מתי כל אדם ואדם מקבל את התורה יש קבלת התורה הכללית במתן תורה בו' סיון, מתי כל אדם ואדם מקבל את התורה עובר במעי אמו כלשון הגמ' בנדה כידוע כשעובר נמצא במעי אמו בא מלאך ומלמדו כל התורה כולה שנאמר הגמ' דורשת את הפסוק בהלו נרו עלי ראשי, בהלו נרו עלי ראשי שם אדם מקבל את התורה כולה, ראשית כל הגדרה כללית, ולאט לאט נפתח בסייעתא דשמיא. כמו שהתבאר מה היה כפה עליהם הר כגיגית נעשה חלל בהר ואיפוא הם נכנסו, לתוך של ההר, אז מה היה הצורה שהם נמצאים בתוך ההר כעובר במעי אמו, זה הצורה של תוך ההר. הזכרנו קודם לכן יסובבנהו מסביב ומסביב יש את ההבחנה של אור הסובב, וישנו הבחנה של האור המקיף כמו העננים הבחנה נוספת שבעומק היא מושרשת באור הסובב זה עובר במעי אמו זה נקרא מדרגת מתן תורה.

לאחר מכן כתינוק הבורח מבית ספרו, עובר

כתוב בחז"ל שכינה שורה בבית שורה על ראשיהם, נר דלוק על ראשו בתינוק עובר במעי אמו, אלא מה נאמר שכינה היכן היא נמצאת ביניהם, ואם השכינה לא נמצאת ביניהם אז מה יש ביניהם כמו שאומרת הגמ' אש אוכלתם. אז מה השכינה עושה מה שבאמצע יכול ליצור מצב של התנגדות, השכינה שהיא נמצאת ביניהם, מה היא הופכת להיות התוך ביניהם, באיש ואשה מה שבאמצע הוא התוך, התוך שביניהם הוא מצרף אותם, זה נקרא שכינה ביניהם זה הדוגמה השורשית.

איפוא נמצא כללות ההפכים, מדגישים עוד פעם איפוא נמצא כללות ההפכים, כשמגיעים לתוך הפנימי של הדבר, המבנה הוא ברור. בשורש הדבר הוא אחד שלמעלה מההפכים, בהתפשטות שלו הם נעשים שנים הפכיים אבל הם מחוברים יחד, הם דבר והיפוכו, למטה מכך מה נעשה כבר התפרטות של ההפכים להט החרב המתהפכת, זה המבנה. חוזרים עוד פעם בשורש זה אחד פשוט, אחד פשוט הוא למעלה מההפכים הוא אחד, באחד אין הפכים, בהתפשטות יותר זה נעשה הפכים, אבל בכפיפה אחת הם מחוברים יחד, ולמטה נעשה הפכים שאינם מחוברים, הפכים שאינם מחוברים זה אש אוכלתם, הפכים מחוברים איש ואשה זכו הם חיים בבית אחת, בכפיפה אחת, אבל שכינה עצמה מה היא השכינה עצמה היא לא דבר והיפוכו, מה היא השכינה אחד, זה המבנה הפנימי של הבריאה.

אנחנו מדברים עד עכשיו לא במהלך העליון של דברי תורה, כל המהלך שאנו דורכים בה עכשיו שהוא כללות ההפכים, במהלך של אחת דבר אלקים שתיים זו שמעתי. מדין שתיים זו שמעתי אבל דבר והיפוכו בבת אחת. אבל המהלך העליון יותר של מתן תורה הוא מהלך של אחת דבר אלקים, מצדנו זה שני הפכים בבת אחת שתיים זו שמעתי, אבל מצדו יתברך שמו מה יהיה המדרגה היותר עליונה, זה אחת דבר אלקים,

זה אותו שורש של כתר, רק זה מדין הכפיה וזה מדין הרצון.

למה שני כתרים אזי כפשוטו הם אמרו נעשה ונשמע אז זה שני כתרים, אבל בעומק לפי מה שנתבאר, מה העומק של שני כתרים זה כללות ההפכים, כללות ההפכים אז יש כאן שני כתרים בבת אחת, הרי הלבנה קטרגה ואמרה אי אפשר לשני מלכים לשמש בכתר אחד, אמר לה הקב"ה לכי ומעטי את עצמך. אבל גם כשקשרו להם שני כתרים מה העומק שקשרו להם שני כתרים, זה לא שתי כתרים נפרדים, אלא מה הוא השני כתרים שכתרו להם, הקב"ה כתר להם שני כתרים שכלולים בבת אחת, זה עומק המדרגה של בשעה שהקדימו ישראל נעשה ונשמע ירדו מלאכי השרת וקשרו לכל אחד שני כתרים.

ממשיכים הלאה אומרת הגמ' וכיון שחטאו, איפוא הם חטאו בעגל, חטאו ישראל ירדו מאה ועשרים מלאכי חבלה ופירקום, ברור כששמו להם הכתרים כמה מלאכים הגיעו שישים רבוא מלאכי השרת, כשהסירו להם הכתרים כמה באו לקחת, אם מלאך אחד יכול לתת שני כתרים אז כשבאים להסיר אז שגם כן יסירו את זה שישים רבוא מלאכים, אבל זה ברור ופשוט לכל בר דעת, כשבאים ליתן את הכתרים זה לא שני כתרים נפרדים, אלא מה הם שני הכתרים האלה, דבר והיפוכו, אז כמה מלאכים צריך שישים רבוא. אבל כשבאים להסיר את זה, זה מלאכי חבלה להט החרב המתהפכת, אז מה המלאכים שבאים להסיר הם לא מסירים את שני הכתרים האלה בבת אחת, הם מגלים שזה דבר והיפוכו שלא יכול להסתדר אז כמה מלאכים צריך שיבאו להסיר ק"כ רבוא, זה ברור בדברי הגמ'.

מונח כאן ההגדרה שלתת את הכתרים זה שני כתרים בבת אחת אז סגי בשישים רבוא, אבל לקחת את אותם כתרים, כלומר הם נפלו במדרגת העגל, במדרגת העגל מה התגלה, הם איבדו את הדבר והיפוכו, זה

שרוצה לצאת ממעי אמו הוא בורח, אבל מדרגת מתן תורה מה היא היתה, מדרגת עובר במעי אמו, כך קיבלו ישראל את התורה בהר סיני בתחתית ההר בתוך ההר כמו שנתבאר, זה מדרגת מתן תורה כמו עובר במעי אמו.

נקרא את המשך דברי הגמ' נראה שהדברים כמעט מפורשים, דרש ר' סימאי בשעה שהקדימו ישראל נעשה ונשמע, באו שישים רבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל, וקשרו לו שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, מאיפוא הגיעו הכתרים האלה, מה שמים, הקב"ה יכול לשלוח כל דבר חדש, אין צל של ספק, אבל מאיפוא אותם כתרים, רש"י תוס' על המקום כותב כתרים של הוד, קרני הוד, אלו הם הכתרים של ההוד, בעומק למה שנתבאר מאיפוא אותם כתרים כפה עליהם הר כגיגית, וירדו מלאכים וקשרו להם כתרים, כפה עליהם הר כגיגית זה מצד הכפיה של מתן תורה, הכתרים האלו הגיעו מצד מדרגת בשעה שהקדימו נעשה ונשמע, כשהם קיבלו ברצון, הם אמרו נעשה ונשמע, אבל כשקיבלו באונס כפה עליהם הר כגיגית, בשניהם יש כתרים, כשכפה עליהם הר כגיגית, מה ההר הזה הפך להיות כתר על גבי ראשם, זה מה שהוזכר גיגית גת בהיפוך סדר האותיות הופך להיות תג תגים.

התגים נקראים בלשון חז"ל כתרי אותיות, אז כשהקב"ה כפה עליהם הר כגיגית, בעומק מה הוא כפה עליהם, עכשיו להבין עמוק הוא כפה עליהם לקבל את הכתר, כתר תורה עולה על כולם. ג' כתרים יש כתר תורה כתר תורה ויש כתר שם טוב, אבל בתוך הג' כתרים שהוא עולה על כולם אז כשהוא כפה עליהם הר כגיגית, העומק מה הוא כפה עליהם לקבל את הכתרים, היה שני מהלך בכתרים, אחד מדין כפה עליהם הר כגיגית שזה כתר בכפיה, ויש כתר ברצון, מה הוא הכתר ברצון, קשר להם שני כתרים כשאמרו נעשה ונשמע, ירדו מלאכי השרת וקשרו כתרים, אבל

בהלו נרו עלי ראשי, נר דלוק על ראשו, משה רבינו זכה משה יקח את האהל אומר רש"י מהו יקח את האוהל מדין בהלו נרו עלי ראשי, כלומר הוא לקח את אותם כתרים שבא מלאך ומלמדו כל התורה כולה, ברור לכל בר דעת שכשמלאכים באו וקשרו להם כתרים ע"ג ראשם, מה הצורך באותם כתרים, הכתרים האלה הם במדרגת בהלו נרו עלי ראשי, בא מלאך ומלמדו כל התורה כולה.

בלשון ברורה במתן תורה מה קיבלנו בגילוי את כל התורה כולה, לא, מה קיבלנו במתן תורה, איזה תורה עשרת הדברות שהקב"ה דיבר, אבל בעשרת הדברות האלה כלול כל התורה כולה, כמו שרש"י מביא מאזהרות של רב סעדיה גאון, שכל התורה כולה כלולה בעשרת הדברות. אז הקב"ה מה הוא דיבר עשרת הדברות ומה המלאכים נתנו לבני ישראל נר דלוק על ראשו, בא מלאך ומלמדו כל התורה כולה, כל התורה כולה זה נר דלוק על ראשו מדרגת כתרים, שהמלאכים נתנו לבני ישראל.

אצל חסידים כידוע אומרים זה נמצא בכוונות של הדלקת נר חנוכה שני בגימטריא הצירופים של הויה אהי"ה והויה ואדנות והויה אלקים כל השלש צירופים אלו עולים בגימטריא נר, דברים ידועים, כלומר זה כל הצירופים של החיבורים שיכולים להיות, שהם לא יהיו באופן של צירוף של עלמא דפירודא אלא שהם יהיו באופן של עלמא דתיקון, זה נקרא בהלו נרו עלי ראשי. מדרגת קבלת התורה שהיה במדרגת הר סיני.

אם כן משה רבינו חזר ולקח את כל הכתרים שנסתלקו מבני ישראל, העומק הדבר שמה רבינו זוכה לקבל כל הכתרים שנסתלקו מבני ישראל, בני ישראל כשהיו בחטא העגל הם איבדו את הכוח להכיל אותם הפכים, אבל משה רבינו שהוא דעת דקדושה כידוע, ובשורש בפרטות דעת של כללות הפכים, הוא זוכה לקבל את כל הכתרים שניטלו מבני ישראל

הפך להיות פירורים. מה עשו עם העגל אומר הקב"ה למשה רבינו ויטחן אותו עד דק וישק את בני ישראל מה זה לטחון אותו עד דק לפורר את הדבר, לפורר את הדבר בלשון בהירה הדברים לא יכולים להצטרף. איפוא השורש שהם לא יכולים להצטרף אם הם לא מתנגדים אחד לשני למה שהם לא יצטרפו, ביאור הדבר יש כאן שני הפכים סותרים שהם לא יכולים להצטרף, זה נקרא מדרגת חטא העגל, גמ' מפורשת זה ההבדל בין נתינת הכתרים להסרה של הכתרים, הנתינה שלהם היא אחדות, אבל ההסרה שלהם מה היא, פירוד.

ממשיכה הגמ' ואומרת שנאמר מאיפוא ילפינו שהמלאכים הסירו להם את הכתרים, ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, ויתנצלו מהר חורב כלומר את אותם עדים תכשיט שהם קיבלו, שהוא במדרגת הכתר הוסר מהם בחטא העגל, אומרת הגמ' אמר רב חמא בר חנינא בחורב טענו בחורב פרקו, בחורב טענו כדאמרן שהמלאכים באו ונתנו להם ק"כ רבוא של כתרים אבל גם בחורב פרקו. זה ברור כאשר מעיקרא זה היה חורב מצד התיקון, זה הפך להיות חורב מאותו שורש של חיבור אותיות חורב אותיות חיבור, כשבחורב פרקו זה הפך להיות חורב מלשון חרב, להט החרב המתהפכת, אומרת הגמ' אמר ר' יוחנן וכולם זכה משה ונטלן, משה חזר וזכה וקיבל את כולם, כל הכתרים של בני ישראל ניטל מהם, משה זכה וקיבל אותם, מאיפוא אומרת הגמ' ילפינו וסמיך ליה ומשה יקח את האהל. מאיפוא לומדים מומשה יקח את האהל שחזרו הכתרים האלו למשה רבינו מסביר רש"י מהו ומשה יקח את האהל, אומר רש"י שבאיזה לשון זה, אותו עדי משה רבינו חוזר ולוקח. בלשון אחר אומר רש"י את האהל לשון בהלו נרו, אהל נקרא אהל מלשון בהלו נרו עלי ראשי.

כבר הזכרנו קודם לכן עובר נמצא במעי אמו בא מלאך ומלמדו כל התורה כולה, מהיכן ילפינו את זה

מכאן ולהבא, מצד שני תשובה למפרע מה ההגדרה שלה היא מכאן ולמפרע. אדם שקידש אשה ע"מ שאני צדיק גמור ובאותו רגע הוא עובר עבירה חוששים לקידושיו?, לא חוששים כל מה שהגמ' אומרת שמא הרהר בתשובה, אבל אם עכשיו הוא עובר עבירה בפועל טובל ושרץ בידו' לא חוששין לקידושין, אחרי זה הוא עשה תשובה נגיד שלמפרע קידושין קידושין כי תשובה עוקרת למפרע לא ודאי אין זה קידושין. תשובה מתגלה בה כח מיוחד שהיא יכולה להכיל על אותו זמן שתי תפיסות.

אדם עשה חטא באותו זמן אז הוא בעל חטא, הוא עשה תשובה לאחר זמן כפשוטו מכאן ולהבא אין לו חטא, מה התשובה אומר באותו זמן שהוא חטא באותו זמן הוא גם כן לא חטא, בעומק זה נאמר בדוד כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה דברי חז"ל כסדר מרחיבים מה היה הטעות לדוד בבת שבע, דוד הקים עולה של תשובה כלשון חז"ל הוא רבם של בעלי תשובה כך אומרים חז"ל מה העומק של עולה של תשובה, רבם של בעלי תשובה. תשובה מגלה את כללות ההפכים היא מגלה שמכאן ולהבא אבל למפרע הוא מעולם לא חטא, זה מה שנאמר כאן ושמחת עולם על ראשם שמחה שכבר היתה מעולם על ראשם.

כשהם היו במדרגת מתן תורה, אז היה להם את כללות ההפכים כמו שנתבאר הם חטאו בחטא העגל הם נפלו ממדרגת ההפכים, כשהם עושים תשובה למה הם חוזרים, הם חוזרים לכללות ההפכים מעיקרא. זה שמחת עולם על ראשם שמחה שמעולם היתה על ראשם, הם חוזרים מכח התשובה לכללות ההפכים שהיה מעיקרא, אבל בעומק מה תשובה מגלה, זה הגדרה עמוקה, בפשוטו אם אדם עשה מצוה ולאחר מכן עשה עבירה, אין עבירה מככה מצוה, אבל הגדרת הדבר בעומק זה לא שיש שני שלבים קודם מצוה ולאחר מכן עבירה, או שהוא לא עשה עבירה ולאחר מכן הוא עשה עבירה והוא נפל, אלא התשובה מגלה

המשך דברי הגמ' אמר ריש לקיש עתיד הקב"ה להחזיר לנו, שנאמר ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם, שמחה של מעולם יהיה על ראשם זה בעומק מה שנאמר כאן מהו שמחת עולם, אז בעומק מה שנאמר כאן מהו שמחת עולם על ראשם, נר דלוק על ראשו בהלו נרו עלי ראשי, כתר שנמצא על הראש, עתיד לחזור עליהם ופדויי ה' ישובון, אז ודאי כפשוטו היה זמן שהיה להם כתרים במתן תורה הם קיבלו את הכתרים, היה זמן שהם חטאו וירדו ק"כ מלאכי השרת ונטלו מהם את הכתרים האלה. ויש זמן של לעתיד לבא שעתיד לחזור להם. אבל לא זו עומק ההגדרה כפי כל מה שנתבאר הרי כל הכתרים האלה כמו שביארנו בהרחבה, מהו המהות של אותם כתרים, לכלול דבר והיפוכו אז מצד הסדר של הדברים כמו שכפשוטו מתחלה היה יראה ולאחר מכן שקטה, ובעומק נתבאר זה לא שרק שמתחלה היה יראה ולאחר מכן שקטה אלא בתחלה היה יראה ואז נתגלה כללות ההפכים שהשקטה מצטרף ליראה.

מעין כך מתחלה הם קיבלו את הכתרים והכתרים הוסרו מהם אז מה התגלה, שני שלבים מתחלה יש כתרים ולאחר מכן אין כתרים אבל כשעתיד הקב"ה להחזיר להם את הכתרים, ושמחת עולם על ראשם, אומרת הגמ' כמו שהזכרנו מהו שמחת עולם על ראשם, שמחה שכבר היתה מעולם על ראשם היא זו שעתידי לחזור מדוע היא עתידי לחזור, כי הם יעשו תשובה, תשובה עוקרת את החטא מכאן ולהבא או תשובה עוקרת למפרע. לשון חז"ל כידוע תשובה עוקרת למפרע, אז אדם עשה חטא לאחר זמן הוא חוזר בתשובה, אז בשעה שהוא עושה חטא יש לו חטא או אין לו חטא, מצד החטא כפשוטו יש לו חטא, אבל מדין התשובה מה זה עושה שלמפרע, בתור הגדרה מכאן ולהבא למפרע זה הגדרה קשה, אבל הגדרה הזו היא עומק כללות ההפכים, לכן היא גם קשה להבנה.

מצד אחד בפשוטו לפי סדר הזמן תשובה היא

לזכויות. מה עומק ההגדרה שהם נהפכים לזכויות, זה מדין מה שחודד זה מדרגת האור שהעבירה מגלה שהיא ההוצאה לפועל של ההיפך, והיא חלק מאותו דבר, השורש הזה מתגלה ברכם של בעלי תשובה שהוא דוד המלך. לפי זה להבין נפלא ובזה נעמוד, זמן מתן תורה כידוע יש בו שתי קוים כלליים מאד מהלך אחד הוא סוגיא ששיך למתן תורה. והסוגיא השניה זה הסוגיא שזה יום מיתתו של דוד המלך, הילולא של דוד המלך מה השייכות אהדדי, כהגדרה כללית מאד יש תורה דלשעבר ויש תורה דלעתיד. תורה דלשעבר שהיה במתן תורה, תורה דלעתיד זה תורת משיח, תורה חדשה מאתי תצא כלשון חז"ל, כשיש מתן תורה של שבועות למה אנו מתחברים, זה הגדרה עמוקה, לא רק למתן תורה מה שהיה בו' בסיון שזה קיים עד היום, אלא גם לאיזה תורה, לתורה של הלעתיד זה עומק ההגדרה של שבועות. אבל בפרטות לענינא דידן השתא, במתן תורה היה כללות של הפכים, נפלו ממתן תורה איבדו את הפכים.

רבן של בעלי תשובה שהוא דוד המלך כמו שנתבאר, מה הוא מגלה, שכל הנפילות כולם היה עומק גילוי הפכים, זה הסיבה שמיתתו של דוד המלך הוא ביום שבועות. זה האור הפנימי של הרכן של בעלי תשובה, עתיד להחזיר לנו אותם, שמחת עולם על ראשם, שמחה שכבר מעולם היתה על ראשם, זה העומק של האור של מתן תורה של שבועות, כאשר האדם זוכה לעומק האור של המתן תורה של שבועות, הוא זוכה לכלול את כל הפכים כולם, זה עומק התשובה שמתגלה, מי שלא זוכה לתשובה הזו אז יש לוחות שניות מתי ניתן הלוחות שניות, בעשרת ימי תשובה ביום הכיפורים זה סוג של תשובה תחתונה. אבל התשובה העליונה שמתגלה במדרגת מתן תורה של ו' בסיון זה תשובה שמבררת שכל הנפילות כולם על זה אמרו חז"ל שלא חטא דוד המלך בבת שבע אלא כדי ללמד תשובה, מה הוא מלמד בתשובה שזה לא חטא כפשוטו אלא הוא מלמד שהתשובה הוא לכלול

מדגישים את הלשון, כללות הפכים, זה נקרא עושי רצונו ואין עושים רצונו בבת אחת.

תשובה מגלה שהסיבה שהאדם נפל לחטא, מדגישים את עומק ההגדרה היא בכדי לגלות את ההיפך, זה נקרא בעל תשובה בעומק, כשהוא עושה תשובה מה מתגלה לו שמה היה עומק הנפילה הוא לא נפל בשביל ליפול, אלא הוא נפל בשביל לגלות את הפכים. זה נקרא בעל תשובה אמיתי זה תשובה השלמה מחטא העגל, כפשוטו בעל תשובה זה אדם שנפל וצריך לתקן את מה שהוא עשה, ודאי שהפשוטן של דברים הם אמיתיים למעשה, אבל בעומק מה קורה כאשר אדם עושה תשובה, הוא שב להיכן למה שהיה בהתחלה ומה היה בהתחלה כללות הפכים רק בהתחלה כללות הפכים היה בכוח ולא בפועל אבל כשהוא עשה עבירה מה קורה? הוא מוציא לפועל את הצד ההפוך, ומה קורה עכשיו כשהוא עושה תשובה, הוא מגלה שכל הנפילה היתה בשביל לכלול את ההיפך שלו. זה המדרגה של ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ במהרה בימינו. אז כפשוטו רוח הטומאה אעביר מן הארץ יש חטאים בעולם ויהיה רוח טומאה שתסתלק מן הארץ, אבל בעומק מהו רוח הטומאה תעביר מן הארץ, הרוח הזו תגלה שכל העבירות מה היה שרשם של כל העבירות, לגלות את ההיפך מעושי רצונו, עוברי רצונו ולכלול את הפכים, זה העומק של זדונות הפכים לו לזכויות במי שעושה תשובה מאהבה.

מי שעושה רק תשובה מיראה באיזה מדרגה הוא דבק מתחלה יראה, מדגישים את הלשון, אבל מי שעושה תשובה מאהבה, אז מה התגלה שהזדונות נהפכים לו לזכויות כלומר, כי הוא גילה ע"י העבירה דבר והיפוכו זה המדרגה של הדור קיבלוה בימי אחשוורוש מאהבת הנס. כלומר הם לא עשו רק תשובה מדין היראה שאם כן היא מכאן ולהבא, אלא זה תשובה מאהבה שהיא מכאן ולמפרע מגלה שהם נהפכים

כאן עומק של הגדרה של קבורה, שם תהא קבורתכם, בתוך ההר נתבונן בפשוטו אם הם מקבלים התורה יש חיים, ואם לא מקבלים התורה יש מות,

אבל בעומק יש כאן עוד שתי מימרות בדברי הגמ' שמתגלה שיש צד מיתה גם אם מקבלים התורה, עוד פעם בפשטות, אם הם מקבלים התורה חיים, לא מקבלים התורה מיתה, מבואר בדברי הגמ' גם אם הם מקבלים התורה, יש שתי אופנים של מיתה, אופן אחד אופן דקלקול של מיתה, ואופן שני אופן של תיקון של מיתה, מה הם שני האופנים, לשון הגמ' כאן בהמשך בדף פ"ח ע"ב אומרת הגמ' אמר רב חננאל בר פפא מאי דכתיב שמעו נגידי כי אדבר, למה נמשלו ד"ת כנגיד לומר לך מה נגיד זה יש בו להמית ולהחיות, אף ד"ת יש בהם להמית ולהחיות, והיינו דאמר רבא למימינים בה סמא דחיי, ולמשמאלים בה סמא דמותא, מי שעוסק בתורה כראוי נעשית לו סם החיים, זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה התורה עצמה נהפכת לו להיות סם המות, אם כן כמו שחידדנו בפשוטו, אם מקבלים התורה יש חיים ואם לא מקבלים התורה זה מיתה, ומבואר בדברי הגמ' שאפילו אם כבר מקבלים התורה ועוסקים בה כראוי, זה הופך להיות מציאות של חיים, ועוסקים בה שאיננו כראוי כדוגמה בעלמא, לומד ע"מ לקנטר, טוב לו שנתהפכה שלייתו על פניו ולא יצא לאויר העולם, כלומר גם כשהוא עוסק בתורה יכול להיות שיתגלה בו צד של מיתה.

ואיפוא בעומק השורש של הצד של מיתה, כאשר הוא עוסק בתורה, זה מושרש באין מקבלים את התורה פה תהא קבורתכם, ורק אם הוא קיבל אותה ועסק בה כראוי אז מתגלה החיים, אבל כשהוא קיבל אותה ולא עסק בה כראוי, מה חוזר ומתגלה אצלו, ואם לאו שם תהא קבורתכם.

אבל יתר על כן מבואר בדברי הגמ' צד של מיתה דתיקון שנתגלה במתן תורה, אפוא היה הצד של תיקון של מיתה שמתגלה במתן תורה, בדברי הגמ' בהמשך,

את כל ההפכים שיכולים להיות בעולם, זה המדרגה של מי שכולל בתוכו את הצדיק מעיקרא ואת הבעל תשובה.

מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, צדיק מעיקרא כפשוטו הוא הלך ישר, ההתנגדות לא פעלה עליו, אבל בעל תשובה מהו הוא כלל את ההפכים זה נקרא מקום של בעלי תשובה, מה שכפשוטו נראה שלוחות ראשונות הם לוחות של צדיק מעיקרא ולוחות שניות הם שייכים לבעל תשובה ימי התשובה, עשרת ימי תשובה, יום הכיפורים בעומק מה מתגלה בפנימיות היו"ט של שבועות יום של דוד המלך שהוא כולל בו את כל ההפכים כולם, כשהאור הזה מאיר בעולם זה האור משיח, זה וכתתו חרבותם לעתים היפך להט החרב המתהפכת, וכתתו חרבותם לעתים, למה כי כבר לא צריך כלי מלחמה בימות המשיח, כי ההפכים כלולים בבת אחת אין שום מלחמה, זה האור השלם של הגאולה שנזכה אליה בעזר השם במהרה בימינו אמן.

שיעור ג:

בסיעתא דשמיא, אנחנו עוסקים באמצע הסוגיא של מתן תורה בגילוי שהתורה כוללת בתוכה את כל ההפכים, נחזור עוד פעם ללשון הגמ' נשתדל לפתוח את זה יותר, תחלת דברי הגמ' ויתיצבו בתחתית ההר, אמר רב דימי בר חמא בר חסדא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם, מדוע לשון הגמ' היא שם תהא קבורתכם, הנקודה הוא שיקברו כאן או שימותו כאן? שם תהא קבורתכם מבואר בדברי הגמ' שיקברו בתוך ההר, כפה עליהם הר כגיגית, בתוך ההר יהיה הקבורה, אבל אם כן לכאורה עיקר הנקודה כאן הוא שיהיה כאן מיתה, לא עיקר הנקודה איפוא הם יקברו, גם אם הם ימותו כאן ויקברו במקום אחר, לכאורה אין נפק"מ, מבואר שיש

לפי זה מדוקדק מאד הלשון שפתחנו בדקדוק דברי הגמ' מקבלים את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם למה כתוב פה תהא קבורתכם, מה היה צריך להיות כתוב ואם לאו תמותו, עכשיו זה מבואר מאד כי הם בין כך ימותו, אם הם לא מקבלים התורה הם בודאי ימותו, אם הם מקבלים את התורה מה יקרה להם, על כל דיבור פרוחה נשמתם, אז מה ההבדל אם הם מקבלים או אין מקבלים, אם הם לא מקבלים את התורה הם ימותו ומה יהיה אתם והם ישארו מתים, זה נקרא שם תהא קבורתכם, אבל אם הם מקבלים את התורה הם ימותו, אבל מה יקרה לאחר שהם ימותו הם לא יקברו כאן מה יקרה?, יהיה טל תחיה שיחיה אותם, ולפי זה מדוקדק מאד לשון הגמ' שהוא אומר להם שם תהא קבורתכם, לא יהא מיתתכם,

נמצא שבמתן תורה מתגלה לא רק חיים, במתן תורה מתגלה גם מיתה, איזה מיתה שלש אפשרויות, מיתה תחתונה דקלקול אם אין מקבלים את התורה פה תהא קבורתכם, מיתה יותר עליונה הם מקבלים את התורה אבל עוסקים בה שאינה כראוי למשמאלים בה סמא דמותא, יתר על כן מיתה דתיקון שזה מה שהיה בפועל במדרגת מתן תורה, על כל דיבור ודיבור פרוחה נשמתם, מה שהזכרנו קודם בפעמים הקודמות, שמת וחי בגימטריא חתן, כחתן היוצא לקראת כלה זה מתן תורה, מתן תורה לא מגלה רק מדרגה של חיים, אלא מתן תורה מגלה בעומק, מדרגה של מיתה וחי, עכשיו נתבונן להמשיך בדברים מה העומק של הגילוי של מתן תורה, שמגלה מיתה וחי בבת אחת, כלומר מתים ומחיה אותם, מיתה וחי דתיקון,

לשון הגמ' כאן בהמשך בסוגיא אומרת הגמ' אומר רבי אלעזר בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצאה בת קול ואמרה להם מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו דכתיב ברכו ה' מלאכיו גיבורי כח עשי דברו לשמוע בקול דברו, אומרת הגמ' מהו לשמוע בקול דברו, ברישא עשי והדר לשמוע, כלומר

אומרת הגמ' ואמר ריב"ל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה יצאה נשמתן של ישראל שנאמר נפשי יצאה בדברו, ומאחר שבדיבור ראשון יצא נשמתן דיבור שני היאך קיבלו, אומרת הגמ' איך הם קיבלו את הדיבור השני, הוריד הקב"ה טל שעתידי להחיות בו מתים והחיה אותם שנאמר גשם נדבות וכו', אז מה אומרת הגמ' בשעה שכן הקב"ה דיבר והם קיבלו התורה, רצוננו לראות את מלכנו, לשמוע את העשרת הדברות ממנו יתברך שמו, על כל דיבור ודיבור פרוחה נשמתם, זה בעומק שמקבלים את התורה אז פרוחה נשמתם, שואלת הגמ' אם פרוחה נשמתם אחרי דיבור ראשון, איך הם קיבלו את הדיבור השני ואת השלישי, אומרת הגמ' הוריד הקב"ה טל שעתידי להחיות בו מתים אז ראשית מתגלה כאן מיתה של תיקון, שתהיו עמלים בתורה, ממית עצמו באהלה של תורה, זה הדוגמה מה שבדקות זה אחר החטא אבל בכל אופן זה מיתה של תיקון שהוא ממית את עצמו, בלשון ברורה כאשר הם שמעו את הדיבור הראשון והם מתו, לאחר מכן יש טל תחיה ומחיה אותם, למה הם הסכימו לשמוע את הדיבור הבא, כי הם סמכו על הנס שהקב"ה עשה להם שהדיבור הראשון כבר קמו ממנו לתחית המתים מותר לסמוך על כזה נס או לא? הגמ' הרי מספרת במגלה שרבה ור' זירא עשו סעודת פורים בבת אחת, קם רבה ושחטיה לר' זירא מתוך שכרותו, עשה בו תחית המתים והחיה אותו, לשנה אחרת אמר לו עוד פעם תבוא לעשות אתי סעודה, מה הוא ענה לו, לאו בכל יומא מתרחיש ניסא די שנה אחת, אז כשהם שמעו את הדברה הראשונה, ומה קרה כשהם שמעו את הדברה הראשונה, הם מתו, אז לכאורה מה היה צריך להיות, שמכאן ואילך מה הם יגידו לאו בכל יומא מתרחיש ניסא, עשר פעמים באותו יום התרחש הנס, הם הסכימו לשמוע את הדיבור השני למה, גם על הצד שלא יהיה תחית המתים, הם מוכנים למות על מנת לשמוע קול השם, זה נקרא מיתה דתיקון שהיה במתן תורה.

אומרת הגמ' כתפוח בעצי היער תוס' כאן על המקום אומר מה זה תפוח לא תפוח שאנחנו קורים היום תפוח, תפוח שאנחנו קורים היום תפוח גם העלים גדלים קודם לפרי, אומר תוס' זה קאי על אתרוג כמו שאומר התרגום ריח אפיך כתפוחים מתרגמינן כריחא דאתרוגא, אז איפוא מתגלה באתרוג שקודם יש פרי ואחר כך העלה, אומר תוס' גם באתרוג רואים שקודם יש את העלה ולאחר מכן את הפרי, אז אפוא מתגלה באתרוג שקודם עלים ולאחר מכן פירות, אומרים תוס' את דברי הגמ' הרי אתרוג נקרא פרי עץ הדר למה הוא נקרא הדר, ללשון אחד אומרת הגמ' במסכת סוכה שדר באילנו משנה לשנה, כל פרי וכל עץ בדרך כלל איך זה הולך, קודם מתחיל העלים ולאחר מכן הפירות, בשנה הזו או שקטפו את הפירות או שהפירות נשרו ואז גם העלים נושרים שלכת, אבל פרי עץ הדר הוא דר באילנו משנה לשנה ג' שנים הוא דר באילנו, אז בשנה הראשונה מה התחיל לצמוח קודם העלים, לאחר מכן הפירות, עכשיו היה שלכת מה קרה עם העלים הם נשרו, עכשיו הפרי נשאר בשנה השניה מה גודל, הפרי ממשיך לגדול העלה זה עלה חדש, אומר תוס' על מה נאמר פריו קודם לעלה לא בשנה הראשונה, בשנה הראשונה מה קודם למה העלה קודם לפרי, בשנה השניה העלה כבר הסתלק והפרי קיים, נמצא שהפרי קודם לעלה, כך אומרים תוס'

עכשיו נתבונן ונבין מה העומק של הדבר' זה כל העומק של הדברים שהסברנו בפשוטו מבואר בגמ' שהם הקדימו נעשה לנשמע אז הם לא אמרו נשמע ונעשה רק הם אמרו נעשה ונשמע אבל הסברנו מה הם עשו הם כללו את שתייהם, גם נעשה ונשמע לפי הסדר שהם אמרו, וגם נשמע ולאחר מכן נעשה, זה העומק של הדרשה שהגמ' מביאה מתפוח אם תפוח כפשוטו הסדר היה שקודם צומח בו הפירות ולאחר מכן העלים, זה לא מגלה דבר והיפוכו, זה מגלה צד אחר, זה מגלה הפוך, אבל לא דבר והיפוכו לכן מביאה הגמ' את הדרשה ומסביר תוס' כתפוח בעצי

קודם הם אומרים נעשה ולאחר מכן הם אומרים נשמע, איך הסדר היה צריך להיות כמו שהגמ' אומרת כאן בהמשך, איבעי לכו למשמע אי מציתו קבליתו ואם לא לא קבליתו דרך אדם שומע מתבונן סבירא לי שמיע לי, אם הן מסכים לקבל האם הוא יכול לעמוד בדבר הוא מקבל, ואם לא יכול אינו מקבל, אבל כאן מה הם עשו הם הקדימו נעשה לנשמע אז מה ההקדמה, כדיבור עצמו הם הקדימו נעשה לנשמע, הם יכלו קודם לומר נשמע ולאחר מכן נעשה, ומה הם אמרו להקב"ה קודם נעשה ולאחר מכן נשמע, זה מגדירה הגמ' מי גילה רז זה לבני.

ידוע מאד בדברי רבותינו ששלש מילים שמגבילות אחד לשני בגימטריא, אין סוף, אור, שלש מילים שזה אותו גימטריא, אור כמובן גימטריא רז אין סוף גם כן גימטריא מאתיים ושבע, זה מי גילה רז זה לבני מה הוא רז הסוד מה הוא הסוד שגילה לבני כפי כל מהלך הדברים שנתבאר דבר והיפוכו זה הרז, זה הסוד, זה מי גילה רז זה לבני מה הסדר שצריך לומר, קודם לומר נשמע ולאחר מכן נעשה, ומה הם עשו, הם אמרו הפוך, לא שהם אמרו הפוך בלבד, אלא שהם כללו את ההפוך במה שהם אומרים, זה נקרא הקדימו נעשה לנשמע, מי גילה רז זה לבני שזה האור שזה הסוד, בבחינת הרז מה הרז שגנוז כאן, כשהם אומרים נעשה ונשמע, הם מקדימים את הנעשה לנשמע, הם הופכים את הסדר של הדבר דבר והיפוכו.

נקרא את המשך דברי הגמ' שמחדדת מה ההיפך של הסדר, אומרת הגמ' אמר רב חמא כדר' חנינא מאי דכתיב כתפוח בעצי היער למה נמשלו ישראל לתפוח, לומר לך מה תפוח זה פריו קודם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע, סדר הדברים אומרת הגמ' כל פרי ופרי על דרך כלל שהוא גדל איך סדר הגדילה, קודם יש על גביו עלים שגדלים, הנצו מתחיל להתגלות קודם העלים לאחר מכן מתגלה הפירות איזה פרי יש שקודם מתגלה הפרי ואחר כך העלה

אצבעות מתחת לרגליים, הקדימו נעשה לנשמע מה זה נעשה במה עושים, בידיים מה היה צריך לעשות, אומר לו אותו צדוקי קודם לומר נשמע ולאחר מכן לומר נעשה, אז את מה להקדים קודם להקדים את המחשבה, אזן שומעת, לב מבין, ואז לראות אם אתם יכולים לקבל את הדבר תקבלו עליכם לעשות, אבל מה עשו בני ישראל, הם הקדימו את הנעשה לנשמע, כלומר הם הקדימו את הידיים לפני שהם שומעים, אז עכשיו מכח מה הם יעשו.

מצות ברכה דאורייתא שאנחנו בירכנו עכשיו בבוקר ברכת התורה, מטבע הברכות שאנו אומרים שתרגילנו בתורתך, יש כאן מצוה לעסוק בדברי תורה להרגיל את עצמנו בדברי תורה, מה כוונת הדבר שהאדם יתרגל בדברי תורה, במילים פשוטות יש שני אופנים מדוע אדם עושה דבר בכללות או שהוא חושב והוא עושה מה שהוא חושב שהוא צריך לעשות או שהוא רגיל בלשון הש"ס איך זה נקרא הרגל דבר, הוא רגיל לעשות מדוע כל הרגל נקרא הרגל כמובן מלשון רגליים, איפוא הוא המקום שהוא הכי רחוק מהשכל זה הרגליים, הרגליים כשהם עושים דבר הם רגליים לרוץ לעצמם, אדם עושה דבר בלי התבוננות אז איזה כח מניע אותו לעשות את הדבר הזה רגליים הרגל דבר, היפך השכל היפך המחשבה היפך ההתבוננות, שזה למעלה, יש את הרגליים שזה למטה

עכשיו להבין נפלא, בחשבון הדברים שהזכרנו בראשית בפעמים הקודמות, ויתיצבו בתחתית ההר בפשוטו של מקום, איפוא הם התייצבו בתחתית ההר, עם מה הם התייצבו בתחתית ההר ברגליים שלהם, כמו שהסברנו כפה עליהם הר כגיגית, גת ראשי תיבות ג' תחתונות, כפה עליהם הר כגיגית מה הוא עשה, מה שהיה למעלה הופך להיות למטה עכשיו בלשון הנוגע לענינינו דידן, אז הרגליים אפוא הם היו, למעלה מהראש, אותו הר שמתחלה מה שהיה מחובר אליו הרגליים, לא שהעלו עכשיו את ההר למעלה

היער זה אתרוג, קודם גדל העלה ולאחר מכן הפרי כמו כל עץ, אלא מאי העלה נושר, ולאחר מכן מתגלה מציאות שהפרי נשאר וממשיך לצמות, הפרי שנשאר וממשיך לצמות זה העומק נקודת הדבר שיש בו דבר והיפוכו, מצד אחד מדגישים, הפרי גדל לאחר העלה אבל מצד שני העלה גדל לאחר הפרי, זה מה שמתגלה באתרוג שהוא דר משנה לשנה, הוא כולל את שני הצדדים, קודם העלה ולאחר מכן הפרי, ולאחר מכן קודם פרי ולאחר מכן העלה, ביחס לעלה של השנה הראשונה, מה התחיל קודם העלה ולאחר מכן הפרי, ביחס לשנה השניה מה קדם למה הפרי קדם לעלה, זה עומק דברי הגמ' כתפוח בעצי היער ששניהם כלולים אחד בשני, זה מי גילה רז זה לבני שמצד אחד העלה קודם לפרי ומצד שני הפרי קודם לעלה דבר והיפוכו שניהם בבת אחת זה מתגלה בעומק דברי הגמ' שכלל את הדבר שניהם.

יתר על כן נתבונן בדברי הגמ', הגמ' מממשיכה ואומרת ההוא צדוקי דחזייה לרבא דקא מעיין בשמעתתא הוא עוסק בסוגיא ומעיין בשמועה ויתביה אצבעתיה דידיה תותי כרעא הידיים שלו אפוא הוא שם אותם, מתחת לרגליים בברכיים של בני אדם, זה הסדר של התנהגות שרואים גם היום אצל בני אדם שככה לפעמים עושים, וקא מייץ בהו וקא מבע לאצבעתיה דמא, הרגל לחצה על היד והיד הוציא דם מבעבע דם, מכח כובד הגוף שלחץ על הידיים אמר לו אותו צדוקי לרבא עמא פזיזא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו, אכתי בפזיזיכו קיימיתו, עדיין אתם עומדים באותו פזיזות, כלומר הוא אמר לרבא מה הסיבה שהם הקדימו נעשה לנשמע זה פזיזות, ככה הגדיר את זה אותו צדוקי, איבעי לכו למשמע אי מציתו קבליתו, ואי לא לא קבליתו, אם אתם תשמעו קודם לכן ותבדקו אם זה מתאים לכם תקבלו, לא מתאים לכם לא תקבלו, השיב לו רבא, עוד מעט נראה את תשובת רבא, אבל ראשית כל נראה מה אמר כאן אותו צדוקי לרבא הוא ראה את רבא שם את האצבעות שלו מתחת לרגליים, דייקא

ונשמע כלומר הוא מקדים את הנעשה, הרי הוא עוד לא שמע אז מתוך מה הוא יעשה מהכפה עליהם הר כגיגית הוא יעשה, זה כוונת הדבר שהוא שם את ידיו מתחת לרגליו, זה עומק ההגדרה של נעשה ונשמע, עכשיו להבין יותר עמוק, מה הוא אומר לאותו צדוקי, עוד פעם חוזרים ללשון הגמ' אמר לו עמא פזיזא, עוד פעם מה זה פזיזא אדם פזיז הוא רץ, הוא רואה משהו הוא מיד רץ, הוא לא מתבונן זה עמא פזיזא, מהצד התחתון זה נראה פזיזא, מהצד העליון זה הכפה עליהם הר כגיגית, אבל להבין עמוק הרי לכאורה היה כאן שתי מדרגות במדרגת מתן תורה, מהלך ראשון במדרגת מתן תורה הם אמרו נעשה ונשמע, מהלך שני במדרגת מתן תורה כפה עליהם הר כגיגית, מה הקשר בין שני המהלכים, זה עלמא דפירודא? הם אומרים נעשה ונשמע ויש עוד מהלך נוסף של כפה עליהם הר כגיגית, לא, זה אותו מהלך כשהם אמרו נעשה ונשמע בעומק מה הם אמרו, אנחנו רוצים לכפות את עצמנו לעשות את הדברי תורה תמיד, לא תלוי אם אני יבין את מה שמבקשים ממני ואני יסכים, או שאני לא יסכים כל מה שיאמרו לי אני יעשה, במילים ברורות מה הם קיבלו עליהם בנעשה ונשמע, לעשות כל מה שיאמרו להם, כלומר הם מחייבים את עצמם לכפות את עצמם לעשות גם דבר שהם חושבים הפוך ממנו, זה מה שהביא עליהם את הכפה עליהם הר כגיגית.

הסדר היה ברור להבין יש כאן נקודה ברורה בכל סדר מהלך מתן תורה, שלב ראשון הם אומרים נעשה ונשמע, לא פתאום לאחר מכן הקב"ה כופה עליהם הר כגיגית, אלא מה שהם אמרו נעשה ונשמע זה הביא עליהם את הכפיה, ברור מאד הכפיה עצמה נולדת מכח כך לכן ניסינו לחבר את שתי המהלכים, שקשר להם שתי כתרים כשאמרו נעשה ונשמע הם קיבלו כתרים הסברנו מה הם הכתרים האלה בעומק, הכפה עליהם הר כגיגית, לכאורה הכתרים מתי הם קיבלו אותם כשהם אמרו נעשה ונשמע, כפה עליהם הר כגיגית שייך לסוגיא של אונס, הסברנו בהרחבה

מראשיהם, אלא העלו את הרגליים שמצורפים להר למעלה מהראש, זה נקרא תרגילנו בתורתך,

מי שלא במדרגת ותרגילנו בתורתך אז מכח מה הוא עוסק בתורה, כל יום ויום הוא צריך לחשוב האם לעסוק בתורה או לא, הוא מחליט לעסוק אבל הוא חושב אם לעסוק או לא, אבל מי שהעלה את הרגליים למעלה שזה מכח מדרגת כפה עליהם הר כגיגית, והג' תחתונות האלה עלו למעלה מהראש, אז עכשיו העסק בדברי תורה מה הוא, הוא נקרא במדרגה של כפה עליהם הר כגיגית, להבין נפלא כפשוטו כפה עליהם הר כגיגית הר למעלה והם עושים, אבל בעומק מונח כאן בדברי חז"ל איפוא בכוחות הנפש יש את המדרגה שכן אדם כפוי לעשות דברים, הרגלים, זה כח תרגילנו בתורתך, כח מה שאדם רגיל לעשות, כל אחד מאתנו יודע, לשנות הרגלים זה אחד מהדברים הקשים שיש לאדם, זה נקרא כפה עליהם הר כגיגית, מכח הכפה עליהם הר כגיגית בכוחות הנפש מה קרה? זה הפך להיות הרגל שלהם, ועל זה אנחנו מברכים כל יום ומבקשים ותרגילנו בתורתך, מה עומק הדבר שאנו מבקשים ותרגילנו בתורתך, אנחנו מבקשים שיאיר עלינו האור של כפה עליהם הר כגיגית, כפה עליהם הר כגיגית הוא בכל יום נכנס במטבע של הברכה, שיהיה לאדם הרגל דבר, לעסוק בדברי תורה ומה הוא ההכרח שנולד בנפש, כפשוטו נולד הכרח בשעתו שהם יקבלו את התורה, אבל בעומק זה כח שהוא הווה תמיד מה הכח שנולד מזה, מה שאדם עוסק בדברי תורה מדגישים באופן שהוא מוכרח מההרגל שלו, זה האור של כפה עליהם הר כגיגית, ועל זה אנו מבקשים בכל יום שנזכה לאור של כפה עליהם הר כגיגית.

זה העומק של הדבר שהידיים הוא שם אותם מתחת לרגליים, זה לא תנועה בעלמא, רוב בני אדם גם מה שהם שמים את הידיים מתחת לרגליים זה הרגל דבר, אבל בעומק מה עומק הפעולה הזו שרבא עשה, נעשה

זה תורת הנשיקה, נשיקה מעמידה פה מול פה ישקני מנשיקות פיהו, אבל יש מהלך נוסף של חיבור פה אל פה.

נתבונן מה החיבור של פה אל פה המדבר מדבר עם הפה ומה הם עשו דבר ראשון הם לא העמידו את האוזן נשמע ולאחר מכן נעשה, אלא מה הם העמידו דבר ראשון, ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה, אז הם הקדימו פומייכו לאודנייכו, ביאור הדבר שהם הצטרפו למדבר בפה שלו, זה הקדימו פומייכו לאודנייכו דייקא לכן ההדגשה של הלשון, זה להקדים את הפה לאוזן, מדגישים את הלשון להקדים את הפה לאוזן, זה עומק הכח שהתגלה במתן תורה

דוגמה בהירה לכך הרי כאשר שמעו את הדברות, ממי הם שמעו את הדברות, בתחלה הם התחילו לשמוע את הדברות מהקב"ה ואז הם מבקשים דבר אתה עמנו ונשמעה משה ואל ידבר אלוקים עמנו פן נמות, אז הם שומעים מכח משה רבינו, מתוך מה משה רבינו קיבל את הדברות, באוזן שלו או בפה שלו, הם קיבלו לאחר מכן את הדברות ממה רבינו הם שומעים, אבל משה רבינו מכח מה הוא קיבל את הדברות, משה ידבר והאלקים יעננו בקול, שכינה מדברת מתוך גרונו, אז מאיפוא משה רבינו קיבל את הדיבור, לא באוזן, הוא קיבל אותו בפה, זה התבוננות נפלאה, קבלת התורה של משה רבינו שכינה מדברת מתוך גרונו, אז הוא קיבל את הדיבור בפה, לפי זה זה העומק של הקדימו פומייכו לאודנייכו, כשמקדימים את האוזן לפה, אז זה שמיעה ככל סדר השמיעות שמצרפים את האוזן לפה, המדבר מדבר בפה והשומע שומע באוזן, והוא מצרף את צירופם יחד, אבל כאשר מצרפים את הפה לפה והגילוי הגמור של צירוף פה לפה זה משה רבינו ששכינה מדברת מתוך גרונו, משה ידבר והאלקים יעננו בקול, איך יכול להיות עכשיו שבני ישראל ישמעו כזה קול של מי שמקבל אותה מהפה, מדגישים את הלשון, מחמת שהם אמרו נעשה

האונס והרצון זה אחד, אחרי שהם אמרו נעשה ונשמע כפה עליהם הר כגיגית, אבל אם הם היו אומרים נשמע ונעשה, לא היה כפה עליהם הר כגיגית, כפה עליהם הר כגיגית זה תולדה בדיוק של מה שהם אמרו, זה העומק של החיבור של סוגיא דמתן תורה נעשה ונשמע וכפה עליהם הר כגיגית.

ואם כן הכפה עליהם הר כגיגית היא ההוצאה לפועל של הנעשה ונשמע כפה עליהם הר כגיגית, נתבונן עכשיו ביותר עומק מה אמר אותו צדוקי לרבא עמא פזיזא אתון דקדמיתו פומייכו לאודנייכו, את מה הם הקדימו, בפשטות דברי הגמ' כתוב קודם לכן הם הקדימו נעשה לנשמע, אבל הצדוקי מגדיר את זה קצת שונה, מה היתה ההקדמה הקדימו את הפה שלו לאוזן, כלומר הסדר הוא קודם שאדם שומע ואז אם הוא רוצה הוא אומר הן אם הוא לא רוצה הוא אומר לאו, הם הקדימו את הפה לאוזן זה הנקודה שהם הקדימו את הפה לאוזן? לכאורה מה הנקודה שהם קיבלו על עצמם, זה מדין קבלה בפה ודברים שבלב אינם דברים וצריך להוציא אותם בפה, אז הקדימו פומייכו לאודנייכו, מה היסוד הדברים שהם קיבלו לעשות את מה שהקב"ה יאמר להם גם אם הם לא יבינו, איבעי לכו למשמע אי מציתו קבליתו, ואי לא קבליתו, אז הנידון הוא הפה או שהנדון הוא עצם הקבלה, עוד פעם יכול להיות שהקבלה אינה קבלה גמורה אם איננה בפה, כי דברים שבלב אינם דברים, אבל היסוד הוא הפה או שהיסוד הוא הקבלה, לקבל לעשות את הדברים, ברור שלכאורה היסוד מה הוא הקבלה של הדברים והיא לא תלויה בפה, רק העומק של הדברים ברור כל פעם שאדם שומע דבר יש מדבר ויש שומע, המדבר באיזה אבר הוא מדבר, בפה, השומע באיזה אבר הוא שומע באוזן, מפה לאוזן בלשון חז"ל, אז כל אחד מעמיד כאן משהו אחר, המדבר מעמיד פה, השומע מה הוא מעמיד אוזן זה לא אחדות גמורה, יש כאן שני דברים שונים שמצטרפים, מתי למשל מעמידים פה מול פה

בלא דעת, אבל דיבור נכון מה הוא בלשון חז"ל, דעת גנוז בפומיה, הדעת גנוז בתוך הפה, וכל פעם שאדם מדבר מתוך מה הוא מדבר מכת הבר דעת שלו הוא מדבר, בהמה שאין לה דעת אין לה דיבור ברור.

זה כאשר אדם מדבר מתוך השכל אבל פה אל פה אדבר בו אז הדיבור של הקב"ה נכנס לתוך משה רבינו אז משה רבינו מצד עצמו מדבר עם דעת? זה בלי דעת, אז מאיפוא העומק של הדיבור הזה, זה העומק של הדבר שהידיים מתחת לרגליים של התרגילנו בתורתך שלמעלה מהדעת, מה שאדם עושה בהרגל דבר זה בלי התבוננות בלי דעת, כאשר שמים את הידיים מתחת לרגליים משעבדים את הקומה שהתחלה היא לא מחשבה ההתחלה היא תרגילנו הרגל דבר, אז איך מתגלה עכשיו הדיבור אז הדיבור מתגלה במדרגה של פה אל פה, זה היינו הך אותה סוגיא בדיוק, לא שני דברים נפרדים, אם השורש של הדבר הוא דיבור של פה כפשוטו שהוא דעת הוא לא רגליים הוא דיבור כפשוטו, אז זה לא פה אל פה זה דיבור של עצמו.

לפי זה, זה נקודה דקה משה רבינו כידוע הוא דעת דקדושה, אז כפשוטו הוא זכה להשיג דעת דקדושה, אבל בעומק ההגדרה היא הרבה יותר דקה, כמו שחידדנו עכשיו הוא לא דיבר מכת מדרגת דיבור שלו, של דעת אלא הדיבור שבפיו מה היה, דיבור של הקב"ה, אז איזה דעת זה בפומיה דמשה, לא הדעת שלו אלא הדעת כביכול של המדבר, ומי הוא המדבר והאלקים יעננו בקול, נמצא שיש בו דעת בפומיה, אבל איזה דעת הדעת עליון של המדבר האמיתי, שזה הוא יתברך שמו, זה כח דיבורו של משה רבינו, הכח הזה שמתגלה אצלנו אצל משה רבינו זה עומק ההארה של מתן תורה, של פה אל פה וכל ישראל זכו לזה במדרגת הקדימו פומייכו לאודנייכו, זה עומק נקודת הדיבור של מדרגת מתן תורה כמו שנתבאר.

מימרא נוספת בדברי הגמ' לפי זה יבואר הגמ' אומרת כאן בהמשך כאן בע"ב אמר עולא עלובה

ונשמע, אם הם לא היו אומרים נעשה ונשמע, הם לא היו זוכים גם לשמוע את קול משה, שהוא קיבל את הדיבור מהקב"ה בפה הוא לא קיבל אותו באוזן, זה מדרגת משה רבינו פה אל פה אדבר בו, זה פסוק מפורש מה זה פה אל פה אדבר בו כלומר מה שנמצא בפה של המדבר נכנס לפה של השומע אבל לא מדין שומע מדין שמיעת האוזן, אלא מדין שהפה שלו נהפך להיות כפה של מעלה.

אפילו בלעם שהוא זה לעומת זה דמשה, נאמר בו את הדבר אשר ישים ה' בפי אותו אשמור לדבר, כלומר זה מעין הפה של מעלה זה נקרא מדרגה של מתן תורה, מדרגה של מתן תורה שהם עומדים בהר סיני והם מקבלים את התורה, הקדימו נעשה לנשמע כלומר, הם לא העמידו את האזניים, הם העמידו את הפה שלהם לקבל את הדיבור שהקב"ה מדבר, אם כן יש כאן שני חלקים בעומק דברי הגמ', חלק הראשון הקדימו נעשה לנשמע הוא שם את ידיו תחת רגליו, ומצד כך סדר הדבר של קבלת התורה, היא קבלת התורה במדרגה של הפה שמצטרף למדבר זה מהלך אחד, אבל מהלך שני שהידיים מצטרפים לרגליים שהשורש של העשייה היא בתרגילנו בתורתך, החלק השני היא לקבל תורה של פה אל פה, עכשיו נראה איך מחברים שניהם יחד, עוד פעם אבל נחזור שיהיה ברור יש כאן שני מהלכים שהוזכר שדברי הגמ' מהלך אחד הוא פה אל פה כלומר הפה של המדבר מתגלה בפה של המקבל השומע, והחלק השני נעשה ונשמע הידיים נמצאים מתחת לרגליים, נתבונן עכשיו יותר עמוק מה השייכות ביניהם לכאורה זה שתי סוגיות, אבל כשמתבוננים זה מונח בעצם הדבר, כל פעם שאדם מדבר, קטן אינו יכול לדבר מדוע הוא לא יכול לדבר, הסיבה העיקרית שאינו יכול לדבר, קטן ממש אינו מדבר כי הוא חסר דעת, ואינו יכול לדבר אז כל פעם שאדם מדבר אם זה דיבור נכון, באיזה אופן זה יש בו דעת והוא מדבר, בקלקול הרי נאמר איוב לא בדעת ידבר, חסר לו דעת הוא לא מדבר, הוא מדבר

העולם כלו בשמים, אמר ר' יהושע בן לוי מאי דכתיב לחייו כערוגת הבושם כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נתמלא כל העולם כלו בשמים אז מה היה במתן תורה, בכל דיבור נתמלא העולם בשמים, אבל כאשר היה ניאוף מה היה צריך להיות, ריח טוב מה צריך להפוך להיות, ריח רע, זה ניאוף חרון אף, חוש הריח הוא באף בחוטם, אז כשיש חרון אף מה נעשה, נעשה לכאורה מציאות של סילוק של הריח דתיקון, אבל עוד פעם נמשיך את דברי הגמ', הגמ' אומרת כל העולם כלו נתמלא בשמים כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נתמלא העולם כלו בשמים שואלת הגמ' מעין השאלה ששאלה קודם לכן, וכי מאחר שבדיבור ראשון נתמלא דיבור שני להיכן הלך, נתמלא העולם כלו בבשמים בדיבור הראשון הכל כבר מלא בבשמים, אז איך יש מקום לבשמים חדש אז אומרת הגמ' מה עשה הקב"ה, הוציא הקב"ה רוח מאוצרותיו והיה מעביר ראשון ראשון, שנאמר שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר, אל תיקרי שושנים אלא שושנים.

אז עוד פעם מה כתוב בדברי הגמ' כל דיבור ודיבור מה נעשה נתמלא העולם כלו ריח נסתלק אותו ריח על ידי שהקב"ה הביא רוח לסלק אותו ריח, רוח לסלק את אותו ריח בדייקא ואז יש מקום לריח חדש, בעומק הדבר שהיה צריך להיות באופן כזה שהריח הראשון יסתלק ואחר כך יבא ריח שני, אז בפשוטו הדבר מובנים לעצמם אבל בעומק מה מונח כאן יש כאן שתי סיבות למה הריח הסתלק בעומק, סיבה דתיקון וסיבה דקלקול, סיבה דתיקון למה הוא הסתלק, בשביל לחדש את הריח הבא, סיבה דקלקול הריח נסתלק כי עלובה כלה שזינתה בתוך חופתה, נמצא שבעומק אם הריח הראשון לא היה צריך להסתלק מצד התיקון הוא כל הזמן היה נשאר, אז עכשיו שנסתלק מצד הקלקול, נרדי נתן ריח ועלובה כלה שזינתה בתוך חופתה ניאוף חרון אף מסלק את הריח, אז מה היה צריך להיות שהריח יסתלק לגמרי, אז מה עשה הקב"ה כבר בתיקון בעשרת הדברות, כל

כלה מזנה בתוך חופתה מה זה מזנה בתוך חופתה כמו שאומר רש"י עדיין הם היו במדרגת מתן תורה ונפלו לחטא העגל, זה מזנה בתוך חופתה, אמר רב מרי ברה דבת שמואל מאי קרא מאיפוא לומדים את זה, עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו המלך במסבו זה מתן תורה למה זה נקרא במסבו, איזה מסיבה היה במתן תורה? לפי המהלך שהוזכר קודם לכן יסובבנהו מה הוא יסובבנהו הקיף אותם כפה עליהם הר כגיגית, זה נקרא המלך במסבו כפשוטן של דברים, אמר רב ועדיין חביבותא הוא גבן דכתיב נתן ולא כתב הסריח, עלובה כלה מזנה תוך חופתה, אז מזנה תוך חופתה מה קורה, אשת איש שזינתה מה הדין שלה, היא הופכת להיות אסורה על בעלה, אז אם זה נמשל לעלובה כלה שזינתה בתוך חופתה אז מה צריך להיות, צריך לשלח אותה, אבל הוא לא יכול לשלח אותה כי הוא אונס, אדם שאנס אשה ולאחר מכאן היא זינתה תחתיו, יש כאן דבר והיפוכו, מצד אחר מדין אונס נאמר לא יוכל לשלחה כל ימיו, אבל מצד שני אשת איש שזינתה אסורה על הבעל ואסורה לבעל, אז מדין המזנה מה הוא צריך לעשות לשלוח אותה אבל מדין שהוא אונס הוא לא יכול לשלוח אותה זה נקודה יפה, מה היה אם כן עם כנסת ישראל במתן תורה, מצד אחד כמו הזכרנו קודם לכן ביסוד דברי חז"ל כפה עליהם הר כגיגית המלך במסיבו, יסובבנהו כפה עליהם הר כגיגית, לא יוכל לשלחה כל ימיו, אבל תוך החופה עצמה היא מזנה, אין לך דבר והיפוכו מזה, מצד אחד הוא צריך לגרש אותה כי היא זינתה, מצד שני אי אפשר לגרש אותה. זה עומק המתן תורה ששניהם מתחברים ביחד

אבל יתר על כן מבואר כאן בדברי הגמ' עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו, כל ניאוף נקרא ניאוף אומרים חז"ל מאיזה לשון זה נקרא ניאוף, מלשון חרון אף, אין לך דבר שמביא חרון אף לעולם יותר מניאוף, ככה אומרים חז"ל, ולכן הוא נקרא ניאוף מלשון אף הוא גורם לחרון אף שיבוא לעולם, הגמ' הרי אומרת כאן בהמשך שכל דיבור ודיבור שהקב"ה דיבר נתמלא כל

שפותחים את החלון, או שמוסיפים ריח טוב זה העומק של עדיין חביבותא הוא גבן, בלשון פשוטה וברורה זה העומק של הדבר והיפוכו, הרי כביכול מזנה בתוך חופתה אז הוא צריך לסלק אותה, הסברנו שיש כאן אונס, מצד אחד לא יוכל לשלחה כל ימיו, ומצד שני היא אשת איש שזינתה שצריך לגרש אותה, מונח כאן העומק של האחדות, מזנה תוך חופתה, אין לך דבר והיפוכו מזה ועדיין היא נשארת אצלו, עדיין חביבותא הוא גבן, זה עומק הנורא שמתגלה, חביבותא הוא גבן זה מדרגה של אונס כפה עליהם הר כגיגית, המלך במסבו אז החביבותא הוא גבן מוכרח שלא יכול להסתלק, מדגישים את הלשון החביבותא גבן מוכרח שלא יכול להסתלק זה העומק של חביבותא גבן שמתגלה במתן תורה.

נחזור לדברי הגמ' שהזכרנו לעיל הרי אומרת הגמ' למה נמשלו ישראל לתפוח לומר לך מה תפוח זה פרו קודם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע, איפוא כתוב שנמשלו לתפוח, הגמ' מביאה את הפסוק כתפוח בעצי היער כן דודי, אז תוס' על המקום שואל הרי על מי זה נאמר כתפוח בעצי היער כן דודי מי זה דודי הקב"ה, והגמ' מביאה את הפסוק הזה על ישראל הקדימו נעשה לנשמע כתפוח בעצי היער שפריו קודם לעליו, איזה פסוק לכאורה הגמ' היתה צריכה להביא ריח אפך כתפוחים, זה קאי על ישראל, אבל איזה פסוק הגמ' הביאה הפסוק שקאי עליו יתברך שמו, נתבונן ונבין ריח אפך כתפוחים ראשית כל, כל מדרגת מתן תורה היה במדרגת תפוח ריח אפך כתפוחים, זה עומק המדרגה שאע"פ שהסריח עדיין חביבותא הוא גבן, כי מה היה המדרגה של מתן תורה ריח אפך כתפוחים מדין ישראל, כמו שתוס' אומרים שהגמ' היתה צריכה להביא, ועדיין חביבותא הוא גבן נרדי נתן ריחו ולא הסריח למה הוא לא הסריח כי נרדי נתן ריחו, אבל זה במדרגת ריח אפך כתפוחים, הקדימו נעשה לנשמע אז הריח של התפוחים עדיין קיים, זה מצד הבני ישראל, אבל מצדו יתברך שמו,

דיבור ודיבור שהקב"ה דיבר נתן ריח איך יש מקום לריח הבא, נסתלק הריח הקודם נמצא שהסילוק של הריח הראשון היה סילוק דקלקול או סילוק דתיקון? סילוק דתיקון, ומה הוא משריש עכשיו בהדגשה, שהסילוק שורשו תיקון, ואחרי הסילוק יבא ריח חדש, זה השורש של התיקון לנרדי נתן ריחו שהסתלק לאחר מכן מכח חטא העגל.

עוד פעם נחזור לדברי לשון הגמ', הגמ' אומרת מאי קרא עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו אמר רב ממשיכה הגמ' מיד נראה אבל אף על פי שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו אז כלומר, הסתלק הריח שהיה ומה נעשה בו לכאורה הסתלק, אמר רב ועדיין חביבותא הוא גבן אפילו שהיא חטאה זינתה תוך חופתה, ולכאורה נרדי נתן ריחו והסתלק המציאות של הריח, עדיין חביבותא הוא גבן דכתיב נתן ולא כתיב הסריח כלומר הריח הזה לא הסתלק לגמרי, הוא לא הסריח, העומק של הדבר, איפוא הושרש שאע"פ שמזנה תוך חופתה הריח רק נתן ריחו, והריח לא הסתלק באופן שהוא יסריח, מדוע כי כבר הושרש התיקון של הסתלקות הריח, שיחזור הריח ויתפשט בכל דיבור ודיבור מחדש, כאן מושרש שאפילו אם מזנה בחופתה ויש ריח דקלקול עדיין אינו מסריח בעומק מה מונח כאן, דבר והיפוכו, יש ריח והסתלקות הריח, אבל זה נכלל בבת אחת, ואיפוא מתגלה עיקר ההתכללות בבת אחת, אפילו שיש מעשה של ניאוף שהוא חרון אף, ריח דקלקול עדיין לא הסריח, נמצא שגם במדרגת הריח מתגלה העומק של הדבר והיפוכו שהדבר מצד עצמו היה צריך להיות שיסתלק או שיסריח, ומה מתגלה הוא מסתלק וחוזר, הוא צריך להסריח דבר והיפוכו, עדיין הריח נמצא כאן, ברור כל מה שהריח היה צריך להסריח והוא לא הסריח, מחמת האור של הסילוק של הריח גורם לאחרי ריח טוב.

מה עושים כשיש בחדר ריח רע, מה עושים או

כפה עליהם הר כגיגית, כפה עליהם הר כגיגית ששנינו נעשו כפויים, לכן נאמר כאן אף על פי כן חביבותא הוא גבן, למה אף על פי כן חביבותא הוא גבן, לא יוכל לשלחה כל ימיו אז הכפיה היא כפיה שלו ושלנו בבת אחת זה עומק מדרגת הכפיה וזה נורא כשמתבוננים

עכשיו נעמוד בנקודה אחרונה ונסביר בסייעתא דשמיא, אז כמו שהוזכר גיגית גימטריא תוך הם היו בתוך ההר, אם מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם, בזה פתחנו הפעם מהו השם תהא קבורתכם, איפוא יהיה קבורתכם בחלל של ההר, מת איך הוא נקרא בלשון תורה חלל, כי ימצא חלל באדמה, אז מה זה שם תהא קבורתכם איפוא זה השם, מה זה שם, זה פה, שם כלומר במקום השומם, שממה מה זה שומם דבר חלל הוא דבר שומם שם תהא קבורתכם, יש גירסאות פה תהא קבורתכם אבל בגירסא של הגמ' לפנינו שם תהא קבורתכם, איפוא הקבורה במקום החלל שבתוך ההר שם תהא קבורתכם, כל חלל כידוע מאד חלל הפנוי מהו חלל הפנוי, כביכול קודם שנברא העולם הכל היה מלא מאורו יתברך שמו, מה עשה הקב"ה סילק עצמו לצדדים ונשאר מקום פנוי וזה מקום הנבראים, לפי זה עכשיו נסביר מה זה מדרגת מתן תורה כפה עליהם הר כגיגית, בפשטות מה יש בחלל היה פעם בורא עולם בחלל, צמצם את עצמו ונסתלק, כפשוטו או אינו כפשוטו כמבואר בהרחבה בדברי רבותינו, אבל בלשון הכי פשוטה סילק עצמו לצדדים כביכול הוא אינו נמצא כן, אכן אתה קל מסתתר, זה לא כפשוטו, הסתרה נסתלק מכאן, מה קורה בכפה עליהם הר כגיגית לא רק כפשוטו שכפה אותנו להיות שם, אלא מה הוא כפה להיות שם שנינו בבת אחת, הוא יתברך שמו יחד אתנו חופה הוא כפה אותנו יחד אתנו להיות בבת אחת, ונעשה חלל הפנוי מי נמצא בחלל הזה גם אנחנו וגם הוא, נחדד ונאמר כפשוטו מדוע היה צריך החלל הפנוי כי אם יש כאן אצל אז הנבראים לא יכולים להיות ואם הנבראים נמצאים כביכול הוא לא יכול להיות כי מקום אחד לא

גם כן נאמר בו שזה מה שהגמ' מביאה הפסוק שנאמר עליו יתברך שמו, כתפוח בעצי היער, מה העומק של הדברים כמו שהזכרנו בהרחבה בפעמים הקודמות, המדרגה הרי של כפה עליהם הר כגיגית היא מדרגה של תכו לרגליך, אותיות תוך גימטריא גיגית, כמו שהוזכר מיסוד דברי המגלה עמוקות, אז כשהתגלה במדרגת מתן תורה שהקב"ה כפה עליהם הר כגיגית התגלה התוך, מהו התוך של כל דבר, הוא יתברך שמו, זה נקרא כפה עליהם הר כגיגית,

הגמ' בדייקא לא מביאה את הפסוק של ריח אפך כתפוחים שואלים תוס' הגמ' היתה צריכה להביא את זה, אבל הגמ' מסבירה בעומק מה התגלה במדרגת מתן תורה, עדיין חביבותא הוא גבן, תמיד כשאדם חוטא אז מה קורה הסתלקות השכינה, אם יהיה ערות דבר ושב מאחריך, אין לך ערות דבר יותר מניאוף, זה ושב מאחריך, מה התגלה במתן תורה נרדי נתן ריחו ועדיין חביבותא הוא גבן, כלומר הקב"ה נמצא אתנו חביבותא הוא גבן כלומר הוא עדיין נמצא כאן, זה עומק ההגדרה שמצד אחד היה צריך להיות הסתלקות של הבורא, הם חוטאים וראה כך ערות דבר ושב מאחריך עלובה כלה שמזנה תוך חופתה ניאוף, אבל עדיין מה מתגלה, חביבותא הוא גבן הקב"ה נמצא, כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים, כלומר מה מתגלה כאן בצל חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי מתגלה שעל אף שהם במדרגה שהם חטאו במסכו, במדרגת מתן תורה, אבל צריך להיות הסתלקות של התוך, כפה עליהם הר כגיגית להבין עכשיו עמוק זה לא רק שהוא כפה ואנחנו נמצאים בתוכו, אלא כשהוא כפה כגיגית, גיגית גימטריא תוך, מה נעשה אז בכפיה לא יוכל לשלחה כל ימיו אז הוא עצמו כופה את עצמו להיות אתנו תמיד, זה נקרא בעומק כפה עליהם הר כגיגית הרי זה חופה כמו שהוזכר וזה חופה שאי אפשר להסתלק ממנה, כי זה כפיה אז את מי כפו כאן בעומק לא רק את ישראל הקב"ה כפה, אלא את מי הוא כפה בעומק, אותו וישראל להיות ביחד, זה נקרא

להקב"ה במתן תורה באופן שלא יוכל לשלחה, אין הסתלקות של החלל הפנוי שהאור מסתלק ונעשה חלל הפנוי אלא מוכרחים להיות עם הבורא יתברך שמו לנצח נצחים בלי שום אפשרות של פירוד זה נקרא בעומק המיתה שלמעלה מן החיים זה היחידה שלמעלה מן החיים, זהו שלמות ההארה השלמה של פנימיות מדרגת מתן תורה, מדרגת החי האמתי, חיה יחידה כידוע עד מאד בדברי הבעל שם, זה עומק הפנימי של הארת מתן תורה, מוכרחות להיות דבוק בו יתברך שמו בלי שום אפשרות של פירוד לעולם, שלמות דבקות והתכללות בו יתברך שמו.

סובל שני דברים כך הוא בשטחיות, אבל בעומק מה מתגלה גם הוא וגם אנחנו בבת אחת, זה נקרא שורש לדבר והיפוכו,

דבר והיפוכו בשורש השרשים הוא ששני דברים יכולים להיות בבת אחת, איפוא השורש כביכול שמתגלה ששני דברים לא יכולים להיות בבת אחת, אם הוא יתברך שמו נמצא לכאורה אין מקום לנבראים, ואם יש מקום לנבראים הוא לא נמצא אבל כמו שמאריך הנפש החיים בשער ג' בהרחבה הוא נמצא ואנחנו נמצאים מצדו לית אתר פנוי גם עכשיו, אנחנו נמצאים בתוך זה, זה נקרא כפה עליהם הר כגיגית, זה העומק של ההארה שמתגלה שבבראשית ברא אלוקים נראה כביכול שיש חלל פנוי, אבל במתן תורה מתגלה המדרגה היותר עליונה מבראשית ברא אלוקים, כמו שהרחיבו רבותינו ומה מתגלה, מתגלה שאנחנו והוא מוכרחים להיות בבת אחת בכל מקום שאנחנו נהיה הוא נמצא שם ואנחנו מוכרים להיות אתו בבת אחת, זה נקרא המדרגה של חיים ומות בבת אחת כמו שהוזכר חי מת שמתגלה במדרגת מתן תורה זה לא מת כפשוטו חלל באדמה, זה מתגלה שבמקום החלל גם הוא נמצא, זה עומק הכפיה של כפה עליהם הר כגיגית, זה העומק אם כן של האור של מתן תורה, שנזכה בעזר השם להיות כפויים עמו יתברך שמו כפה עליהם הר כגיגית, מצד העבודה התחתונה זה ההרגל דבר של קדושה, תכו לרגליך שעולה למעלה אז ההרגל דבר תרגילנו בתורתך, ומכח כך לכל שאר חלקי העבודה שאדם מוכרח לעשות אותם, הם אמרו נעשה ונשמע ומכח כך כפה עליהם הר כגיגית זה התפיסה התחתונה ראשית במדרגת הכפה עליהם הר כגיגית במדרגה של תרגילנו בתורתך, זה היחס במדרגה של אורייתא וישראל, אבל במדרגת קודשא בריך הוא וישראל או במדרגת קודשא בריך הוא על אורייתא וישראל, אז הכפה עליהם הר כגיגית הוא על לית אתר פנוי מיניה שהוא ממלא את החלל ואנחנו בתוך אותו מקום עצמו, זה התוקף שנקשרו ישראל

תשפ"ו

בלבבי

הכנה לקבלת התורה
חיי תורה

אנכי ה'
לא תרצה
לא תנאף
לא תגנב
לא תענה
לא תחמד

לא תרצה
לא תנאף
לא תגנב
לא תענה
לא תחמד

ליצירת קשר
ישראל 073.295.1245
ארה"ב 605.313.6660

שיעורי הרב זמינים
ב"קול הלשון"

שאלות ותשובות
שיעורים חדשים
תוכנות מעמיקות

הכנה לקבלת התורה – חיי תורה

חוזרת הארה זו ומתעוררת, והמתן תורה של כל אחד הוא כפי ערכו בתוך הסדר הזה, שכל אחד זוכה לקבל שוב את הכח של 'ה' קנני ראשית דרכו', כמו שיתבאר להלן בהרחבה.

האופן לזכות בכח זה

כדי לזכות לקבל את ה'ראשית' שבתורה, יש למסור את 'ראשית נפשו' על התורה, 'ראשית כנגד ראשית'. הקב"ה אמר על עצמו "אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלוקים" (ישעיהו מד, ו), הנותן את 'ראשית נפשו', זוכה לקבל גם תפיסה ב'אני ראשון' של הבורא.

כידוע, בין חג הפסח לחג השבועות סופרים מ"ט ימים, וע"י כך מגיעים ליום החמישים. יום זה עצמו אינו נספר, היום הנ' הוא למעלה מהספירה. לפני 'אחד' אין אפשרות לספור, כי אין מציאות של ספירה לפני שיש את הדבר הראשון שאפשר לספור. יום החמישים הוא למעלה מהמספר, משום שהוא היום של 'קוב"ה, ישראל ואורייתא חד נינהו', וזוהי הראשית של תחילת המציאות.

עבודת האדם במ"ט הימים הללו היא להגיע כראוי ליום מתן תורה, דהיינו לגעת ב'ראשית הנפש'. בנפש יש 'לבושים על גבי לבושים'. אצל תינוק הדבר ניכר, שכן אין לו כמעט 'פנימיות', וכמעט כל מציאותו היא 'חיצונית'. כשגדלים, יכולים להיות פנימיים יותר, ולעיתים גם יכולים להישאר חיצוניים כמעט לגמרי, חסרי עולם פנימי. המכוון במ"ט הימים הללו הוא להגיע לנקודה פנימית בנפש, וצריך האדם לברר ולהעמיק בתוככי עצמו, עד שיגיע לאותה נקודה פנימית. כשזוכים לזה - זוכים 'לעמוד למרגלות הר סיני'.

והנה, כל מי שנכנס ולו מעט בשערי העבודה, יודע שיש מאות ואלפי לשונות בחז"ל שהפליגו נוראות בשבח התורה, חובת העיסוק בה, שכר הלומדה ועוד. רבים מהם סידר הנפה"ח (שער ד'), דבר דבור על אופניו. המאמרים הללו נחצבו ונחקקו מאמיתתה של התורה, אולם הם כולם מצד הנותן - מה הקב"ה נתן לעמ"י. לא כל מה שהקב"ה נתן, כל יהודי גם מקבל. הקבלה תלויה בהכנת כלים נאותים לתורה מפוארה שכזו, ותחילת הכלים היא ההבנה איפה מתגלה חלקו בתורה, מהי מדרגתו ומה מקומו בתוך המציאות העצומה של 'תורת ה'".

על התורה נאמר (משלי ח, כב) "ה' קנני ראשית דרכו", אולם התורה איננה רק ראשית החכמה הקדומה, אלא יש לגלות את אותה 'ראשית דרכו' גם בהווה, ולא רק מצד הנותן יתברך, אלא גם מצד מקבלי התורה. בקבלת התורה קיבל עמ"י גם את הכח הפנימי שבתורה שנקרא 'ראשית', וכמו שאמרו רבותינו על התורה (רש"י בראשית א, א): "בראשית, בשביל התורה שנקראת ראשית".

גילוי כח הראשית ב'עש"ן

כל דבר שקיים בעולם, יש לו גילוי "עש"ן - עולם, נפש, שנה" (ס"י ו, א). במדרגת עולם הגילוי של הראשית בתורה הוא במה שאמרו (זוה"ק ח"ב קסא): "איסתכל באורייתא וברא עלמא", מתוך התורה נבראה המציאות של 'עולם'. ב'נפש' הגילוי של הראשית בתורה מגיע מצד החיבור וההתקשרות לתורה אצל כל אדם במעמקי לבבו, ובאיתגליא גם בשכלו יש סדר של חיים, מה חשוב יותר ומה פחות, וכשם שאפשר למצוא 'ראשון לטומאה' ו'שני לטומאה', כך גם בכלל כוחות הנפש יש סדר.

אחת מהדוגמאות לגילוי זה הוא מאמרם ז"ל (סנהדרין נט). שגוי שלמד תורה חייב מיתה, משום שהתורה 'מאורסת לישראל', כמו שנאמר (דברים לג, ד): "תורה ציוה לנו משה, מורשה קהילת יעקב". גם לאומות העולם יש תורה, ובגמרא (פרדר"א מא) מבואר שהקב"ה עבר ושאל את כל אוה"ע אם הם רוצים לקבל את התורה, אולם כח 'ראשית' לא היה נמסר לאוה"ע גם אם היו רוצים לקבלה.

עמ"י עצמו נקרא 'ראשית', כמו שנאמר (ירמיהו ב, ג): "קודש ישראל לה' ראשית תבואתה", ועל כן אמרו חז"ל (זוה"ק ח"ג שו): שישראל עלו במחשבה תחילה, מחמת כח ה'ראשית' שיש לעם ישראל, ולכך יש להם גם את האפשרות לקבל את בחינת ה'ראשית' שבתורה. נמצא שה'ראשית' של התורה מתגלה בנפשות ישראל, בעצם היותה ה'ראשית' של נפשותיהם.

אשר על כן, כשהגיע זמן מתן תורה, הקב"ה קרע לפני עמ"י ז' רקיעים וראו ש"אין עוד מלבדו" (דברים ד, לה). ביאור הדבר הוא שהקב"ה הראה לעמ"י את סדר הדברים, סדר ההשתלשלות של העולמות, שהוא ראשון לכל הראשונים, והדבר הראשון שנאצל ממנו הוא התורה הקדושה. זו צורת ההתגלות של מתן תורה, ובכל שנה

בירור האדם עם עצמו ביחס למקום התורה בחייו

הבירור הנ"ל נחלק לב' חלקים:

החלק הראשון הוא לימוד מעלת התורה בהתעוררות, כפי שיסד מרן הגרי"ס זצ"ל. כשלומדים דברי מוסר בשבח התורה בהתפעלות, האדם משוחח עם נפשו. לימוד שכזה הוא 'דיבור אל הלב'. לשם כך לומדים סדר מוסר, שתכליתו לחזק את עמל התורה והשייכות לתורה, וחלק מהנ"ל הם גם לימוד 'השגת התורה'.

החלק השני הוא הבירור השכלי, ולימוד זה איננו בדרך של התפעלות, אלא בהתבוננות. בוחנים את פרטי הדברים, גבוליהם וגדריהם, חלקיהם ומשמעות הדברים. אחרי שאדם זוכה לידיעה ברורה ומסודרת, יכול הוא גם לקיים "וידעת היום והשבות אל לבבך" (דברים ד, ט). ידיעה בסיסית בדבר נפלאות התורה קיימת אצל כל מי שגדל בתוך עולם התורה, כבר מאז קטנותו. בבית הוריו, במקום לימודו ובמקום תפילתו חוזרים ומשננים אודות חובת עמל התורה וידיעתה. כשגדלים מתחילים גם להבין את מה ששמעו כל השנים, ומוסיפים להתבונן בדברים, וגם לשמוע אותם פעמים נוספות, ובדרך שכזו נוצרות אצל האדם ידיעות ברורות ומסוימות בדבר מעלת התורה. אבל מוכרחים להבין שכשם שאינה דומה איכות הלמידה של הל' נט"י שלומדים בחיידר לבחור שלומד משנ"ב, והבחור שלומד משנ"ב אינו דומה לאברך שלומד את הסוגיות עם טור וש"ע עם הנו"כ, כך גם אסור להישאר עם ההבנות וההשגות של שנות הקטנות ביחס להשגת התורה. גם את הדברים שכבר למדו ושמעו יש ללמוד שוב, מתוך בגרות והבנה עמוקה וחדשה, בעיון ובעמל המתאימים למדרגתו של האדם.

חובת האדם היא להעמיד בנפשו ציור של 'דעת' בכל הסוגיא של ידיעת התורה ורוממותה, עומקה ומשמעותה, שכרה וחובת עמלה. כמעט כל מה שנאמר לאדם בקטנותו הוא אמת, הדברים שנאמרים בחיידר או בישיבה מבוססים על מדרשי חז"ל ומימרות הש"ס, על תורת הראשונים וגדולי האחרונים, ורוב ככל הדברים נאמרים בצורה נכונה ומדויקת, אולם סוף כל סוף אין זו 'משנה ברורה'. כל אחד צריך לסדר לעצמו את הסוגיות הללו, שיהיה לו ציור מוחשי בנפשו, וכך יוכל לתפוס את רוממות התורה. השגה זו איננה באה מאליה, ולא שייך שהיא תבוא מאליה. השגה מוחשית זו גם לא יכולה להתקבע בנפש האדם מכח גירסא דינקותא, שעל אף שמטבעה היא חודרת לעומק הנפש, מכל מקום היא איננה מגיעה למדרגת 'ציור ברור' המופיע לאחר לימוד בעמל ובעיון. קטן אינו יכול לתפוס

סוגיות אלו לעומקן ולמשמעותן הפנימית, ואם ה'קטן' נעשה 'גדול' ולא טרח מעולם להפוך את הידיעות הללו ל'סוגיא' - הרי שהוא נשאר במדרגת 'קטן'. פשוט שעצם העמל והיגיעה מגלים אצלו את אור התורה, ויוצרים חיבור עמוק יותר, אולם בציור השכלי שבנפש הוא עודנו במדרגת 'קטן'.

האופן ללמוד את סוגיית 'תורה'

את סוגיית 'תורה' יש ללמוד ככל סוגיא בש"ס, שכן בעומק - זו הסוגיא שהיא השורש לכל הסוגיות כולן. כל התורה מונחת על גבי היסוד 'מהי התורה', ולכן סוגיא זו צריכה בירור בשורשה, בכל עומק והיקף הדברים. התפיסה של מי שנשאר עם ההשגות מקטנות שונה בתכלית מהתפיסה של מי שלמד בעיון ובדקדוק את הסוגיות לעומקן ולרוחבן. לתפיסה הזו יש 'תולדות', החיבור והשייכות, ההתמסרות והויתור, המוכנות להקריב ולתת והכוחות להשקיע ולהתעלות. אם אדם גדל אך נשאר בהשגות של 'קטן', הרי שהכח המניע את כל לימודו בכל סוגיות הש"ס הוא 'כח של קטן'. דבר זה הוא אחד הגורמים לרפיון שיש בתוך לימוד התורה בסוגיות עצמן, שכן הרצון וההבנה השורשיים הם 'של קטן'. קשה ללמוד סוגיות כ'גדול' כשהכח המניע של האדם הוא 'של קטן'.

אשר על כן, מלבד לימוד המוסר בהתפעלות, שהוא הכרחי ונחוץ לכל הדעות, חייבים ללבן את הסוגיא של עסק התורה בעיון ובבהירות שכליים. חובה זו איננה יכולה להתבצע באופן מיידי, דהיינו שאדם יעזוב את כל סדרי הלימוד שלו ויעסוק בבירור הסוגיא היסודית הנ"ל. זהו בירור שנעשה לאורך שנים, ועם הזמן הסוגיא מתבהרת וממילא נעשית גם יותר מחייבת, והחיבור נעשה חזק יותר. כל זה בתנאי שלבירור הסוגיא מצטרף גם עמל התורה.

השלב השני של העבודה הזו הוא בירור מהו מקומו של כל אדם באופן פרטי. כל צורת החיים היא שיש וידעת היום' ויש 'והשבות אל לבבך', וכבר אמרו רבותינו בעלי המוסר שהמרחק בין השכל ללב גדול מהמרחק שבין שמים לארץ. כשאדם מכיר בבהירות גדולה במעלות התורה, הוא גם מכיר שהחיבור של הלב לתורה איננו במדרגת הידיעה השכלית, על כן צריך הוא לברר מהו חלקו באמת, עד כמה הידיעות השכליות תופסות את מציאותו וחיות בליבו.

נחדה, הבירור הזה איננו בירור מה חלקו בתורה מצד התחומים השונים והידיעות השונות, הבירור שאנו מדברים עליו הוא לא בירור אם ללמוד חושן משפט או

לעולם הבא היא הקניין של "ובהם נהגה יומם ולילה". מי שאין לו כלים בנפשו למציאות שכזו - הרי שהוא מופקע לגמרי מהמציאות של העוה"ב. הוא יכול לזכות להיות שם מדין עם-הארץ שזוכה לעוה"ב מכח אחרים, אך לחפצים לזכות בעוה"ב מכח עצמם, ולא להיות סמוכים על שולחן אחרים, חייב גם להיות כח בנפש של 'ה' קנני ראשית דרכו'.

הגדרת מציאות עולם התיקון

אם רוצים לקרב את הדברים אל הדעת, ינסה אדם לתאר לעצמו שמר"ח אלול ועד יום הכיפורים אין לו כי אם תורה, כדוגמת משה רבינו שעלה לקבל לוחות שניות. אם הוא מגלה שכשהציור הזה עולה בנפשו, מיד גם עולה המחשבה 'מה יקרה אחרי אותם ארבעים יום', זה סימן שהוא נמצא מחוץ למהלך של שקיעות בה' ותורתו.

דוגמא קלה יותר היא שלושת ימי ההגבלה, שבמשך ג' ימים נמצאים בעולמו רק הוא והחברותא, ולא שום דבר נוסף מלבד תורה, תורה ועוד תורה. יש מי שאיננו מוכן להתמודד עם ציורים שכאלו וטוען שאלו מדרגות גבוהות מאוד, שהדברים אינם שייכים לדור. יתכן שאכן כך היא המציאות, אך צריך לדעת שהחיים שהקב"ה ברא כחיים שלמים ואמיתיים - הם חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים. זהו הציור של העולם הבא, ורק מי שמוכשר לכך עוד בחיי חיותו בעוה"ז, יוכל להגיע לשם אחרי פטירתו.

לא בכדי אמרו חז"ל (אבות ד, טז): "עוה"ז דומה לפרוזדור לפני העוה"ב, הכן עצמך בפרוזדור כדי שתיכנס לטרקלין". ההכנה האמיתית איננה 'איסוף מצוות'. פשוט וברור שחיים לעשות את רצון ה', ובלי זה אין אפשרות לזכות לשכר, אולם הקניין הנפשי הנצרך על מנת להיות שייכים לעולם השכר, הוא להיות שייכים לחיים שיש בהם רק תורה ודביקות, והחיים האלו יהיו נחשבים אצל האדם כתענוג, ולא כעונש, רחמנא ליצלן. העוה"ז עומד על תורה, חסד ותפילה, וללא ספק שכך הוא הרצון העליון לחיי האדם בעולם הגשמי, אולם העיסוק בחסד ותפילה מסיח את דעת האדם מ'תורה בשלמות', וזאת משום שאין כיום בעולם מדרגה של שלמות בתורה. אך ההכנה "להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו" (מס"א) הינה להעמיד את התורה כ'כח ראשון' בכוחות הנפש.

כשהעולם יהיה מתוקן, ויתגלה כי "ה' אחד ושמו אחד" (זכריה יד, ט), אז גם צורת החיים תהיה 'חיים של תורה'. אשר על כן, חובת האדם היא להכין את עצמו לקראת חיים שכאלה. מי שיש לו ציור שכזה, של לימוד בלתי פוסק שכל כולו תענוג, יש לו נגיעה של מעין עוה"ב. כפי עומק החיבור לתורה וגודל אהבת התורה, כך גם האפשרות

טהרות, אליבא דהלכתא או בעומק העיון הישיבת. 'חלקו בתורה' המדובר הוא מה שיעור החיבור שלו לתורה. כשמעמידים את התורה כ'ראשית' אין זה רק ציור מעלתה, אלא גם האופן בו היא צריכה להצטייר בנפש, ככח ראשון ושורשי, שממנו יוצאים כל הכוחות כולם. ככל שבפועל בכוחות נפשו של האדם התורה רחוקה יותר מלהיות שורש - כך גם החיבור לתורה והחשיבות של התורה בנפש האדם פוחתים. כל אדם מכיר בעצמו לאלו דברים הוא מחובר, מהם הכוחות שמניעים אותו, ועד כמה אהבת התורה, עמלה ורוממותה מכוונים את דרכיו ביחס לכוחות האחרים שבו.

התורה חייבת להיות 'כח ראשון' בנפש

נעמיד דוגמא אחת, כדי להבהיר מהי כוונת הדברים. הקב"ה נתן את התורה במדבר, ואחד מהטעמים לדבר (מדב"ר א, ז) הוא שכמו שהמדבר הפקר לכל אף התורה הפקר לכל. עוד אמרו חז"ל (שם) שהמדבר אינו מקום ישוב, ולכן חובת האדם היא 'לשים עצמו כהפקר', באופן שאין לו שום עניין ו'עסק' מלבד 'עסק התורה'. מציאות זו שייכת גם כיום בעוה"ז, מתוך ציפיה לשלמות המעלה הזו בימות המשיח ולחיי העולם הבא. ידועים דברי הרמב"ם (פ"ב ממלכים ה"ד) שלא נתאוו החכמים והנביאים לימות המשיח, אלא כדי שיהיו פנויים לעסוק בתורה ובחכמתה. הכנת הכלים הללו, של תאוה והשתוקקות לעסוק בתורה ובחכמתה, נבנים ונעשים כאן, בתוך שית אלפי שנים. כל ציור של עוה"ב הוא ברור ומוחלט - הקב"ה ותורתו ותו לא, והרוצה להתענג בעוה"ב צריך להיות מוכשר לעסוק בתורה ברציפות לנצח נצחים.

אשר על כן, מי שהתורה אצלו איננה 'כח ראשון', אלא יש לו עוד עיסוקים רבים בנפש, ולמעשה הוא מנוע מלחיות רק חיי תורה, יתקשה מאוד להיות שייך ל'בן עוה"ב'. העוה"ב מביא את האדם למקום בו אין עוד שום דבר מלבד ה' ותורתו. מי שיכול ללמוד, אך אינו יכול 'רק תורה' - לא ימצא לעצמו מקום בעוה"ב. כשאדם נמצא בעוה"ז, הוא יכול 'לברוח' מהלימוד, ואפילו אם אינו עוסק בדברים בטלים, הוא יכול להתנמנם במקום ללמוד. אולם בעולם האמת גם שינה איננה אפשרות 'להימלט', זהו "יום שכולו טוב, יום שכולו ארוך" (קידושין לט:), דהיינו עוד יום ועוד יום ברציפות מופלאה שכל כולה 'הקב"ה ותורתו', "יום שצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה" (ברכות יז.). כשאדם בוחן את מציאות חייו אל מול נקודת האמת הזו, הוא מגלה מה מידת השייכות שלו למציאות של 'בלתי לה' לבדו. כמובן שגם בתוך העוה"ב יש דרגות, שהרי זה עולם השכר, אולם השייכות הבסיסית

הוא לבנות בנפש את כח הראשית של התורה. ציור נכון של הדברים יגרום לשינוי בכלל מדרגתו של האדם. המבין את מהלך הדברים, זוכה להפוך את שעות הלימוד ל'פרי החיים' שלו, לא רק מצד התענוג וההתנתקות מכל ענייני העולם הזה, אלא משום שהוא מתחבר ומתקשר למציאות פנימית של תכלית החיים, ונעשה מחובר ל'מעין עוה"ב'.

אין זכות לעוה"ב בלי תורה

אחרי העמדת צורת הסוגיא, אנו באים לנקודה מאוד עדינה. ננסה להעמיד את הדברים בצורה בהירה וברורה.

איתא בגמ' (ע"ז ג): "אמר רבי שמעון בן לקיש: אין גיהנום לעתיד לבא, אלא הקדוש ברוך הוא מוציא חמה מנרתיקה ומקדיר, רשעים נידונין בה וצדיקים מתרפאין בה". לבחינת 'רשע' יש ב' אופנים, יש רשע 'כללי', דהיינו שהוא פושע, מורד וחוטא, ויש רשע ביחס למציאות מסוימת, שהוא לא שייך למדרגה בה אנו עוסקים כעת.

מי שעסק בחסד כל ימי חייו ולא למד תורה, נחלק דינו לב' אופנים: אם זכה לעשות פרקמטיא לת"ח, להשיא ביתו לת"ח ולהנות ת"ח מנכסיו, עליו אמרו (כתובות קיא): שאור תורה מחייהו. כלומר, לא המצוות מביאות אותו לעוה"ב, אלא אור התורה, שבו הוא זוכה מכח מה שהיטיב עם ת"ח. אבל אם הוא לא היטיב עם ת"ח בשום צורה, אך עשה חסדים כל חייו, בפשטות הוא אינו שייך לעוה"ב, ויהא חלקו בגיהנום. אמנם הוא זכאי לשכר על מצוותיו, אולם יש ב' אופנים של שכר, יש שכר שמקבלים בעוה"ז, ויש שכר שהוא בעוה"ב. אין אפשרות לקבל שכר מצוות בעוה"ב בלי שלאדם תהיה שייכות לתורה, המצוות שעליהן אפשר לקבל שכר בעוה"ב הן רק מצוות שמביאות את האדם לתורה, שיוצאות מתוך מדרגה של תורה. העוה"ב הוא במדרגת ראש, בעוד שהעוה"ז הוא במדרגת גופא, ולכן מקום המעשים שייך לבחינת גוף.

יש ב' דרגות במצוות. יש מצוות של לוחות ראשונות, שם פסקה זוהמתן (שבת קמו), ואפילו בטל מהם מלאך המוות (שמו"ר לב, ז), ובזה התעלתה כל המציאות למדרגת עוה"ב. ידועים דברי רבותינו שנחלקו אם מצוות בטלות לעתיד לבוא (נדה סא):, ההבנה שמצוות בטלות היא משום שעוה"ב הוא כולו תורה, ומציאותו היא למעלה מהמצוות. כשנפלו בני ישראל בחטא העגל וניתנו הלוחות השניות, הם עברו מקבלת התורה של חג השבועות לקבלת התורה של יום הכיפורים. בלוחות שניות יש קיום בסיסי למצוות, ואפילו התורה היא אחת מתרי"ג המצוות, ושורש כל המצוות. בלוחות ראשונות היו כל המצוות ב'מדרגת תורה', בעוד שבלוחות שניות גם התורה היא ב'מדרגת

להמשיך ולהתמיד עוד ועוד, וזוהי מדרגתו הפרטית של האדם בתוך המציאות של 'חיים של תורה'. זהו העומק במה שאמרו חז"ל שלא ניתנו שבתות ויו"ט לישראל אלא על מנת שיעסקו בתורה (ירושלמי שבת פט"ו ה"ג), ועוד אמרו ששבת היא "מעין עולם הבא" (ברכות נז:), שכן עסק התורה בלי טרדות ודאגות זה גופא המציאות של עוה"ב.

כדי להבין מהי מדרגתו של כל אחד ביחס למציאות של עולם מתוקן, צריך לצייר את הציור הזה הרבה מאוד פעמים, ובכל פעם מתחדד עוד יותר מהו מצבו של האדם. אחרי שהאדם 'מכיר את מקומו' - הוא יכול לחשוב מחשבות איך להתעלות לשלב הבא.

לכאורה אפשר היה לומר לומר שלא יתכן שזהו ציור השלמות שצריך לצייר, שהרי הקב"ה חפץ שיהיו לאדם אשה וילדים, ויטרח עבורם וכו'. אין ספק שזוהי טענה נכונה, אולם מתוך פסוקי התורה אפשר ללמוד, ובתורה מפורש שבג' ימי ההגבלה ההנהגה היא "אל תגשו אל אשה" (שמות יט, טו), ורק לאחר מתן תורה נאמר להם "שובו לכם לאהליכם" (דברים ה, כז). כתוב כאן שיש במציאות האדם 'רצוא ושוב', מהלך של עליה למדרגה שהיא למעלה ממדרגתו, וחזרה אל מקומו. ה'רצוא' הוא למקום העליה, וה'שוב' הוא החזרה לתתא. צריך לעשות בנפש מקום של 'שובו לכם לאהליכם', אך בד בבד צריך גם שתהיה באדם תכונה של 'רצוא', של ג' ימי הגבלה, ועיסוק בתורה בלבד. רק אחרי שזוכים לגעת במציאות של 'תורה וקוב"ה' ותו לא מידי - אפשר לקיים 'שובו לכם לאהליכם'.

הצורך בגבולות ע"מ להשיג קניין בתורה

צריך לדעת שפעמים רבות כשמניחים לפני האדם מגבלות אין זה מתוך קטנוניות, ובודאי שלא מתוך קטנות. אדרבה, ההגבלות השונות נועדו לתת לאדם שעות של שקיעות, שאין בהן טרדות ואין בהן הפרעות, והמהלך של ההגבלות הוא חלק ממסלול של גדילה וצמיחה. מי שיש בו דעת, מחפש את המקומות שסייעו לו לעלות, ולא מתאונן על כל מיני 'איסורים' שמוטלים על האברכים. ומכיוון שאי אפשר לאדם לעשות לעצמו 'ג' ימי ההגבלה', ובודאי שאינו יכול לעשות 'ארבעים יום', מנסים לסייע לו לזכות לכמה שעות של 'בלתי לה' לבדו'. כמובן שיחד עם המסגרת צריך גם התבוננות לשם מה עושים כן, מהי התכלית ומהי הדרך להגיע אליה, מהי צורת האדם המתוקנת, ומהו מקומו של האדם ביחס להנ"ל. המבקש להיות בן עוה"ב, צריך כבר כאן בעוה"ז לחיות כבן עוה"ב. התפיסה הזו גם מועילה לשקיעות בתורה, להתמדה ולרצינות בלימוד, וכל אלו הם מעלות נוספות נפלאות ומועילות, אך היסוד והבסיס

דינים שסותרים את הנגלה, סימן שלא הבין כראוי את הפשט או את הסוד, משום שהם חייבים להתאים זה לזה] ואף על פי כן לא נמנעים מללמוד את חלק הנגלה שבהם. כמו"כ גם בסוגיות השגת התורה, קנייניה ומהותה אפשר ללמוד את החלקים שבהם יש השגה.

נקודת ההתחלה של החיבור לתורה היא יראת שמים, כמו שכתב הנפה"ח בפרקים הראשונים שבשער ד', אולם המעיין בשער כולו יראה שסוגיות רבות ששייכות לתורה מתבארות שם לרוחב ולעומק. חלק מצורת החיבור של האדם לתורה היא יראת שמים, אולם פשוט שישנם עניינים נוספים שיוצרים חיבור, אחרת לא היה צריך לכתוב את כל השער כולו, והיה די בפרקים הראשונים העוסקים ביר"ש.

מצד עומק הדבר, ראוי היה להצטער בכל רגע ורגע של חיים, שהקיום של התורה הוא במדרגה של לוחות שניות. הדבר ניכר יותר בשעה שלא לומדים אלא פונים למעשי מצוות, שאז אם המציאות היתה מתוקנת, היה אפשר ללמוד במקום ליטול לולב או לאכול מצה. אך מצד עצם הדבר, גם כשלומדים תורה יש מקום לצער על אובדן הלוחות הראשונות. זוהי הכמיהה האמיתית לגאולה, לזכות לשלמות של תורה. מי שבאמת מרגיש הרגשת צער על שאין לו מדרגה של תורה כמו בלוחות ראשונות, הוא כבר אוחז במדרגת הגאולה, שהרי זו בקשתנו "ותן חלקנו בתורתך", לקבל את החלק האמיתי והעמוק שכל אחד ראוי להשיג, אם היה העולם מגיע לתיקונו.

אמנם, יחד עם הצער על היעדר מדרגת לוחות ראשונות, ישנה שמחה עצומה על הזכות לקיים מצוה. כידוע, מעידים על האריז"ל שזכה בכל השגותיו מכוח כך שהיה שמח באופן מופלג בעת קיום המצוות. אחרי שהעולם כולו איבד את מדרגתו, ולמעשה נמצאים במדרגת 'לוחות שניות', יש לשמוח שמחה עצומה על כל מצוה שזוכים לקיים. איש קדוש ונורא כהאריז"ל בוודאי הצטער צער נורא על שאין ביכולתו להשיג את העומק והרוחב של התורה שיכולים היו להתגלות לו אם היה זוכה למדרגת 'לוחות ראשונות', שהרי איש אלוקים שכדוגמתו, שמבין עד כמה עמוקה התורה, ועד כמה יכולות השגות האדם להתרחב עוד ועוד, הצטער על הדבר לאין ערוך, יותר מפשוטי העם שגם את פשטות התורה אינם מצליחים להשיג. אך יחד עם הצער, היתה גם שמחה גדולה על כל השגה וכל מדרגה, על כל מצוה וכל קיום של רצון ה'.

צער ושמחה משמשים בערבובי

ע"מ להבין את העניין, אפשר להקשות בדרך הפוכה.

מצוות'. משה רבינו אמר למלאכים (שבת פט.). "כלום אב ואם יש לכם", "כלום יצר הרע יש ביניכם", ומבואר א"כ שהיה קיום מצוות גם בקבלת התורה של לוחות ראשונות, אולם אז כל המצוות היו במדרגת תורה. בלוחות שניות נפלה כל מדרגת התורה, ומעתה גם התורה היא במדרגה נמוכה, בבחינת 'מדרגת מצוה' [וגם אותה אין המלאכים משיגים באותו האופן שכלל ישראל יכול להשיג].

אף למ"ד שמצוות אינן בטלות לעת"ל, אין ספק שלעת"ל יהיה גילוי של מדרגת 'תורה', והמצוות תהיינה טפלות לתורה. לא רק טפלות בבחינת 'ת"ת כנגד כולם', שזו בחינה שקיימת גם עתה, אלא מעין מה שאמרו חז"ל שעתידה יצ"מ להיות טפלה לגאולה העתידית (ברכות יב:), כך גם המדרגה של מצוות תהיה שונה לגמרי ממדרגת התורה, ותהיה 'תורה עיקר ומצוות טפלות לה'.

משמעות הירידה שבאה בלוחות שניות

במציאות העולם דידן, קי"ל שמצוה עוברת שאינה יכולה להיעשות על ידי אחרים דוחה תלמוד תורה. זהו גילוי למדרגת המצוה שבה העולם קיים. ב'עולם של תורה', מצוה אינה דוחה תורה, משום שמתעלים מעל לעולם המעשה. מי שאין לו חיבור לתורה, לא יכול להיות בן עוה"ב. אפילו במדרגת התורה של לוחות שניות, ואפילו לשיטת רבי ישמעאל (ברכות לו:): ש"הנהג בהם מנהג דרך ארץ" [דלא כרשב"י שאמר 'תורה מה תהא עליה'], ידועים דברי הנפה"ח שדייק את לשון רש"י, שגם כשאדם יוצא לעבודתו הוא צריך להרהר בלימוד במשך זמן עבודתו, אך ח"ו שלרבי ישמעאל יהיה מותר להסיח דעת מהתורה.

הנפה"ח (ש"ד) העמיד את רוב הסוגיות השורשיות של תורה, אך יש ללמוד את כל הסוגיות הנ"ל בעיון, ובפרט בנפה"ח וב'מעלות התורה'. כשלומדים גמרא מנסים להבין את עומק סברת כל אחד מהצדדים. מסיבה תמוהה, ביחס לסוגיות של תורה וקנייניה, הכל ברור ופשוט, ואין ללומדים שאלות או קושי לעמוד על שורשי הסוגיא כשהנפה"ח מביא גמרא או מדרש, יש לפתוח את הסוגיא בפנים וללמוד אותה בעומק, עם המפרשים הראשונים וגדולי האחרונים*.

רוב בני האדם לא התרגלו לפתוח סוגיות אלו כשאר סוגיות שבגמרא. ישנם חלקים השייכים לדרוש ואף לסוד, ולכן נמנעים מלעסוק בהן, אך גם בחלקים שאפשר להעמיד ולברר אנשים לא מתעמקים על דרך כלל. אליבא דאמת, גם חלקי ההלכה מסודרים על סדר פרד"ס התורה, ויש בהם חלק של סוד [כמו שידוע מהגר"א שאין בתורת הסוד סתירה להלכה, ואדרבה, מי שהעלה על פי הסוד

* יש מי שגם בסוגיות בגמרא אינו פותח גמרא שמובאת בקצוה"ח, וממילא גם בנפה"ח כך יהיה לימודו, אך לזה לא יקרא לימוד בעיון בשום אופן שהוא.

אפשר לפרש דבר נפלא מאוד, חג השבועות נקבע לדורות כיום טוב מן התורה. לכאורה הדבר תמוה, שהרי הלוחות נשתברו וחזר מלאך המוות לשלוט בכלל ישראל, ונפלו ממדרגתם למדרגת לוחות שניות, ואם כן היה ראוי לציין כ'זמן מתן תורתנו' את יום הכיפורים, ולבטל לגמרי את חג השבועות.

הסבר הדבר פשוט מאוד, ומבהיל את כל מי שנפשו חיה וחשה. האור הראשון מהלוחות הראשונות נותר קיים, ומכיוון שיש לאותו אור של לוחות ראשונות נקודה של קיום בעולם, אותה הנקודה יוצרת השתקקות אדירה וגעגוע עצום לנשמה. האור הראשון מעורר נקודת חיבור, ומי שנפשו כמהה לחזור לאותה המדרגה, הוא מכיוון למקום הנכון. אמנם, סוף כל סוף זוהי רק נקודה קטנה, חיבור כל שהוא, ועיקר המציאות ודרכי העבודה הם כשל לוחות שניות, ולא כלוחות ראשונות.

כללו של דבר, רק על ידי ביטול או חיבור לת"ח יכול עם הארץ לזכות לשייכות לעוה"ב, וגם אז אין זה עולם שלם, אלא כקבלת אור דרך מסך. מכוח מה שאותו ע"ה בטל לתלמידי חכמים יש לו שייכות לתורה, וגם הוא יוכל להתקיים מ'אור תורה' של העולם הבא. עוה"ב בשלמות יהיה רק לצדיקים עמלי תורה.

מי שמתבטל, מתחבר או מהנה ת"ח, פירוש הדבר שבציור הנפש שלו הוא רואה את עצמו מחובר לתורה, ואף מי שיש לו 'אמונת חכמים', יכול להתקיים מכח ה'אמונת חכמים' שיש לו. כל האופנים הללו הם אופנים של התבטלות לתורה.

מי שהוא תלמיד-חכם בעצמו, ויש לו כמיהה ורצון להשיג את תורת הלוחות הראשונות, שהוא מבין עד כמה המציאות כיום חסרה ומקולקלת - הוא נחשב 'בן עולם הבא', שהרי רצונו הפנימי הוא 'תורה, תורה ועוד תורה'. זוהי עבודת החיים בעולם הזה, וזו תכלית האדם, לטוב לו בזה ובבא.

כתוב בחז"ל (שבת פח:): "תנו רבנן: נעלבין ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמחין ביסורין - עליהן הכתוב אומר (שופטים ה, לא): 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'". איך אפשר להשיג את מדרגת 'שמחים ביסורים', הפשט הוא, שיחד עם הכאב שיש ביסורים, ישנה גם הבנה שהיסורים מנקים את האדם, ממרקים את חטאיו, מעלים אותו למדרגה גבוהה יותר בכלליות עבודת ה', ומסירים מעליו דיני גיהנום.

כך גם בקיום מצוות. יחד עם הצער על אובדן לוחות ראשונות, ישנה שמחה על התיקון שהמצוה פועלת, על הרוממות והגדלות, על ההשגה והדביקות. אין סתירה בין צער על מה שאבד ואיננו, לבין שמחה גדולה על מה שסוף כל סוף אפשר להשיג במדרגת העולם כפי שהוא למעשה.

דוגמא נוספת לדבר, מצוה מפורשת היא לשמוח ביציאת מצרים, לכל הפחות בליל הסדר. והנה, לולי שחטא אברהם אבינו, עמ"י לא היה יורד למצרים, ולא היתה גלות כלל. אין לנו השגה מה היה חטאו של אברהם אבינו ומה היתה מדרגתו, אך חז"ל מעידים נאמנה (נדרים לב). שהיה פגם כל שהוא שהביא את גזירת הגלות. אם כן, לכאורה אי אפשר לשמוח ביצי"מ, שהרי אם לא היה חטא אברהם לא היתה גלות, וממילא גם לא היו נגאלים ממצרים, ונמצא שכל השמחה ביצי"מ שורשה בחטא שחטא אברהם אבינו.

אלא בהכרח, שלאחר שכך היא המציאות, ונגזרה הגזירה וירדו לגלות ונגאלו, במצב הנוכחי יש לשמוח בכל דבר ועניין שמביא לעליה ולקרבת ה', והשמחה חייבת להיות שלמה. אמנם, יחד עם השמחה שוכנת גם ידיעה שלולי החטא היתה מציאות העולם מתוקנת יותר, וכל הנבראים כולם היו במדרגה אחרת, נעלה לאין ערוך.

משמעות קביעת חג השבועות על אף שבירת הלוחות

לאדם שנפשו מעולה ונקיה, יש השתקקות עצומה לחזור לאותו המקום העליון אליו היא יכולה להיות שייכת. בזה

031 הכנה למתן תורה בנין חיי תורה תשע"ז
מספר שיעור בקול הלשון 1132101